

Budapest,
2001. március 30.,
péntek

37. szám

Ára: 644,- Ft

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
5/2001. (III. 30.) BM r.	A települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról 2417
9/2001. (III. 30.) EüM—FVM e. r.	A helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről 2418
8/2001. (III. 30.) GM r.	A Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei Szabályzat hatálybaléptetéséről 2438
5/2001. (III. 30.) NKÖM r.	A Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény végrehajtásáról szóló 13/1999. (VIII. 27.) NKÖM rendelet módosításáról 2452
6/2001. (III. 30.) NKÖM r.	A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet módosításáról 2454
7/2001. (III. 30.) NKÖM r.	Ráckeve város területén műemléki jelentőségű terület védetté nyilvánításáról és műemléki környezetének kijelöléséről 2455
8/2001. (III. 30.) NKÖM r.	Egyes ingatlanok műemlékké nyilvánításáról, illetőleg műemléki védettség megszüntetéséről 2459
19/2001. (III. 30.) OGY h.	Az Európai Közösség és a Magyar Köztársaság közötti közúti árufuvarozás meghatározott feltételeinek kialakításáról és a kombinált fuvarozás elősegítéséről szóló megállapodás meg erősítéséről 2460
20/2001. (III. 30.) OGY h.	A munkavédelem országos programjáról 2461
21/2001. (III. 30.) OGY h.	Csurka István mentelmi ügyében 2468
22/2001. (III. 30.) OGY h.	Szekely Zoltán mentelmi ügyében 2468
	A nemzeti kulturális örökség miniszterének közleménye a Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény mellékletében foglalt — a Kombinált Nomenklatúrának megfelelő — besorolási kódszámokról 2468
	Helyesbítés 2479

II. rész JOGSZABÁLYOK

A Kormány tagjainak rendeletei

A belügyminiszter 5/2001. (III. 30.) BM rendelete

a települések polgári védelmi besorolásáról szóló
18/1996. (VII. 25.) BM rendelet módosításáról

A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény 42. §-a (2) bekezdésének a) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII. 25.) BM rendelet mellékletében szereplő egyes települések polgári védelmi besorolása az e rendelet *mellékletében* meghatározottak szerint módosul.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Dr. Pintér Sándor s. k.,
belügyminiszter

Melléklet
az 5/2001. (III. 30.) BM rendelethez

BÉKÉS MEGYE

Orosháza székhelyű polgári védelmi kirendeltség

16. Medgyesegyháza IV. csoportból II. csoportba.

CSONGRÁD MEGYE

Szeged székhelyű polgári védelmi kirendeltség

— Algyő nem soroltból I. csoportba,
2. Baks nem soroltból II. csoportba.

FEJÉR MEGYE

Székesfehérvár székhelyű polgári védelmi kirendeltség

— Óbarok nem soroltból IV. csoportba.

GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYE

Győr székhelyű polgári védelmi kirendeltség

45. Magyarkeresztúr II. csoportból IV. csoportba.

Sopron székhelyű polgári védelmi kirendeltség

32. Mihályi III. csoportból IV. csoportba,
53. Vadosfa II. csoportból IV. csoportba.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

Kunszentmárton székhelyű polgári védelmi kirendeltség

1. Cibakháza nem soroltból II. csoportba,
10. Nagyrév nem soroltból II. csoportba,
15. Tiszaföldvár III. csoportból II. csoportba.

Szolnok székhelyű polgári védelmi kirendeltség

14. Tiszajenő nem soroltból II. csoportba,
18. Tiszavárkony nem soroltból II. csoportba,
22. Vezeny nem soroltból II. csoportba.

PEST MEGYE

Gödöllő székhelyű polgári védelmi kirendeltség

1. Aszód nem soroltból II. csoportba,
8. Galgamácsa nem soroltból II. csoportba,
11. Iklad nem soroltból II. csoportba,
16. Mogyoród nem soroltból II. csoportba.

TOLNA MEGYE

Szekszárd székhelyű polgári védelmi kirendeltség

8. Bonyhád nem soroltból II. csoportba,
19. Kakasd nem soroltból II. csoportba.

VESZPRÉM MEGYE

Várpalota székhelyű polgári védelmi kirendeltség

— Pétfürdő nem soroltból I. csoportba.

**Az egészségügyi miniszter, valamint
a földművelésügyi és vidékfejlesztési
miniszter
9/2001. (III. 30.) EüM—FVM
együttes rendelete**

**a helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról
és ellenőrzéséről**

A kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény 34. §-a (4) bekezdésének *ai*) pontjában, az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló 1998. évi XXV. törvény 24. §-a (2) bekezdésének *c*) pontjában, az állategészségügyről szóló 1995. évi XCI. törvény 45. §-ának 4. pontjában, valamint a növényvédelemről szóló 2000. évi XXXV. törvény 65. §-a (3) bekezdésének *a*) pontjában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeljük el:

1. §

(1) E rendelet hatálya kiterjed

a) a veszélyes anyagok, veszélyes készítmények, illetőleg új anyagok, emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek, növényvédő szerek, valamint állatgyógyászati készítmények (a továbbiakban együtt: anyagok) forgalomba hozatalát megelőzően, illetve a már forgalomba hozott anyagok esetén — a kockázat felmérése céljából — a *b*) pont alatti vizsgálóhelyen végzett, az anyagok biztonságos alkalmaz-

hatóságát célzó vizsgálatok tervezésére, kivitelezésére, dokumentálására, az eredmények közzétételére, továbbá ezek ellenőrzésére és értékelésére vonatkozó helyes laboratóriumi gyakorlatra (a továbbiakban: GLP), valamint

b) az anyagok biztonsági vizsgálatát végző laboratóriumra, illetve vizsgálóhelyre (a továbbiakban együtt: vizsgálóhely).

(2) E rendelet hatálya nem terjed ki gyógyszer klinikai kipróbálásával kapcsolatos vizsgálat(oka)t végző vizsgálóhely(ek)re.

2. §

E rendelet alkalmazásában

a) *veszélyes anyag*: a kémiai biztonságról szóló 2000. évi XXV. törvény 3—5. §-a szerinti, illetőleg a törvényhatálybalépéséig irányadó jogszabályok alapján veszélyesként osztályozott anyag;

b) *veszélyes készítmény*: egy vagy több veszélyes anyagot tartalmazó keverék vagy oldat, amely az osztályozás során veszélyes besorolást kap;

c) *új anyag*: az 1981. szeptember 18-án az Európai Közösség piacán jelen levő valamennyi anyagot tartalmazó Létező Kereskedelmi Anyagok Európai Jegyzékében (EINECS) nem szereplő anyag;

d) *gyógyszer*: olyan anyag vagy azok keveréke, illetve olyan készítmény, amelyet betegség megelőzése, felismerése, kezelése vagy élettani funkció fenntartása, helyreállítása, javítása vagy módosítása céljából emberi szervezetben vagy emberi szervezeten alkalmaznak;

e) *növényvédő szer*: növényvédő szer hatóanyagot vagy hatóanyagokat tartalmazó, általában segéd- és adalékanyagokkal a gyakorlati növényvédelmi feladatok kivitelezéséhez alkalmas formulációban előállított készítmény;

f) *állatgyógyászati készítmény*: minden olyan anyag, készítmény, amelyet az élő állat élettani és kóros állapotának befolyásolására, illetőleg vizsgálatára alkalmaznak, az állatgyógyszerek, állatgyógyászati oltó- és körjelző anyagok, állatgyógyászati gyógyhatású készítmények, az élettani szükségleten felül adott nem nutritív testidegen takarmánykiegészítő anyagok, telepspecifikus oltóanyagok, magisztrális állatgyógyászati készítmények, állatgyógyászati segédanyagok;

g) *GLP (helyes laboratóriumi gyakorlat — good laboratory practice)*: olyan minőségügyi rendszer, amely a nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálatok szervezésével és lefolytatásával foglalkozik; magában foglalja azok tervezését, végrehajtását, ellenőrzését, dokumentálását, archiválását és zárójelentés kibocsátását.

3. §

(1) A GLP alapelveit és követelményeit az *1. számú melléklet* tartalmazza.

(2) A GLP követelményei betartásának ellenőrzésére vonatkozó eljárásokat a *2. számú melléklet* tartalmazza.

(3) A vizsgálóhelyek GLP követelményeknek megfelelő működésének ellenőrzését, az egyes vizsgálatok kivitelezése GLP szintjének meghatározását, valamint azok betartásának ellenőrzését az Országos Gyógyszerészeti Intézet (a továbbiakban: illetékes ellenőrző hatóság) végzi.

(4) Az illetékes ellenőrző hatóság a (3) bekezdés szerinti tevékenysége keretében

a) GLP felügyelők útján a vizsgálóhelyen helyszíni ellenőrzést folytat le,

b) helyszíni ellenőrzés, a vizsgálati jelentések és a rendelkezésre álló adatok alapján felülvizsgálja és ellenőrzi a GLP követelmények betartását,

c) az a) pont szerinti ellenőrzés eredménye alapján értékeli a vizsgálóhelyet vagy egy adott vizsgálat GLP szintjét.

(5) A (4) bekezdés c) pontja szerinti vizsgálóhely GLP értékeléséről az illetékes ellenőrző hatóság határozatot hoz (a továbbiakban: GLP értékelés), amelyet magyar és angol nyelven állít ki. Amennyiben megállapítást nyer, hogy a vizsgálóhely nem tartja be a GLP követelményeket, az illetékes ellenőrző hatóság a kiadott GLP értékelés visszavonásáról határozatban rendelkezik.

(6) A GLP értékelésnek a vizsgálóhely azonosító adataira, a vizsgálat típusára, valamint a GLP-nek való megfelelésre vonatkozó adatait az Egészségügyi Minisztérium, illetve a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos lapjában — közlemény formájában — közzé kell tenni.

(7) Az illetékes ellenőrző hatóság, illetve a GLP felügyelők a tevékenységük során tudomásukra jutott adatokat — a (6) bekezdésben, illetve a 4. §-ban foglaltak kivételével — az adatkezelésre vonatkozó jogszabályoknak megfelelően, bizalmasan kezelik.

(8) A GLP értékeléssel rendelkező vizsgálóhelyet az illetékes ellenőrző hatóság két évente legalább egyszer ellenőrzi.

4. §

(1) A GLP értékelésről szóló, valamint az annak visszavonásáról rendelkező határozat alapján az illetékes ellenőrző hatóság évente angol nyelven összeállítást készít a GLP ellenőrzésre szolgáló program hatáskörébe vont vizsgálóhelyekről a 2. számú melléklet alapján, és ezt megküldi az érdekelt nemzetközi szervezeteknek, valamint a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) tagállamaiban működő GLP hatóságoknak. Ezek felkérésére az illetékes ellenőrző hatóság további adatokat szolgáltat a programnak a mellékletben rögzített részleteiről, valamint az illetékes ellenőrző hatóság felépítéséről, a GLP felügyelők számáról és gyakorlatáról.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jelentést az illetékes ellenőrző hatóság legkésőbb a tárgyévét követő március 31-éig megküldi az Európai Közösségek Bizottságának.

(3) A GLP ellenőrző tevékenység, illetve a GLP értékelés a külön jogszabály szerint igazgatási szolgáltatási díj-köteles.

5. §

(1) A vizsgálóhely — az illetékes ellenőrző hatóság által kiadott GLP értékelés hiányában is — nyilatkozhat úgy, hogy tevékenysége során a GLP követelmények betartásával működik.

(2) Az (1) bekezdés szerinti vizsgálóhely működését az illetékes ellenőrző hatóság ellenőrizheti. Amennyiben az illetékes ellenőrző hatóság megállapítja, hogy a vizsgálóhely a GLP követelmények megsértésével működik, ezt határozatban megállapítja, és a határozat rendelkező részét az Egészségügyi Minisztérium, illetve a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium hivatalos lapjában közzéteszi.

(3) A (2) bekezdés szerinti határozat jogerőre emelkedését követően az illetékes ellenőrző hatóság az Európai Közösségek Bizottságát értesíti.

6. §

(1) Külföldi illetékes ellenőrző hatóság által kiállított GLP értékelést — amennyiben nemzetközi egyezmény vagy megállapodás másként nem rendelkezik — az illetékes ellenőrző hatóság abban az esetben fogadja el, ha meggyőződött arról, hogy a GLP ellenőrzést szakszerűen, az e rendelet mellékleteiben foglaltaknak megfelelően végezték el.

(2) Az illetékes ellenőrző hatóság által alkalmazott, illetve megbízott GLP felügyelők a vizsgálóhely helyszíni ellenőrzése során a vizsgálóhely területére beléphetnek, a GLP értékeléshez szükséges adatokhoz hozzáférhetnek, és a szükséges dokumentációba betekinhetnek.

(3) A 3. § (4) bekezdésének *a*) pontja szerinti GLP felügyelői tevékenység végzésének szakmai követelményeit a 3. számú melléklet tartalmazza.

7. §

(1) Ez a rendelet a (2) bekezdésben foglaltak kivételével a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

(2) E rendelet 4. §-ának (2) bekezdése és 5. §-ának (3) bekezdése az Európai Unióhoz történő csatlakozás időpontjával lép hatályba.

(3) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekre és a növényvédő szerekre vonatkozó helyes laboratóriumi gyakorlat alkalmazásáról és ellenőrzéséről szóló 31/1999. (VIII. 6.) EüM—FVM együttes rendelet.

(4) Ez a rendelet a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló, Brüsszelben, 1991. december 16-án aláírt Európai Megállapodás tárgykörében, az azt kihirdető 1994. évi I. törvény 3. §-ával összhangban az Európai Közösségek alábbi jogszabályaival összeegyeztethető szabályozást tartalmaz

a) a Tanács 87/18/EGK irányelve a helyes laboratóriumi gyakorlat (GLP) alkalmazására és a vegyi anyagokkal végzett kísérleteknél történő alkalmazása ellenőrzésére vonatkozó tagállami jogszabályok és közigazgatási előírások közelítéséről,

b) a Tanács 88/320/EGK irányelve a helyes laboratóriumi gyakorlat (GLP) felügyeletéről és ellenőrzéséről,

c) a Bizottság 1999/11/EK irányelve a 87/18/EGK tanácsi irányelvben meghatározott helyes laboratóriumi gyakorlat (GLP) elveinek a műszaki fejlődéshez való igazításáról, valamint

d) a Bizottság 1999/12/EK irányelve a 88/320/EGK irányelv mellékletének a műszaki fejlődéshez való második igazításáról.

Budapest, 2001. március 23.

Dr. Mikola István s. k.,
egészségügyi miniszter

Dr. Boros Imre s. k.,
földművelésügyi és vidékfejlesztési
minisztert helyettesítő miniszter

1. számú melléklet

a 9/2001. (III. 30.) EüM—FVM együttes rendelethez

A helyes laboratóriumi gyakorlat alapelvei és követelményei

I. Fogalommeghatározások

1. A vizsgálóhelyszervezetével kapcsolatos meghatározások:

1.1. *vizsgálóhely (test facility)*: személyek, helyiségek és működő egységek összessége, amelyek a vizsgálatok elvégzéséhez, a nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálatokhoz szükségesek; többhelyszíni (multisite) vizsgálatok esetén — amelyeket több mint egy helyen végeznek — a vizsgálóhely magában foglalja azt a helyet, ahol a vizsgálat vezetője tartózkodik és mindazokat a vizsgálóhelyeket, ahol egyedileg és összességében folyik a vizsgálat;

1.2. *egyedi vizsgálóhely (test site)*: azon helyiségek összessége, ahol a vizsgálat egyes fázisait elvégzik, illetve lefolytatják;

1.3. *a vizsgálóhely vezetősége (test facility management)*: azon személy vagy személyek, akik felelősek azért, hogy a rendszert és a feladatokat a GLP elveknek megfelelően alakítsák ki;

1.4. *az egyedi vizsgálóhely vezetősége (test site management)*: azon személy vagy személyek, akik felelősek az adott vizsgálati fázisért és azért, hogy azt a GLP elveknek megfelelően végezzék el;

1.5. *megbízó (sponsor)*: az a jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vagy természetes személy, aki megrendeli, támogatja és/vagy előterjeszti a nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálatokat;

1.6. *vizsgálatvezető (study director)*: az a személy, aki egyszemélyben felelős minden tekintetben a nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálat(ok) elvégzéséért;

1.7. *helyszíni vizsgálatvezető (principal investigator)*: több helyszínen végzett vizsgálatok esetén az adott helyszínen a vizsgálat vezetőjének képviselőjében eljáró, és az adott vizsgálati részekért felelős személy. A vizsgálatvezető felelőssége a vizsgálat teljes vezetésére terjed ki, ez nem ruházható át a helyszíni vizsgálatot vezető(k)re, ideértve a vizsgálati terv elfogadását és annak módosítását, a zárójelentés elfogadását, valamint annak a biztosítását, hogy a GLP elveit minden esetben figyelembe vegyék;

1.8. *minőségbiztosítási program (quality assurance programme)*: olyan előre meghatározott rendszer — ideértve az ezzel foglalkozó személyeket is —, amely független a vizsgálat elvégzésétől, és úgy alakították ki, hogy a vizsgálóhely vezetősége számára garantálja a GLP előírások betartását;

1.9. *szabványműveleti előírások (standard operating procedures, SOP'-s)*: olyan írott utasítások, amelyek előírják, hogyan kell végezni a vizsgálatot vagy egyéb tevékenységet, amelyet egyébként nem részletez a vizsgálati terv vagy a vizsgálatához ajánlott irányelv;

1.10. *főkönyv (master schedule)*: az a teljes adattár, amely segítségével értékelhető az elvégzett munka, és nyomon követhetők azok a vizsgálatok, amelyeket a vizsgálóhelyen végeznek.

2. A nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálatokkal kapcsolatos alapfogalmak:

2.1. *nem-klinikai egészségügyi és környezetbiztonsági vizsgálat (a továbbiakban: vizsgálat) (non-clinical health and environmental safety study)*: olyan kísérlet vagy kísérlet-sorozat, amely során valamilyen kísérleti anyag kerül tanulmányozásra laboratóriumi vagy környezeti körülmények között abból a célból, hogy olyan adatokat és/vagy biztonsági értékeket nyerjenek, hogy azokat az engedélyező hatóság(ok)hoz benyújtsák;

2.2. *rövid idejű vizsgálat (short-term study)*: olyan — rövid idő alatt elvégzett — vizsgálat, amelyhez általában ismert eljárást használnak;

2.3. *vizsgálati terv (study plan)*: az a dokumentum, amely meghatározza a vizsgálat tárgyát és a kísérlet menetét, egyidejűleg az esetleges módosításokat is tartalmazza;

2.4. *vizsgálati terv módosítása (study plan amendment)*: a vizsgálat megkezdése után a vizsgálati terv szándékos változtatása;

2.5. *vizsgálati tervtől való eltérés (study plan deviation)*: a vizsgálati tervtől a vizsgálat megkezdése után történő nem szándékos eltérés;

2.6. *vizsgálati rendszer (test system)*: olyan biológiai, kémiai vagy fizikai rendszer vagy azok kombinációja, amely(ke)t a vizsgálat során alkalmaznak;

2.7. *nyers adat (raw data)*: minden olyan eredeti vizsgálóhelyi feljegyzés és dokumentáció vagy azok hiteles másolata, amely a vizsgálat során nyert eredeti megfigyelés, illetve egyéb tevékenység eredménye; a nyers adatok közé tartozhat például fénykép, mikrofilm, számítógépbe beolvasható adat, diktált megfigyelési adat, automata regisztrálóval ellátott műszer adatlapja vagy egyéb, megőrzésre szánt adat, amely az értékeléshez megfelelően tárolható információt tartalmaz a 3.10. pont szerinti időpontig;

2.8. *vizsgálati minta (specimen)*: minden olyan anyag, amelyet a vizsgálati rendszerből nyertek további kísérlet, analízis vagy tárolás céljára;

2.9. *a kísérlet kezdetének ideje (experimental starting date)*: a vizsgálatból származó első adat keletkezésének időpontja;

2.10. *a kísérlet befejezésének ideje (experimental completion date)*: az az utolsó időpont, amely után további adat már nem keletkezik;

2.11. *a vizsgálat kezdetének ideje (study initiation date)*: az az időpont, amikor a vizsgálatvezető aláírja a vizsgálati tervet;

2.12. *a vizsgálat befejezésének időpontja (study completion date)*: az az időpont, amikor a vizsgálatvezető aláírja a zárójelentést.

3. A kísérleti anyaggal kapcsolatos fogalmak:

3.1. *kísérleti anyag (test item)*: a vizsgálat tárgya;

3.2. *összehasonlító anyag (reference item, control item)*: a kísérleti anyaggal való összehasonlításra szolgáló anyag;

3.3. *gyártási tétel (batch)*: a kísérleti vagy összehasonlító anyag azon mennyisége, amelyet meghatározott gyártási ciklusban állítottak elő olyan módon, hogy elvárható legyen az egyneműsége, és ezért ilyennek tekinthető;

3.4. *vivőanyag, hordozó (vehicle)*: minden olyan összetevő, amelyet a vizsgálati vagy összehasonlító anyag keve-

réséhez, eloszlatásához vagy szolubilizálásához alkalmaznak abból a célból, hogy elősegítsék annak beadását, illetve alkalmazását a vizsgálati rendszerben.

II. A vizsgálohely szervezete és a személyi felelősség

1. A vizsgálohely vezetőségének felelőssége

Minden vizsgálohely vezetőségének biztosítania kell, hogy a GLP elveket a vizsgálohelyen betartsák. Ennek során minimális követelményként:

1.1. biztosítani kell olyan nyilatkozat megtételét, amely meghatározza, hogy a vizsgálohelyen ki az, aki a GLP elvekben leírtak szerint betölti a vezetőség feladatkörét;

1.2. biztosítani kell, hogy elégséges számú és megfelelő felkészültségű személyzet, alkalmas helyiségek (helyszínek), berendezések és anyagok időben rendelkezésre álljanak a vizsgálat elvégzéséhez szükséges mennyiségben;

1.3. a szakemberek és a technikai személyzet képzéséről, továbbképzéséről, szakmai gyakorlatáról folyamatosan feljegyzést kell vezetni, valamint el kell készíteni munkaköri leírásukat;

1.4. biztosítani kell, hogy a személyzet pontosan megértse feladatait, valamint — ahol szükséges — gondoskodni kell a feladatok ellátásához szükséges megfelelő oktatásról, amelynek megtörténtét dokumentálni kell;

1.5. ki kell dolgozni, és jóvá kell hagyni a megfelelő és érvényes szabványműveleti előírásokat, gondoskodni kell azok betartásáról, valamint meghatározott időközökben történő felülvizsgálatáról;

1.6. gondoskodni kell arról, hogy erre a célra kijelölt személyzet részvételével a GLP elveknek megfelelő minőségbiztosítás működjön;

1.7. minden vizsgálathoz a vizsgálat megkezdése előtt ki kell jelölni azt a megfelelő végzettségű és gyakorlatú személyt, aki a vizsgálatot vezeti (a továbbiakban: vizsgálatvezető). Helyettesítése, felváltása előre meghatározott módon történhet. Mindezt nyilván kell tartani;

1.8. több helyszínen végzett vizsgálat esetében biztosítani kell — ahol ez szükséges — megfelelően képzett, illetve továbbképzett és megfelelő szakmai gyakorlattal rendelkező helyszíni vizsgálatvezetőt, aki alkalmas a vizsgálat számára átadott részének (fázisainak) irányítására. Mindezt nyilván kell tartani;

1.9. a vizsgálatvezetőnek a vizsgálati tervvel való egyetértését dokumentálni kell;

1.10. a vizsgálatvezető által elfogadott vizsgálati tervet a minőségbiztosításért felelős személyek részére hozzáférhetővé kell tenni;

1.11. a korábban használt és érvényét veszített szabványműveleti előírásokat legalább az érvényvesztéstől számított 15 évig meg kell őrizni;

1.12. gondoskodni kell az archiválásért felelős személy kinevezéséről;

1.13. biztosítani szükséges a főkönyv karbantartását;

1.14. a vizsgálohelyen csak olyan anyag, berendezés stb. kerülhet felhasználásra, amely a vizsgálatl szemben támasztott követelményeket kielégíti;

1.15. több helyszínen végzett vizsgálat esetén biztosítani kell a közvetlen információs kapcsolatot a vizsgálatvezető, a helyszíni vizsgálatvezető, a vizsgálatban részt vevő személyek és a minőségbiztosítás személyzete között;

1.16. a kísérleti és az összehasonlító anyagok megfelelő jellemzését biztosítani szükséges;

1.17. a számítógépes rendszerek kezelésére olyan eljárást kell kialakítani, amely biztosítja, hogy ezek megfelelnek a kívánt célnak, és — a GLP elveknek megfelelően — validáltak, kezelték és karbantartottak;

1.18. amennyiben valamely vizsgálati fázist más helyszínen végeznek, az adott helyszíni vezetősége — amennyiben ilyen kijelölésre került — gondoskodik az 1.1—1.6., 1.8., 1.11—1.14., valamint az 1.16—1.17. pontban foglaltak betartásáról.

2. A vizsgálatvezető felelőssége

A vizsgálatvezető egyszemélyi irányítója a vizsgálatnak, felelős a vizsgálat vezetéséért, valamint a zárójelentés elkészítéséért. Ez a felelősség különösen az alábbiakat foglalja magában:

A vizsgálatvezető

2.1. fogadja el a vizsgálati tervet és annak módosítását, amelyet aláírásával és dátummal kell ellátnia;

2.2. biztosítja, hogy a minőségbiztosítás személyzete számára hiteles másolatban rendelkezésre álljon a vizsgálati terv és annak esetleges módosítása, valamint megfelelő kapcsolatot tart a minőségbiztosítás személyzetével a vizsgálat végzése során;

2.3. biztosítja, hogy a vizsgálatban résztvevők rendelkezésre álljon a vizsgálati terv, a módosítások és az alkalmazott szabványműveleti előírások;

2.4. gondoskodik arról, hogy — több helyszínen végzett vizsgálat esetében — a vizsgálati tervben kijelölésre kerüljenek a helyszíni vizsgálatot vezetőik, és a zárójelentésben felsorolásra kerüljenek a vizsgálatot vezetőik, a vizsgálatban játszott szerepükkel együtt, valamint minden vizsgálohely és egyedi vizsgálohely;

2.5. biztosítja, hogy a vizsgálati tervben az előírt eljárásokat alkalmazzák, felbecsüli és dokumentálja a vizsgálati tervtől való eltéréseket abból a szempontból, hogy milyen hatással vannak a vizsgálat minőségére és torzítatlanságára, továbbá — amennyiben ez szükséges — javító intézkedéseket tesz, igazolva a szabványműveleti előírásoktól való eltérést;

2.6. gondoskodik arról, hogy minden keletkezett nyers adatot dokumentáljanak és feljegyezzenek;

2.7. gondoskodik arról, hogy a használatban lévő számítógépes rendszereket validálják;

2.8. a zárójelentés aláírásával és dátumozásával felelősséget vállal az adatok valóságáért, bemutatván, hogy a vizsgálatot milyen mértékben végezték el a GLP elveknek megfelelően;

2.9. a vizsgálat befejezése után — ideértve annak megszakítását is — gondoskodik a vizsgálati terv, a zárójelentés, a nyers adatok és az ezeket alátámasztó anyagok archiválásáról.

3. A helyszíni vizsgálatot vezető felelőssége

A helyszíni vizsgálatot vezető biztosítja, hogy a vizsgálatnak számára kijelölt fázisát a GLP elveknek megfelelően végezzék.

4. A vizsgálatban résztvevők felelőssége

4.1. Az adott vizsgálatban részt vevő személyeknek ismerniük kell a vizsgálatra vonatkozó GLP elvek számukra alkalmazható részét.

4.2. A vizsgálatban résztvevők számára biztosítani kell az adott vizsgálat vizsgálati tervét és a vizsgálatban való részvételükre vonatkozó érvényes szabványműveleti előírásokat. A vizsgálatban résztvevő felelőssége, hogy az előbbi dokumentumokban előírtak szerint járjon el, amennyiben ettől eltér, azt dokumentálja, és értesítse a vizsgálatvezetőt, illetve — ahol ez szükséges — a helyszíni vizsgálatvezetőt.

4.3. A vizsgálatban részt vevő személy felelős a nyers adatok minőségéért és azért, hogy azokat a GLP elveknek megfelelően azonnal és pontosan feljegyezzék, valamint, hogy ezek az adatok valósak legyenek.

4.4. A vizsgálatban résztvevőnek — a lehető legkisebb kockázat érdekében — be kell tartania a munkaegészségügyi előírásokat, hogy a lehető legkisebbre csökkentse a kockázatot önmagával szemben, és hogy biztosítsa a vizsgálat integritását. Közölnie kell a megfelelő személlyel minden lényeges egészségügyi problémáját azért, hogy kizárják őt a vizsgálat azon szakaszaiból, amelyeket állapota kedvezőtlenül befolyásolna.

III. Minőségbiztosítási program

1. Általános követelmény

1.1. A vizsgálóhelynek olyan dokumentált minőségbiztosítási programmal kell rendelkeznie, amely garantálja, hogy a vizsgálatokat a GLP elveknek megfelelően végzik.

1.2. A minőségbiztosítási programot olyan személy vagy személyek hajthatják végre, akiket a vizsgálóhely vezetősége bíz meg, és közvetlenül annak felelősek a feladat végrehajtásáért, valamint ismeri(k) a kísérleti eljárásokat.

1.3. Az 1.2. pont szerinti személyek az adott vizsgálatok végzésében nem vehet(nek) részt.

2. A minőségbiztosítási személyzet felelőssége

A minőségbiztosítási személyzet felelőssége különösen az alábbiakat foglalja magában:

2.1. a vizsgálóhelyen minden elfogadott vizsgálati terv és érvényes szabványműveleti előírás hiteles másolatát meg kell őrizni, és biztosítani kell, hogy a rendelkezéseknek megfelelően be lehessen tekinteni a naprakészen vezetett főkönyvi példányba;

2.2. írásban nyilatkozni kell arról, hogy a vizsgálati terv tartalmazza a GLP elvek által előírt információkat;

2.3. terv szerinti helyszíni ellenőrzéseket kell tartani annak meghatározása érdekében, hogy a vizsgálatokat a GLP előírásainak megfelelően végzik-e. Az ellenőrzés során meg kell győződni arról, hogy a vizsgálati terv és a szabványműveleti előírások a vizsgálatban résztvevők rendelkezésére állnak, és a vizsgálat azok szerint történik. Az ellenőrzés elvégzését oly módon kell dokumentálni, hogy az utólag követhető legyen, az ellenőrzésről készült feljegyzéseket az ellenőrzés befejezésétől számított legalább 15 évig meg kell őrizni;

2.4. a minőségbiztosítási szabványműveleti előírás szerint az ellenőrzésnek három típusa, amelyet szabványműveleti előírásban kell meghatározni:

- egy adott vizsgálatot célzó ellenőrzés,
- a vizsgálóhely ellenőrzése,
- a vizsgálóhelyen végzett munkafolyamatok ellenőrzése;

2.5. a minőségbiztosítási személyzetnek ellenőriznie kell, hogy a vizsgálat zárójelentése tartalmazza-e az alkalmazott módszerek, eljárások és megfigyelések pontos leírását, valamint, hogy az eredmények valós nyers adatokon és megfigyeléseken alapulnak;

2.6. az ellenőrzési eredményt annak elkészülte után azonnal írásban továbbítani kell a vizsgálóhely vezetőségének, a vizsgálatvezetőnek, valamint — ha van ilyen — a helyszíni vizsgálatvezetőnek és az arra illetékes vezetőnek;

2.7. a zárójelentés részeként aláírással hitelesített nyilatkozatot kell készíteni, amely tartalmazza az elvégzett ellenőrzés típusát, időpontját, az ellenőrzött vizsgálati fázis(oka)t, azt az időpontot, amikor az ellenőrzésről készült jelentést megküldték a vizsgálóhely vezetőségének, a vizsgálatvezetőnek, illetve — ha van — a helyszíni vizsgálatvezetőnek. A nyilatkozatnak azt is tartalmaznia kell, hogy a nyers adatokat a zárójelentés pontosan tükrözi.

IV. Helyiségek

1.1. A vizsgálóhelynek az adott vizsgálat által megkövetelt előírásoknak megfelelő méretűnek, szerkezetűnek és elhelyezésűnek kell lennie, amely minimálisra csökkenti azon zavarokat, amelyek a vizsgálat hitelességét veszélyeztethetnek.

1.2. Az egyes vizsgálatok megfelelő elvégzése érdekében a vizsgálóhely helyiségeinek tervezése során gondoskodni kell arról, hogy a különböző tevékenységek — amennyiben ez szükséges — egymástól megfelelő módon elválasztásra kerüljenek.

1.3. A vizsgálati rendszer helyiségei

1.3.1. A vizsgálóhelynek megfelelő számú szobából, illetve nagyságú területből kell állnia, hogy a különböző vizsgálati rendszerek elkülönülését biztosítsák, beleértve az olyan egyedi vizsgálatok elkülönítését is, amelyeket életlenül veszélyes vagy feltételezhetően veszélyes anyagokkal folytatnak le.

1.3.2. Megfelelő helyiségeket vagy területeket kell biztosítani a betegségek diagnosztizálására, kezelésére és ellenőrzésére, amelyek biztosítják, hogy a vizsgálati rendszer elfogadhatatlan mértékű károsodása nem következik be.

1.3.3. Szükség szerint raktárt kell biztosítani az ellátáshoz szükséges anyagok és berendezések számára, amelyeket el kell különíteni a vizsgálati rendszereknek helyet adó területektől. Ezek a raktárak biztosítsák a fertőződéssel, szennyeződéssel és/vagy megromlással szembeni védelmet.

1.4. A vizsgálati és az összehasonlító anyagok kezelésére szolgáló helyiségek

1.4.1. Külön helyiségeket vagy területeket kell biztosítani a vizsgálati és összehasonlító anyagok fogadására és tárolására a szennyeződés vagy összekeveredés megelőzése céljából, valamint a vizsgálati anyagoknak a vívőanyaggal való elegyítésére.

1.4.2. A kísérleti anyagok tárolására szolgáló helyiségeket, illetve területeket el kell különíteni a vizsgálati rendszerek céljára szolgáló területtől. A tárolási körülményeknek biztosítaniuk kell a kísérleti anyag azonosságát, koncentrációját, tisztaságát és stabilitását, valamint a veszélyes anyagok biztonságos tárolását.

1.5. Az archiválás céljára szolgáló helyiségek

Helyiségeket kell biztosítani a vizsgálati terv, nyers adatok, jelentések, minták és vizsgálati minták tárolására (archiválására) és visszakeresésére. A helyiségek kialakításának és állapotának alkalmasnak kell lennie arra, hogy a tárolt anyagokat megóvja az idő előtti megromlástól, megsemmisüléstől.

V. A hulladékeltávolítás

A hulladékok eltávolítását és kezelését oly módon kell elvégezni, hogy az ne veszélyeztesse a folyamatban lévő vizsgálatok integritását. Gondoskodni kell a hulladék megfelelő gyűjtéséről, tárolásáról, megsemmisítéséről, szállításáról, valamint fertőtlenítési eljárásokról.

VI. Készülékek, anyagok és reagensek

1.1. A vizsgálat során keletkező adatok nyerésére, tárolására és visszakeresésére, valamint a környezeti tényezők ellenőrzésére szolgáló készülékeket — beleértve a validált számítógépes rendszereket — megfelelő módon kell elhelyezni. A készülékeknek az alkalmazásuknak megfelelő konstrukcióval és kapacitással kell rendelkezniük.

1.2. A vizsgálatban alkalmazott készülékeket, eszközöket a szabványműveleti előírások szerint meghatározott időközönként ellenőrizni, tisztítani, karbantartani, kalibrálni, valamint hitelesíteni kell. Ezen eljárásokról nyilvántartást kell vezetni. A kalibrációt — ahol lehetséges — a nemzeti vagy nemzetközi mérésügyi szabványoknak megfelelően kell végezni.

1.3. A vizsgálat során alkalmazott készülékek és anyagok nem változtathatók és nem zavarhatják meg a vizsgálati rendszereket.

1.4. A kémiai anyagokat, reagenseket, oldatokat úgy kell címkézni, hogy azonosítani lehessen őket (ha szükséges a koncentráció megjelölésével), fel kell tüntetni a lejáratidőt és a különleges tárolási feltételeket. Az eredetre, a készítés időpontjára és a stabilitásra vonatkozó információknak rendelkezésre kell állniuk. A lejáratidőt meg lehet hosszabbítani a dokumentált analízis eredményei alapján.

VII. Vizsgálati rendszerek

1. Fizikai, kémiai rendszerek

1.1. A fizikai, kémiai adatok nyerésére szolgáló készülék elhelyezése, konstrukciója és kapacitása a célnak megfelelően legyen.

1.2. A fizikai, kémiai vizsgálati rendszerek integritását biztosítani kell.

2. Biológiai rendszerek

2.1. Megfelelő körülményeket kell teremteni és fenntartani a biológiai vizsgálati rendszerek tárolására, elhelyezésére és kezelésére annak érdekében, hogy jó minőségű adatokat szolgáltatassanak.

2.2. Az újonnan átvett állati és növényi vizsgálati rendszereket el kell különíteni, amíg egészségi állapotukat nem értékelték. Ha bármely szokatlan pusztulás vagy betegség fordul elő, a tételt nem szabad felhasználni a vizsgálatokban, és — ha szükséges — azt kíméletesen el kell pusztítani. Biztosítani kell, hogy a vizsgálat kezdeti időpontjában a vizsgálati rendszerek ne legyenek fertőződéssel, vagy olyan állapotban, ami befolyásolná a vizsgálat elvégzését vagy célját. Amennyiben a vizsgálat során a vizsgálati rendszerek fertőződnek vagy sérülnek, azokat — a vizsgálat integritása érdekében — el kell különíteni és külön kezelni.

A vizsgálat előtt és alatt bármely betegség diagnosztizálását és kezelését dokumentálni kell.

2.3. Nyilvántartást kell vezetni a vizsgálati rendszerek eredetéről, az érkezésük időpontjáról és állapotukról az átvétel idején.

2.4. A biológiai rendszereket a kísérleti, illetve a referenciaanyag első alkalmazását megelőzően megfelelő időtartamig akklimatizálni kell.

2.5. A vizsgálati rendszerek megfelelő azonosításához szükséges minden információt fel kell tüntetni az alkalmazásuk és a tárolás helyén vagy a tartályokon. Ahol csak lehetséges, a tárolóhelyekről vagy a tartályokból elmozdításra kerülő egyedi vizsgálati rendszereket a vizsgálat lefolytatása alatt megfelelő azonosítóval kell ellátni.

2.6. A vizsgálati rendszerek tárolóhelyeit, tartályait a használat idején megfelelő időközökben tisztítani és fertőtleníteni kell. Minden anyagnak, amely érintkezésbe lép a vizsgálati rendszerrel, oly mértékben kell szennyezésmentesnek lennie, amely mértékben a szennyezés befolyásolhatja a vizsgálatot. Az állatok almát az egészséges állattenyésztés követelményei szerint kell cserélni. A rovar- és rágcsálóirtó szerek használatát dokumentálni kell.

2.7. A szabadföldi vizsgálati rendszereket úgy kell elhelyezni, hogy elkerüljék a növényvédőszeres kezelést vagy az előzetes növényvédőszer-kezelés zavaró hatását.

VIII. Kísérleti és összehasonlító anyagok

1. Átvétel, kezelés, mintavétel és tárolás

1.1. Nyilvántartást kell vezetni a kísérleti és összehasonlító anyagok jellemzéséről, átvételük időpontjáról, valamint átvett és felhasznált mennyiségükről.

1.2. Meg kell határozni a kezelési, mintavételezési és tárolási eljárásokat annak érdekében, hogy a homogenitást és a stabilitást a lehetséges mértékig biztosítsák, illetve kizárják a keresztszennyeződés és a csere lehetőségét.

1.3. A tárolótartály(ok)on fel kell tüntetni az azonosításhoz szükséges információkat, a lejárati időpontját, valamint a különleges tárolási előírásokat.

2. Jellemzés

2.1. Minden kísérleti és összehasonlító anyagot megfelelően kell azonosítani [pl. kód, Chemical Abstracts Service Registry Number (CAS) szám, név, biológiai jellemzők].

2.2. Minden vizsgálat során ismerni kell a kísérleti és az összehasonlító anyagok azonosságát, beleértve a gyártási tételszámukat, tisztaságukat, összetételüket, koncentrációjukat vagy más jellemzőiket annak érdekében, hogy pontosan meg lehessen határozni minden egyes gyártási tételt.

2.3. Abban az esetben, ha a kísérleti tételt a megbízó szolgáltatja, a megbízó és a vizsgálóhely között megfelelő együttműködésben olyan eljárást kell kialakítani, amely biztosítja a vizsgálatnak alávetett kísérleti tétel azonosságának ellenőrizhetőségét.

2.4. Minden vizsgálat során ismerni kell a vizsgálati és az összehasonlító anyagok stabilitását a tárolás és a kísérlet körülményei között.

2.5. Amennyiben a kísérleti anyagot vívőanyagban adják be vagy alkalmazzák, a kísérleti anyag homogenitását, koncentrációját és stabilitását ebben a közegben kell meghatározni. A szabadföldi vizsgálatok esetében (pl. tartályban lévő keverékek) e célból külön laboratóriumi kísérleteket lehet végezni.

2.6. A kísérleti anyag minden tételéből — a rövid idejű vizsgálatok kivételével — elemzés céljára mintát kell venni elemzés és archiválás céljára.

IX. Szabványművelési előírások

1. Minden vizsgálóhelynek rendelkeznie kell szabványművelési előírásokkal, amelyeket a vizsgálóhely vezetősége hagy jóvá, és amelyek célja, hogy biztosítsák a vizsgálóhely által nyert adatok minőségét és integritását. A szabványművelési előírások módosítását a vizsgálóhely vezetőségének jóvá kell hagynia.

2. Minden önálló laboratóriumi egységnek vagy területnek az ott végzett tevékenységekre vonatkozó, azonnal hozzáférhető, aktuális szabványművelési előírásokkal kell rendelkeznie. Megjelent kézikönyvek, analitikai módszerek, szakcikkek és használati utasítások használhatók a szabványművelési előírások kiegészítőjeként.

3. A szabványművelési előírásoktól való eltéréseket az adott vizsgálat során a vizsgálatvezetőnek és a helyszíni vizsgálat vezetőjének kell dokumentálnia és jóváhagynia.

4. Minden vizsgálóhelynek rendelkeznie kell legalább az alábbi tevékenységeket szabályozó szabványművelési előírásokkal (az egyes tevékenységek után szereplő felsorolások példaként szerepelnek).

4.1. Vizsgálati és összehasonlító anyagok: átvétel, azonosítás, címkézés, kezelés, mintavétel és tárolás.

4.2. Készülékek, anyagok, reagensek:

4.2.1. készülékek: használat, karbantartás, tisztítás, kalibráció, hitelesítés;

4.2.2. számítógépes rendszerek: validáció, működtetés, karbantartás, biztonság, az adatok megváltoztatásának ellenőrizhetősége és mentés;

4.2.3. anyagok, reagensek, oldatok: készítés és címkézés.

4.3. Nyilvántartások vezetése, jelentés, tárolás és visszakeresés:

4.3.1. a vizsgálatok kódolása, adatgyűjtés, a jelentések elkészítése, tárgymutató rendszerek (indexek), az adatok kezelése — beleértve a számítógépes adatrendszerek alkalmazását is.

4.4. Vizsgálati rendszer (ahol alkalmazható):

4.4.1. a helyiség előkészítése és a helyiségek környezeti feltételei a vizsgálati rendszer számára;

4.4.2. előírások a vizsgálati rendszer fogadására, szállítására, megfelelő elhelyezésére, jellemzésére, azonosítására és gondozására;

4.4.3. a vizsgálati rendszer előkészítése, megfigyelése, vizsgálata a vizsgálat előtt, közben és befejezésekor;

4.4.4. a vizsgálat során a vizsgálati rendszerből kieső (moribund) vagy elpusztult egyedekkel kapcsolatos teendők;

4.4.5. a vizsgálati minták gyűjtése, azonosítása és kezelése (beleértve a kórboncolást és hisztopatológiát);

4.4.6. a vizsgálati rendszerek kihelyezése és elhelyezése a vizsgálat céljára szolgáló földterületeken.

4.5. Minőségbiztosítás előírásai:

4.5.1. a minőségbiztosítási személyzet feladata, a helyszíni ellenőrzések tervezése, időzítése, végrehajtása, dokumentálása és jelentése.

X. A vizsgálat elvégzése

1. Vizsgálati terv

1.1. Minden vizsgálatához — annak megkezdése előtt — írásbeli tervet kell készíteni. A vizsgálati tervet a vizsgálat vezetőjének jóvá kell hagynia, dátummal és aláírással kell ellátnia, valamint a minőségbiztosítási személyzetnek igazolnia kell annak a GLP elveknek való megfelelését. A vizsgálati tervet a vizsgálóhely vezetőjének és a megbízónak is jóvá kell hagynia.

1.2.1. A vizsgálati terv módosítását a vizsgálatvezetőnek meg kell indokolnia, dátummal és aláírással jóváhagynia, ezután együtt kell tárolni és kezelni a vizsgálati tervvel.

1.2.2. A vizsgálati tervtől való eltéréseket a vizsgálat vezetőjének és/vagy a helyszíni vizsgálatot vezető személynek le kell írnia, meg kell magyaráznia, jóvá kell hagynia dátummal ellátva, továbbá a vizsgálat nyers adataival együtt kell kezelni.

1.3. A rövid idejű vizsgálatokhoz felhasználható az általános vizsgálati tervhez csatlakozó speciális vizsgálati kiegészítő.

2. A vizsgálati tervnek legalább a következő információkat kell tartalmaznia

2.1. A vizsgálat, a kísérleti és az összehasonlító anyag azonosítása:

2.1.1. leíró cím;

2.1.2. a vizsgálat természetének és céljának leírása;

2.1.3. a vizsgálati anyag azonosítása kóddal vagy névvel (IUPAC, CAS szám, biológiai jellemzők stb.);

2.1.4. a használatra kerülő összehasonlító anyag.

2.2. A megbízóra és a vizsgálóhelyre vonatkozó információ:

2.2.1. a megbízó neve és címe;

2.2.2. a vizsgálatban érintett valamennyi vizsgálóhely és egyedi vizsgálóhely neve és címe;

2.2.3. a vizsgálat vezetőjének neve és címe;

2.2.4. a helyszíni vizsgálatvezető neve és címe, valamint — a vizsgálatvezető által átruházott — vizsgálati fázis(ok) megnevezése, amelyért felelősséggel tartozik.

2.3. Időpontok:

2.3.1. a vizsgálati terv elfogadásának dátuma annak a vizsgálatvezető által történő aláírásának időpontja; a vizsgálóhely vezetőjének és a megbízónak a vizsgálati tervet jóvá kell hagynia, és dátummal ellátva alá kell írnia;

2.3.2. a tervezett kezdési és befejezési időpontok.

2.4. Vizsgálati módszerek:

2.4.1. hivatkozás a használni kívánt OECD vagy más vizsgálati irányelvekre vagy módszerekre.

2.5. Egyéb lényeges kérdések (ahol alkalmazhatók):

2.5.1. a vizsgálati rendszer kiválasztásának megindoklása;

2.5.2. a vizsgálati rendszer jellemzése, azaz a faj (species), a törzs (strain), az altörzs (substrain), a beszerzési forrás, mennyiség, testsúlytartomány, nem, kor és más vonatkozó információ;

2.5.3. a kísérleti anyag adagolásának módja, választásának oka;

2.5.4. a dózisszintek és/vagy -koncentrációk, a gyakoriság, az adagolás (kezelés) időtartama;

2.5.5. részletes információ a kísérlet felépítéséről — beleértve a vizsgálat folyamatának kronologikus leírását —, minden módszerről, anyagról és körülményről, a végrehajtható analízisek, mérések, megfigyelések, vizsgálatok típusáról és gyakoriságáról és — amennyiben van ilyen — a használni kívánt statisztikai módszerekről.

2.6. Nyilvántartások:

2.6.1. a megőrzendő jegyzőkönyvek, feljegyzések listája.

3. A vizsgálat kivitelezése

3.1. Minden vizsgálatot egyedi módon kell azonosítani, és minden, a szóban forgó vizsgálatokhoz tartozó tételt meg kell jelölni ezzel az azonosítással. A vizsgálatból származó mintákat az eredetiségük igazolására azonosítani kell. A minta azonosítása a vizsgálat szerint követhető legyen.

3.2. A vizsgálatot a vizsgálati terv szerint kell lefolytatni.

3.3. A vizsgálat lefolytatása során nyert összes adatot közvetlenül, azonnal, pontosan és olvashatóan fel kell jegyeznie az ezzel megbízott személynek. A feljegyzéseket alá kell írni vagy kézjeggyel ellátni, és a dátumot is fel kell tüntetni.

3.4. Ha a nyers adatokban bármilyen változtatást eszközölnék, az előző bejegyzést nem szabad kitörölni, a változ-

tatás okát meg kell indokolni, és a változtatást végző személynek azt kézjeggyel és dátummal kell ellátnia.

3.5. Ha az adatok direkt számítógépes betáplálással kerülnek a rendszerbe, ezeket azonosítani kell a betáplálás (input) idejében az adatok bevitelért felelős személynek. A számítógépes rendszert úgy kell kialakítani, hogy jelezze az összes változtatást anélkül, hogy az eredeti adatokat háttérbe szorítaná, biztosítva a teljes körű utólagos felülvizsgálat lehetőségét. A megváltoztatott adatokat lehessen kapcsolatba hozni azzal a személlyel aki a változtatásokat végezte, például oly módon, hogy elektronikus aláírásokat alkalmaznak dátummal ellátva. A változtatás okát meg kell adni.

4. A vizsgálat eredményeiről szóló jelentés

4.1. Zárójelentést kell készíteni minden vizsgálatról. Rövid idejű vizsgálat esetében megengedett az állandó formátumú zárójelentéshez speciális kiegészítést készíteni.

4.2. A helyszíni vizsgálatvezető és a kutatók által készített jelentéseket a készítőjüknek alá kell írni, és dátummal ellátni.

4.3. A zárójelentés aláírásával a vizsgálat vezetője felelősséget vállal az adatok érvényességéért, és rögzítenie kell, hogy a vizsgálat milyen mértékben felel meg a GLP irányelveinek.

4.4. A zárójelentésen végzett javítást és az utólag hozzáfűzött kiegészítést módosítás formájában kell a jelentéshez kapcsolni. A módosításban világosan részletezni kell a javítás és kiegészítés okát, és azt a vizsgálat vezetőjének kézjeggyel és dátummal kell ellátnia.

4.5. A zárójelentés formájának, szerkezetének megváltoztatása (az engedélyező vagy felügyelő hatóságához való benyújtás követelményeinek való megfelelés érdekében) nem jelenti a zárójelentés kijavítását, kiegészítését vagy módosítását.

5. A zárójelentésnek – egyebek mellett – tartalmaznia kell az alábbiakat:

5.1. A vizsgálat, a kísérleti és összehasonlító anyag azonosítása:

- 5.1.1. a vizsgálat pontos megnevezése;
- 5.1.2. a kísérleti anyag azonosítása kóddal vagy névvel (IUPAC, CAS szám, biológiai jellemzők stb.);
- 5.1.3. az összehasonlító anyag azonosítása névvel;
- 5.1.4. a kísérleti anyag jellemzése, beleértve a tisztaságot, stabilitást és homogenitást.

5.2. A megbízó és a vizsgálóhely adatai:

- 5.2.1. a megbízó neve és címe;
- 5.2.2. a vizsgálóhelyek és egyedi vizsgálóhelyek neve és címe;
- 5.2.3. a vizsgálatvezető neve és címe;
- 5.2.4. a helyszíni vizsgálatot végző(k) neve és címe, valamint, hogy a vizsgálat mely fázisaiban vett(ek) részt;

5.2.5. azoknak a közreműködő kutatóknak a neve és címe, akik a zárójelentéshez részjelentéseket szolgáltattak.

5.3. Időpontok:

5.3.1. a kísérlet kezdetének és befejezésének időpontja.

5.4. Nyilatkozat:

5.4.1. a minőségbiztosítási nyilatkozat tartalmazza az elvégzett helyszíni ellenőrzéseket, azok időpontját — beleértve, hogy mely fázisokat ellenőriztek —, valamint az ellenőrzés eredményéről készült jelentésnek a vizsgálóhely vezetősege, a vizsgálatvezető (és a helyi vizsgálatvezető, ha van) részére történő elküldésének időpontját. Ez a nyilatkozat azt is megerősíti, hogy a zárójelentés a nyers adatokat tükrözi.

5.5. Az anyagok és a kísérleti módszerek leírása:

- 5.5.1. az alkalmazott módszerek és anyagok leírása;
- 5.5.2. hivatkozás az OECD vagy más vizsgálati irányelvekre.

5.6. Eredmények:

- 5.6.1. az eredmények összefoglalása;
- 5.6.2. a vizsgálati tervben megkívánt összes információ és adat;
- 5.6.3. az eredmények bemutatása, beleértve a statisztikai szempontból lényeges számításokat és meghatározásokat;
- 5.6.4. az eredmények értékelése és megvitatása, valamint — ahol lehet — a levont következtetések.

5.7. Tárolás (archiválás):

5.7.1. annak a helynek a megnevezése, ahol a vizsgálati tervet, a kísérleti és összehasonlító anyagok megfelelő mennyiségét, a vizsgálat során keletkezett mintákat, a nyers adatokat és a zárójelentést tárolják.

6. Az anyagok és jegyzőkönyvek megőrzése és tárolása (archiválása)

6.1. A vizsgálat következő dokumentumait a vizsgálat lezárásától számított 15 évig meg kell őrizni:

- 6.1.1. a vizsgálati terv, nyers adatok, a kísérleti és összehasonlító anyagok mintái, a vizsgálatból származó minták és a vizsgálat zárójelentése;
- 6.1.2. a minőségbiztosítás által végzett helyszíni ellenőrzések jegyzőkönyvei és a főkönyvek;
- 6.1.3. a személyzet munkaköri leírásai, minősítése, továbbképzésről és szakmai gyakorlatról szóló dokumentációk;
- 6.1.4. a berendezések karbantartásának, kalibrációjának, hitelesítésének nyilvántartása, feljegyzései, jegyzőkönyvei;
- 6.1.5. a számítógépes rendszer(ek) validációjának dokumentációja;
- 6.1.6. a szabványműveleti előírások kialakulásának, fejlődésének iratai;
- 6.1.7. a környezeti paraméterek méréseinek jegyzőkönyvei.

6.2. Ha a vizsgálati és összehasonlító anyagok mintáit és a vizsgálat során keletkező mintákat a kívánt megőrzés lejáratát ideje előtt bármely okból selejtezni kell, ezt a ténny indokolni és dokumentálni kell. A vizsgálati és az összeha-

sonlító anyagok mintáit és a vizsgálat során keletkező mintákat addig kell megőrizni, amíg azok minősége megfelelő az értékeléshez.

6.3. Az archívumban tárolt anyagokat oly módon kell jelölni, hogy az megkönnyítse a tárolást és a visszakeresést. Csak a vezetőség által felhatalmazott személyzet nyerhet betekintést az archívumba. Az archívumban elhelyezett anyagok ki- és bevitelét megfelelően dokumentálni kell.

6.4. Amennyiben a vizsgálóhely vagy az irattár jogutód nélkül szűnik meg, az archivált dokumentumokat a megbíró irattárában kell elhelyezni.

6.5. A 6.1—6.4. pontok szerinti tárolás során figyelemmel kell lenni a külön jogszabály szerinti adatvédelmi előírásokra.

2. számú melléklet

a 9/2001. (III. 30.) EüM—FVM együttes rendelethez

A) A helyes laboratóriumi gyakorlat követelményei betartásának ellenőrzésével kapcsolatos általános szabályok

I. Fogalom meghatározások

1. *Biztonsági vizsgálat*: a veszélyes anyagoknak, veszélyes készítményeknek, új anyagoknak, növényvédő szereknek, állatgyógyászati készítményeknek és az emberi felhasználásra kerülő gyógyszereknek nem klinikai jellegű, az emberre, az állatvilágra és a környezetre kifejtett hatásainak feltárását célzó vizsgálat.

1.1. A biztonsági vizsgálatok típusai:

1.1.1. Fizikai-kémiai jellemzők vizsgálata.

1.1.2. Toxikológiai vizsgálatok (ideértve a reprodukciós toxikológia, magzati toxikológia, karcinogenetika, farmakodinámia, kinetika, helyi tolerancia vizsgálatokat).

1.1.3. Mutagenitási vizsgálatok.

1.1.4. Környezetvédelmi ökotoxikológiai vizsgálatok vízi és szárazföldi szervezeteken.

1.1.5. A vízben, a talajban és a levegőben való lebomlás vizsgálata, bioakkumulációs vizsgálatok.

1.1.6. Szermaradvány-vizsgálatok.

1.1.7. A mikroklímára és a természetes ökoszisztémákra gyakorolt hatások vizsgálata.

1.1.8. Az előző vizsgálatokkal kapcsolatban végzett analitikai és klinikai kémiai vizsgálatok.

2. *Engedélyező hatóság*: a külön jogszabályban az adott készítmény forgalomba hozatalát és alkalmazását engedélyező hatóság.

3. *Illetékes ellenőrző hatóság*: a rendelet 3. §-a (3) bekezdésében nevesített hatóság.

4. *GLP ellenőrző egység*: GLP felügyelőkből álló szervezeti egység.

5. *GLP felügyelő*: az illetékes ellenőrző hatóság állományába tartozó, megfelelő szakképzettségű és gyakorlatú szakember, aki rendszeresen ellenőrzi a GLP követelmények betartását.

6. *Helyszíni ellenőrzés (inspekció)*: az adott vizsgálato(ka)t végző vizsgálóhely tevékenységének és az ott alkalmazott eljárásoknak helyszíni vizsgálata a GLP követelmények betartása szintjének felmérése érdekében. Ennek során ellenőrzésre kerül a vizsgálóhely irányítási és működési rendszere, megtörténik a szakmai kulcsemberek meghallgatása, értékelik és jegyzőkönyvezik a vizsgálóhelyen keletkező adatok minőségét és integritását.

7. *Felülvizsgálat (auditálás)*: a vizsgálóhelyen már elvégzett vizsgálat(ok) nyers adatainak és kapcsolódó feljegyzéseknek összehasonlítása a részjelentésben vagy a zárójelentésben foglalt eredményekkel a vizsgálati terv, a szabványművelési előírások és a GLP követelmények betartásának felmérése érdekében, valamint azért, hogy feltárják a vizsgálatnak a zárójelentésben esetleg nem szereplő adatait és megállapítsák, hogy az adatok nem keletkeztek-e olyan körülmények között, ami érvényességüket kétségessé tenné.

8. *GLP ellenőrző program (a továbbiakban: Program)*: a vizsgálóhelyek helyszíni ellenőrzésének, utólagos felülvizsgálatának, a szükséges intézkedések megtételének és az előírt adatok nyilvánosságra hozatalának eljárási rendje.

9. *A GLP-nek való megfelelés szintje*: az az illetékes ellenőrző hatóság által meghatározott szint, aminek megfelelően a vizsgálóhely a GLP követelményeit vagy azok egy részét teljesíti.

II. Szervezési intézkedések

1. Az illetékes ellenőrző hatóság közvetlenül irányítja a — technikai, tudományos jártasságukat tekintve feladatuk ellátására alkalmas — GLP felügyelőkből kialakított ellenőrző egységet.

2. Az illetékes ellenőrző hatóság a Programot ismertető kiadványokban ismerteti működésének jogi, illetve eljárási tudnivalóit. Szükség szerint módszertani leveleket, útmutatókat és irányelveket, valamint a vizsgálóhelyekről és az ott végzett vizsgálatok I.1. szerinti típusáról és a GLP-nek való megfelelés szintjéről jelentéseket ad ki.

3. A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: FVM) hatáskörében működő laboratóriumok GLP ellenőrzésén az illetékes ellenőrző hatóság

minden esetben lehetővé teszi a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által kijelölt GLP szakértő részvételét.

4. A 3. pont alá nem tartozó, a veszélyes anyagok, veszélyes készítmények, illetve új anyagok vizsgálatát végző laboratóriumok GLP ellenőrzésén az illetékes ellenőrző hatóság minden esetben lehetővé teszi az Országos Közegészségügyi Központ Országos Kémiai Biztonsági Intézete által kijelölt GLP szakértő részvételét.

III. Az adatok bizalmas kezelése

1. Az illetékes ellenőrző hatóság tevékenysége során bizalmas jellegű adatokhoz juthat hozzá, kereskedelmi érdekeket tartalmazó, illetve üzleti szempontból rendkívül fontos iratokat kell lefoglalnia a vizsgálóhelyeken és ezek tartalmát részletesen ismertetnie kell jelentéseiben. Az adatok bizalmas kezelése érdekében:

1.1. gondoskodnia kell az adatvédelmi jogszabályok, egyéb előírások betartásáról, ezt a kötelezettséget nemcsak a GLP felügyelők számára kell előírnia, hanem minden más, a Program végrehajtása során bizalmas adatokhoz feltehetően hozzáférő személy számára is;

1.2. gondoskodnia kell arról, hogy a helyszíni szemlék jegyzőkönyveihez vagy a vizsgálatok felülvizsgálatáról készült jelentésekhez kizárólag a felügyeleti hatóságok, illetve szükség esetén az ellenőrzött vagy a tevékenység felülvizsgálata folytán érintett vizsgálóhelyek és/vagy a vizsgálatok szponzorai férhessenek hozzá, kivéve, ha minden üzleti szempontból fontos és bizalmas adatot eltávolítottak belőlük.

IV. Személyzet és képzés

1. Az illetékes ellenőrző hatóság megfelelő létszámú, megfelelő képzettségű és képesítésű GLP felügyelőt alkalmaz. A GLP felügyelők létszámát az alábbiak szerint kell meghatározni:

1.1. a Programba bevont vizsgálóhelyek száma;

1.2. a Program által — a GLP követelményei betartásának felmérése érdekében végzett — ellenőrzések gyakorisága;

1.3. az ellenőrzött vizsgálóhelyeken végzett vizsgálatok száma és bonyolultsága;

1.4. az engedélyező hatóságok által igényelt különleges szemlék és felülvizsgálatok száma.

2. A GLP felügyelőknek — a 3. számú mellékletben foglaltakon túl — megfelelő képzettséggel és gyakorlati tapasztalattal kell rendelkezniük az egészségi és környezetbiztonsági vizsgálatok szempontjából fontos tudományágak területén.

Az illetékes ellenőrző hatóság:

2.1. a GLP felügyelők képzettségét és gyakorlati tapasztalatait mérlegelve gondoskodik a továbbképzésükről;

2.2. elősegíti a külföldön működő illetékes ellenőrző hatóságok személyzetével folytatott konzultációkat, illetve közös tanfolyamokat szervez a GLP követelményeinek, továbbá az ezzel kapcsolatos ellenőrzés nemzetközi szinten egységes értelmezésének és alkalmazásának előmozdítása érdekében,

2.2.1. gondoskodik arról, hogy a GLP felügyelők sem anyagi, sem egyéb tekintetben ne legyenek érdekeltek az ellenőrzött vizsgálóhelyeken, a felülvizsgálatra kerülő vizsgálatokban vagy a kutatásokat szponzoráló cégekben,

2.2.2. ellátja a GLP felügyelőket megfelelő azonosító eszközzel (pl. azonosító kártyával).

3. A GLP felügyelő:

3.1. az illetékes ellenőrző hatóság főállású alkalmazottja; vagy

3.2. szerződés (megbízás) alapján vizsgálóhelyek ellenőrzésére vagy vizsgálatok felülvizsgálatára felkért szakértőként az illetékes ellenőrző hatóság nem főállású alkalmazottja. Szakértőként csak olyan személy kérhető fel, aki a vizsgálóhely tevékenységével azonos vagy hasonló tevékenységet végző gazdálkodó szervezettel nem áll munkavégzésre irányuló jogviszonyban, nem tagja ilyen tevékenységet végző gazdasági társaságnak.

3.3. A 3.2. pont alatti esetben az illetékes ellenőrző hatóság határozza meg az érintett vizsgálóhelyeken a GLP előírásoknak való megfelelés szintjét, valamint a vizsgálóhely tevékenységének utólagos felülvizsgálata esetén dönt a vizsgálat elfogadhatóságáról. A helyszíni ellenőrzés vagy felülvizsgálat következményeként az illetékes ellenőrző hatóság hatáskörébe tartozik az esetleges döntések meghozatala is.

V. Program a GLP alkalmazásának biztosítására

1. A Program kidolgozása és végrehajtása biztosítja, hogy a vizsgálóhelyek tevékenységük során betartják a GLP követelményeit, illetve ennek megfelelően képesek-e garantálni vizsgálati eredményeik megbízhatóságát. A Program — azon kívül, hogy definiálja milyen típusú anyagok, termékek biztonsági vizsgálatára terjed ki — többek között:

1.1. tartalmazza, hogy az egyes vizsgálóhelyek miként kerülnek a Program hatáskörébe, ezt maga a vizsgálóhely vagy az engedélyező hatóság kérheti;

1.2. bemutatja azokat az eljárási formákat, amelyek igénybevitelével az egyes vizsgálóhelyek kezdeményezhetik az illetékes ellenőrző hatóságnál tevékenységük minősítését. A Programba felvett vizsgálatok típusát is tartalmazó kérelemnek minden naptári év december 15-éig meg

kell érkeznie az illetékes ellenőrző hatósághoz. Engedélyező hatóság erre irányuló kérelme alapján vizsgálóhely év közben is felvehető az azévi programba. Az illetékes ellenőrző hatóság a már jelentkezett vizsgálóhelyet mindaddig folyamatosan a programban tartja, amíg ennek megszüntetését a vizsgálóhely nem kéri, vagy a GLP esetleges súlyos megsértése a kizárást nem indokolja;

1.3. adatokat közöl a vizsgálóhelyek ellenőrzésének, illetve a vizsgálatok felülvizsgálatának kategóriáiról, ezek lehetnek:

1.3.1. rutin vizsgálóhelyi ellenőrzések, azaz rendszeres helyszíni szemlék a vizsgálóhelyen, kétéves időközönként. Az ellenőrzés során általános szempontok alapján kell értékelni a vizsgálóhelyet és (korlátozott mértékben) felül kell vizsgálni egy éppen zajló vagy már befejezett vizsgálatot,

1.3.2. engedélyező hatóság(ok) felkérése alapján végzett speciális vizsgálóhelyi ellenőrzés, felülvizsgálat az ahhoz benyújtott adatok alapján;

1.4. definiálni kell a GLP ellenőrzés és a felülvizsgálat eljárásrendjét:

1.4.1. meg kell határozni azokat az eljárásokat — szervezési szempontból, illetve a feltételek kialakítása tekintetében —, amelyekkel a vizsgálatok tervezésének, végrehajtásának, követésének és dokumentálásának kivizsgálása történik;

1.5. meg kell határozni a vizsgálóhelyek ellenőrzésének, illetve a vizsgálatok felülvizsgálatának tapasztalatai alapján foganatosítható intézkedéseket.

VI. Intézkedések a vizsgálóhely helyszíni ellenőrzését vagy utólagos felülvizsgálatát követően

1. A vizsgálóhelyi szemle vagy a vizsgálatok felülvizsgálatának befejezése után a GLP felügyelő írásos jelentésben összegzi tapasztalatait.

2. Az engedélyező hatóságnak megfelelő intézkedés(ek)e)t kell hoznia, ha az ellenőrzés vagy a felülvizsgálat eredményei azt bizonyítják, hogy a vizsgálóhely megsérti a GLP követelményeit. Ezeket az intézkedéseket az ellenőrző hatóság határozatba foglalja.

3. Abban az esetben, ha a helyszíni ellenőrzés vagy a vizsgálatok felülvizsgálata csupán csekély mértékű szabályszerűségekre derít fényt, fel kell szólítani a vizsgálóhelyet az észlelt hiányosság(ok) kiküszöbölésére. Ezt követően a GLP felügyelőnek megfelelő időben ismét el kell látogatnia a vizsgálóhelyre és meg kell bizonyosodnia arról, hogy valóban végrehajtották a szükséges változtatásokat.

4. Azon a vizsgálóhelyen, ahol nem észleltek szabályszerűségeket vagy csupán csekély hiányosságokat tapasztaltak, az illetékes ellenőrző hatóság

4.1. nyilatkozhat arról, hogy megvizsgálta a szóban forgó vizsgálóhelyet és megállapította, hogy az betartja a GLP követelményeit. A nyilatkozatban fel kell tüntetni a szemle időpontját, valamint — amennyiben alkalmazható — a felülvizsgált kísérletek típusait. Ezek a nyilatkozatok nemzetközi megállapodás vagy egyezmény keretében más ország illetékes ellenőrző hatóságainak tájékoztatására is használhatók; és/vagy

4.2. az ellenőrzés tapasztalatairól készült részletes jelentéssel együtt átadhatók az ellenőrzést elrendelő hatóságnak.

5. Abban az esetben, ha az ellenőrzés súlyos kihágásokat tárt fel, az illetékes ellenőrző hatóságnak minden esetben egyedileg, a körülményeket és a Program működését szabályozó jogi, eljárási szabályokat mérlegelve kell eljárniuk. Többek között a következő intézkedések foganatosíthatók:

5.1. nyilatkozatban összegezhető az ellenőrzés során feltárt, a vizsgálóhelyeken végzett vizsgálatok eredményeinek hitelét csökkentő visszasságok;

5.2. felfüggeszhető a vizsgálóhely helyszíni ellenőrzése, illetve a vizsgálat utólagos felülvizsgálata; továbbá — ha az eljárásrend lehetővé teszi — a vizsgálóhely eltávolítható a Program résztvevőinek jegyzékéből, illetve minden más az illetékes ellenőrző hatóság felügyelete alá tartozó vizsgálóhelyeket felsoroló jegyzékből;

5.3. elrendelhető, hogy az adott vizsgálati jelentéshez csatolják a feltárt hiányosságok részletes ismertetését;

5.4. indokolt esetben bírósági eljárás kezdeményezhető.

6. Abban az esetben ha a feltárt, súlyos hiányosságok konkrét kutatások eredményeit csorbíthatták az illetékes ellenőrző hatóságnak mérlegelnie kell, hogy szükséges-e értesítenie megállapításairól a külföldi GLP ellenőrző vagy engedélyező hatóságokat.

VII. Vegyes szabályok

1. Amennyiben a GLP felügyelő és a vizsgálóhely vezetője között felmerülő nézeteltérés a vizsgálóhely helyszíni ellenőrzése, illetve a tevékenység felülvizsgálata során nem oldható meg, illetve nem sikerül megegyezésre jutni, a vizsgálóhelynek lehetősége van arra, hogy jogorvoslattal éljen az ellenőrzés vagy felülvizsgálat eredményeivel, továbbá az illetékes ellenőrző hatóság által ezek alapján szükségesnek tartott intézkedésekkel kapcsolatban az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény szerint.

2. Az illetékes ellenőrző hatóságnak a GLP felügyelők munkája során össze kell hangolnia a követelmények ellenőrzésére, betartásuk megítélésére alkalmas eljárásokat, valamint egységesíteni azok minőségét és szigorát.

3. A vizsgálóhelynek — vizsgálati eredményei közlésekor vagy azoknak az engedélyező hatósághoz való benyújtásakor — nyilatkoznia kell arról, hogy a vizsgálatokat a GLP követelményeinek megfelelően végezte el.

4. A GLP-nek való megfelelés mértékéről kiadott nyilatkozatok:

4.1. Adott vizsgálóhelynek a GLP követelményeinek való megfeleléséről kiadott jelentések, nyilatkozatok — beleértve a kölcsönös megállapodások alapján külföldi engedélyező és illetékes ellenőrző hatóságoknak szólókat is — minimálisan a következő információkat tartalmazzák:

4.1.1. az ellenőrzött vizsgálóhely azonosító adatai: annak egyértelmű azonosításához szükséges adatok, például a vizsgálóhely neve, pontos címe,

4.1.2. az ellenőrzés és az azt esetlegesen követő döntés kelte: az ellenőrzés dátuma, a GLP-nek való megfelelés mértékéről hozott döntés pontos kelte,

4.1.3. az ellenőrzés típusa: teljes körű ellenőrzés vagy például csak egy bizonyos vizsgálat későbbi felülvizsgálata történt, rutinellenőrzés történt vagy az ellenőrzésre speciális okból került sor, abban részt vett-e más hatóság, szakértő is,

4.1.4. a vizsgálóhely által végzett vizsgálatok típusai: a GLP az elvégzett vizsgálat körülményeire koncentrál, ezért a vizsgálóhelyen elvégezhető vizsgálatok típusait a biztonsági vizsgálat típusainak megfelelően kategorizálni kell. Ezt a kategorizálást esetleg és rugalmasan kell végezni,

4.1.5. a GLP követelményeinek való megfelelés mértéke — az alábbi három kategória közül az egyiket lehet alkalmazni:

- a) megfelel,
- b) nem felel meg,
- c) függőben (ennek magyarázatát közölni kell).

A magyarázat tartalmazhatja, hogy a megfelelésről való döntés újabb ellenőrzés függvénye, illetve, hogy a vizsgálóhelyet további adatok közlésére kötelezték, amelyek még nem érkeztek meg, vagy a döntési eljárás még nem zárult le stb.,

4.1.6. súlyos eltérések: minimálisan azon vizsgálatok felsorolása, amelyek esetében a felülvizsgálat a GLP követelményeitől olyan jelentős eltéréseket állapított meg, amelyek (feltehetőleg vagy valóságosan) azzal járnak (jártak), hogy az engedélyező hatóság nem fogadta el a vizsgálat eredményeit,

4.1.7. megjegyzések: ha szükséges, az előzők kiegészítésére.

4.2. A vizsgálóhelyre vonatkozó nyilatkozat esetén eleendő a 4.1.1—4.1.5. pont szerinti adatok közlése, míg a

GLP felügyelők jelentése részletesen leírja az ellenőrzést és a tapasztaltakat, külön kitérve azon kisebb eltérésekre is, amelyek nem esnek a 4.1.6. pont szerinti megítélés alá, de amelyekre a vizsgálóhely vezetőségének a figyelmét felhívták, illetve annak pótlására határidőt adtak.

B) A helyes laboratóriumi gyakorlat helyszíni ellenőrzése, az elvégzett vizsgálatok utólagos felülvizsgálata, valamint az ellenőrzések során alkalmazható eljárások

I. Vizsgálóhelyek helyszíni hatósági ellenőrzése

1. A GLP előírásoknak való megfelelés ellenőrzésére minden olyan vizsgálóhelyen sor kerülhet, amely az egészségügyi vagy a környezetbiztonsági vizsgálatokat hatósági engedélyezés céljára végez. A felügyelőknél ellenőrizniük kell a kísérleti anyag vagy készítmény fizikai, kémiai, toxikológiai vagy az ökoszisztémára gyakorolt hatására vonatkozó adatokat. Ennek érdekében esetenként speciális tudományágakban jártas szakértők segítségét kell igénybe venni.

2. Tekintettel arra, hogy a vizsgálóhelyek adottságait (építészeti elrendezésüket és irányítási rendszerüket) tekintve rendkívül sokfélék, továbbá számos különböző vizsgálatot végeznek, a GLP szabályok betartását felmérni kívánó felügyelőnek saját ítélőképességére kell hagyatkoznia. Törekedni kell azonban arra, hogy az egyes GLP felügyelők ugyanazon elveket kövessék annak megállapítására, hogy az ellenőrzött vizsgálóhely milyen mértékben tartja be a GLP különböző követelményeit.

3. A vizsgálóhelyi ellenőrzés különböző, a GLP felügyelő által elvégzendő feladatait (pl. a személyzet és a végzett vizsgálatok felmérése), az ellenőrzés célját, az ellenőrzés során szem előtt tartandó különleges szempontokat a III—XVI. fejezetek tartalmazzák. A fejezetek előírásai tájékoztató jellegűek.

4. A felügyelőnek nem feladata a vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok szükségességének vagy céljainak vizsgálata, továbbá az eredmények értékelése az emberi egészség vagy a környezet biztonsága szempontjából. Ezek a kérdések a vizsgálóhely által szolgáltatott adatokat felhasználó engedélyező hatóságok hatáskörébe tartoznak.

5. A helyszíni szemlék és felülvizsgálatok megzavarják a vizsgálóhely megszokott munkarendjét, ezért a GLP felügyelőnek előrelátóan kell megterveznie az ellenőrzés menetét, lehetőség szerint tiszteletben kell tartania a vizsgálóhely vezetőségének kívánságait az egyes részlegek felkeresésének időpontjára vonatkozóan.

II. Előzetes ellenőrzés

1. Cél az ellenőrizendő helyszín (építészeti-fizikai adottságoknak, az irányítás felépítésének és a végzett vizsgálatok körének) megismerése.

2. A helyszíni ellenőrzés vagy a vizsgálatok felülvizsgálata előtt a GLP felügyelőnek meg kell ismernie az ellenőrizendő helyszínt. Át kell tekinteni a vizsgálóhelyről beszerezhető adatokat. Erre a célra többek között a korábbi ellenőrzések jegyzőkönyvei, a létesítmény tervrajza, szervezeti felépítését tükröző folyamatábrák, vizsgálati jelentések, vizsgálati tervek és a legfontosabb szakemberek szakmai életrajzai használhatók. Ezek az adatforrások a következőkről tájékoztatnak:

- 2.1. a létesítmény jellege, nagysága és fizikai elrendezése;
- 2.2. a vizsgálóhelyen végzett és a szemle alkalmával vélhetően ellenőrizendő tevékenységek köre;
- 2.3. a vizsgálóhely irányításának szervezeti felépítése.

3. A GLP felügyelőnek különösen a korábbi ellenőrzések során feltárt hiányosságokra kell figyelemmel lennie. Abban az esetben, ha az ellenőrizendő vizsgálóhelyen még nem került sor GLP szemlére, az előzetes ellenőrzés személyes látogatással is egybeköthető a fontos adatok megismerése céljából.

4. A vizsgálóhelyet értesíteni kell a GLP felügyelő érkezésének dátumáról és időpontjáról; látogatásuk céljáról és arról is, hogy feltehetően milyen hosszú ideig tartózkodnak a létesítményben. Ezek az adatok lehetővé teszik a vizsgálóhely számára, hogy előkészítsék a szükséges dokumentumokat, illetve biztosítsák a személyzet ellenőrzéséhez szükséges tagjainak jelenlétét. Abban az esetben, ha a szemle során meghatározott dokumentumokat vagy jegyzőkönyveket kell ellenőrizni, célszerű ezt előre közölni a vizsgálóhellyel.

III. Nyitó megbeszélés

1. Cél: a vizsgálóhely vezetőségének és személyzetének tájékoztatása a helyszíni ellenőrzés vagy a vizsgálatok felülvizsgálatának céljáról. Meg kell jelölni, hogy a létesítmény mely részlegeinek és tevékenységeinek ellenőrzésére kerül sor, továbbá milyen dokumentumokra és a személyzet mely tagjaira lesz szükség.

2. A helyszíni ellenőrzés adminisztratív és gyakorlati részleteit az ellenőrzés kezdetekor egyeztetni kell a vizsgálóhely vezetőségével. A nyitó megbeszélésen a GLP felügyelőnek

- 2.1. ismertetnie kell a szemle célját és hatókörét;
- 2.2. meg kell neveznie a megtekinteni kívánt dokumentumokat (pl. a folyamatban lévő és befejezett vizsgálatok

jegyzéke, vizsgálati tervek, szabványműveleti előírások, zárójelentések); tisztázni kell az ellenőrzés szempontjából lényeges dokumentumokhoz való hozzáférés, illetve szükség esetén lemásolásuk módját;

2.3. tájékoztatást kell kérnie a vizsgálóhely vezetésének szervezeti felépítéséről és a személyzetről;

2.4. tisztázni kell, hogy a GLP ellenőrzés tárgyát képező vizsgálatokon kívül végeznek-e egyidejűleg más, a szemle hatálya alá nem tartozókat is;

2.5. meg kell jelölnie, hogy a szemle során a létesítmény mely részlegeibe látogat el;

2.6. meg kell jelölnie, hogy mely dokumentumokra és vizsgálati mintákra lesz szüksége a folyamatban lévő, illetve már befejezett vizsgálatok felülvizsgálatához.

3. A szemle elkezdése előtt a GLP felügyelőnek célszerű felvennie a kapcsolatot a vizsgálóhely minőségbiztosításért felelős szervezeti egységével.

4. A GLP felügyelő segítése érdekében, a helyi minőségbiztosításért felelős egység képviselője elkíséri a szemlére.

5. A GLP felügyelő számára a dokumentumok átvizsgálásához, illetve egyéb célokra külön helyiséget kell biztosítani.

IV. Szervezeti felépítés és személyzet

1. Cél: annak megállapítása, hogy a vizsgálóhely személyzetének képzettsége megfelelő, illetve szervezeti felépítése célszerű-e; a vezetés a vizsgálóhely tevékenységi körének megfelelő elveket alkalmaz-e a személyzet továbbképzése és egészségi állapotának ellenőrzése érdekében.

2. Fel kell kérni a vizsgálóhely vezetőségét, hogy bocsássák a GLP felügyelő rendelkezésére a szükséges dokumentumokat, például:

- 2.1. a létesítmény alaprajza;
- 2.2. a részlegek irányításának és a vizsgálati folyamatok szervezésének algoritmusai;
- 2.3. a GLP ellenőrzésre kerülő vizsgálatokban kulcsszerepet betöltő alkalmazottak szakmai életrajzai, a folyamatban lévő és befejezett vizsgálatok jegyzéke, továbbá adatok azok jellemzőiről, a vizsgálatok kezdetének és befejezésének dátumai;
- 2.4. az alkalmazott vizsgálati rendszer leírása, a kísérleti anyag alkalmazásának módja és a vizsgálatvezető neve;
- 2.5. a személyzet továbbképzésére és egészségi állapotának vizsgálatára kidolgozott elvek (ha vannak ilyenek);
- 2.6. a személyzet képzettségével kapcsolatos nyilvántartások (ha vannak ilyenek);

2.7. a vizsgálóhely szabványműveleti előírásai;

2.8. a felülvizsgálendő vizsgálatvezetők és a megbízók névsora.

3. A GLP felügyelőnek elsősorban a következőket kell ellenőriznie:

3.1. a folyamatban lévő, illetve befejezett vizsgálatok listája, a vizsgálóhely által vállalt munkamennyiség felméréséhez;

3.2. a vizsgálatvezetők és a minőségbiztosító részleg, illetve a személyzet más fontos tagjainak személyét és képzettségét;

3.3. az ellenőrzésre kerülő vizsgálatokra kidolgozott szabványműveleti előírások létezését.

V. Minőségbiztosítási program

1. Cél: annak megítélése, hogy megfelelő-e a minőségbiztosítás rendszere a GLP elveinek érvényesítéséhez.

2. Fel kell kérni a minőségbiztosítási egység vezetőjét, hogy mutassa be ezen tevékenységek rendszerét és az ellenőrzésre, illetve a vizsgálatok menetének figyelemmel kísérésére, továbbá a tapasztalatok rögzítésére alkalmazott módszereket.

3. A GLP felügyelőnek ellenőriznie kell, hogy:

3.1. megfelelő-e a minőségbiztosítási egység vezetőjének és a személyzetnek képzettsége;

3.2. a minőségbiztosítási egység a vizsgálatokat végző személyzettől függetlenül működik-e;

3.3. miként ütemezi és végzi a minőségbiztosítási egység az ellenőrzést, hogyan kíséri figyelemmel a vizsgálatok kritikus fázisait, milyen erőforrások állnak a rendelkezésére az ellenőrzés és a folyamatos figyelemmel kísérés megvalósításához;

3.4. a tételes ellenőrzéshez a rövid ideig tartó vizsgálatok esetén végeznek-e szűrőpróbaszerűen ellenőrzést;

3.5. milyen mélységű és terjedelmű minőségbiztosítási ellenőrzést végeznek a vizsgálat gyakorlati fázisaiban;

3.6. milyen minőségbiztosítási módszerekkel gondoskodnak a nyers adatok és a zárójelentés összhangjáról;

3.7. tájékoztatják-e a vizsgálóhely vezetőségét a vizsgálati eredmények minőségét vagy hitelességét vélhetően csorbító hiányosságokról;

3.8. hiányosság feltárásakor milyen intézkedéseket tesznek;

3.9. ellenőrizheti-e a minőségbiztosítási egység a szerződéses vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok vagy kísérleti fázisok végrehajtását;

3.10. részt vesz-e, illetve milyen szerepet tölt be a minőségbiztosítási egység a szabványműveleti előírások korszerűsítésében.

VI. Helyiségek

1. Cél: megfelelő-e a vizsgálóhely helyiségeinek nagysága, felépítése, kivitele és elhelyezése a végzett vizsgálatok megfelelő színvonalú kivitelezéséhez.

2. A GLP felügyelőnek ellenőriznie kell, hogy:

2.1. a vizsgálatok keveredésének megelőzése érdekében a vizsgálóhely rendelkezik-e a megfelelően elkülönített helyiségekkel (kísérleti anyagok, állatok, táp-, kórszövet-tani minták stb. elhelyezésére);

2.2. gondoskodtak-e a környezetvédelmi, illetve egészségvédelmi rendszabályok betartásáról azokon a területeken, ahol veszélyes tevékenység folyik (állatház, más biológiai rendszerek, kísérleti anyag részére kijelölt hely stb.);

2.3. megfelelőek-e a létesítmény általános higiénés viszonyai, például gondoskodtak-e a kártevők irtásáról.

VII. Biológiai kísérleti rendszerek kezelése, elhelyezése és elkülönítése

1. Cél: állatokon vagy biológiai rendszereken vizsgálatokat végző vizsgálóhelyen rendelkezésre állnak-e a kiszolgáló helyiségek, megfelelő-e az állatok ellátása, elhelyezése és elkülönítése, gondoskodnak-e a biológiai rendszert terhelő, a vizsgálati eredmények minőségét befolyásoló stressz és egyéb problémák megelőzéséről.

2. Az ellenőrzött vizsgálóhelyen számos különböző állat- és növényfajon, továbbá mikrobákon és más sejtrendszereken, illetve ezeknél alacsonyabb rendű organizmusokon végezhetnek vizsgálatokat. A felhasznált biológiai rendszer jellemzői alapján kell megítélni a kezelés, elhelyezés és elzárás megfelelőségét. A GLP felügyelőnek a következőket kell megítélnie:

2.1. megfelelőek-e a helyiségek a felhasznált biológiai rendszerek igényeinek és a vizsgálati követelmények kielégítéséhez;

2.2. karanténba helyezik-e a vizsgálóhelyre érkező állatokat és növényeket, illetve hatékonyak-e az ilyen intézkedések;

2.3. megfelelőek-e az intézkedések azon állatok (vagy ha szükséges a biológiai rendszer egyéb elemei) elkülönítésére, amelyekről tudják vagy feltételezik, hogy betegség vagy betegség hordozói;

2.4. megfelelően ellenőrzik-e a biológiai rendszerek egészségi állapotát, viselkedését vagy más jellemzőit, illetve nyilvántartják-e az észlelt változásokat;

2.5. megfelelő eszközökkel, folyamatosan és sikeresen biztosítják-e a felhasznált biológiai rendszerek számára szükséges környezeti feltételeket;

2.6. megfelelő-e a ketrecek, polcok, tartályok és az élő szervezetek tárolására használt más eszközök tisztasága;

2.7. elvégzik-e a környezeti feltételeket és az ellátó rendszerek működését ellenőrző elemzéseket a követelményeknek megfelelően;

2.8. vannak-e helyiségek, eszközök az állati ürülék és a vizsgálati rendszer hulladéka eltávolítására, megsemmisítésére; az alkalmazott módszerekkel a lehető legnagyobb mértékben csökkenthető-e a parazitafertőzések, a betegségek átvitelének és a környezetszennyezés veszélye;

2.9. biztosítottak-e tárolóhelyet az állatok takarmánya vagy a biológiai rendszerekhez használt hasonló anyagok számára; tárolnak-e ezeken a helyeken más anyagokat, például reagenseket, kártevőirtó vagy fertőtlenítőszeret; megfelelően elkülönítették-e ezeket a helyeket az állatháztól vagy más biológiai rendszerek esetében azok tároló helyétől;

2.10. óvják-e a készleten tartott takarmányt és almot a környezeti hatások, paraziták vagy szennyeződés okozta károsodástól.

VIII. Készülékek, anyagok, reagensek és minták

1. Cél: megfelelő-e a vizsgálóhely elhelyezése, rendelkezésre áll-e elegendő mennyiségű működő eszköz, illetve ezek kapacitása elegendő-e a vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok elvégzéséhez; megfelelő-e a vizsgálóhelyen használt anyagok, reagensek és minták jelölése, felhasználása és tárolása.

2. A GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

2.1. tiszták-e és megfelelően működnek-e a berendezések;

2.2. vezetnek-e nyilvántartást a mérőeszközök működéséről, karbantartásáról, használhatóságáról, kalibrálásáról és validáltságáról (ideértve a számítógépes rendszereket is);

2.3. megfelelő címkékkel jelölik és tárolják-e az anyagokat és készítményeket, összehasonlító anyagokat, megfelelő-e a tárolási hőmérséklet, ügyelnek-e a készítmények lejáratí idejére; a reagensek címkéjén szerepelnie kell az anyag származási helyének, megnevezésének, összetételének és koncentrációjának, továbbá más, a vizsgálat szempontjából fontos adatoknak;

2.4. a vizsgálati mintákat megfelelően azonosítják-e a vizsgálati rendszer, a vizsgálat, továbbá a mintavétel jellege és időpontja alapján;

2.5. a használt eszközök és anyagok nem befolyásolják-e a vizsgálati rendszerek működését.

IX. Vizsgálati rendszerek

1. Cél: annak ellenőrzése, hogy megfelelőek-e a vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok során használt vizsgálati rendszerek (pl. fizikai vagy kémiai rendszerek, sejt- vagy mikrobiológiai tenyészetek, növények, állatok) kezelésének és szabályozásának módszerei.

2. Fizikai és kémiai rendszerek

A GLP felügyelőnek ellenőriznie kell, hogy:

2.1. amennyiben a vizsgálati terv előírja, meghatározzák-e a vizsgált és az összehasonlító anyagok stabilitását, valamint, hogy valóban a vizsgálati tervben megjelölt összehasonlító anyagokat használják;

2.2. kidolgozták-e a vizsgálóhely tevékenységének szabványműveleti előírásait és betartják-e azokat;

2.3. nyers adatokként rögzítik-e és archiválják-e az automatizált rendszerekből nyert grafikonokat, regisztrátumokat vagy számítógépes leleteket.

3. Biológiai rendszerek

A VII. fejezetben részletezett biológiai rendszerek ellátásával, elhelyezésével és elkülönítésével kapcsolatban értékelendő szempontokon kívül a GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

3.1. azonosak-e a vizsgálati rendszerek a vizsgálati tervben leírtakkal;

3.2. gondoskodnak-e a vizsgálati rendszerek megfelelő azonosításáról;

3.3. ha szükséges, illetve alkalmazható, úgy a vizsgálatok teljes időtartama alatt megfelelően gondoskodnak-e a kísérleti állatok egyedi azonosításáról, feltüntették-e a szükséges adatokat a kísérleti rendszerek ketreceinek és tartályainak címkéin;

3.4. megfelelően különválasztották-e az ugyanazon állatfajon (vagy biológiai rendszeren) más anyagokkal végzett vizsgálatokat;

3.5. gondoskodnak-e a különböző állatfajok (vagy biológiai rendszerek) megfelelő — térbeli és időbeli — elkülönítéséről;

3.6. a vizsgálat során felhasznált biológiai rendszereket a vizsgálati tervben vagy a szabványműveleti előírásokban megjelölt körülmények (hőmérséklet, fény/sötétség ciklusos váltakozása) között tartják-e;

3.7. a biológiai rendszerek sajátosságainak megfelelően dokumentálják-e a rendszerek beszerzésével, kezelésével, elhelyezésével és elkülönítésével, továbbá ellátásával és egészségvizsgálatával kapcsolatos adatokat;

3.8. rögzítik-e írásban az állatok vagy a növények vizsgálatának, karanténba helyezésének, morbiditásának és mortalitásának, viselkedésének, betegségeinek és azok kezelésének adatait;

3.9. gondoskodnak-e a vizsgálati rendszerek megfelelő megsemmisítéséről a vizsgálat befejezését követően.

X. Kísérleti és összehasonlító anyagok

1. Cél: meg kell vizsgálni, hogy a vizsgálóhely kidolgozta-e

a) a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok azonosítására, hatásereőségének vizsgálatára, mennyiségi és minőségi összetételének meghatározására alkalmazható módszereket, illetve

b) a vizsgálati, illetve összehasonlító anyagok szakszerű átvételét és tárolását.

2. A GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

2.1. kidolgoztak-e szabványműveleti előírásokat a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok átvételére, kezelésére, mintavételére, felhasználására és tárolására;

2.2. megfelelő jelzésekkel azonosítják-e a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok tartályait;

2.3. a tárolási körülmények nem módosítják-e a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok koncentrációját, tisztaságát és stabilitását, továbbá kizárják-e a szennyeződés lehetőségét;

2.4. nyilvántartják-e a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok töménységét és stabilitását, dolgoztak-e ki módszereket a vizsgálati, illetve összehasonlító anyagokat tartalmazó elegyek homogenitásának és stabilitásának meghatározására;

2.5. megfelelően jelölik-e a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok összetételét (vagy hígításait) tartalmazó tartályokat és nyilvántartják-e azok tartalmának homogenitását és stabilitását;

2.6. négy hétnél hosszabb ideig tartó vizsgálat esetében a kísérleti, illetve összehasonlító anyagok minden sorozatból félretettek-e mintát analitikai vizsgálatokra, illetve ezeket a mintákat megfelelő ideig tárolják-e;

2.7. a különböző vegyületek elegyítésére alkalmazott eljárások menete kizárja-e a szerek felcserélésének, illetve keresztszennyezés lehetőségét.

XI. Szabványműveleti előírások

1. Cél: ellenőrizni kell, hogy a vizsgálóhely írásba foglalja-e a végzett tevékenységek minden fontos műveletének

menetét szabályozó szabványműveleti előírásokat, azaz ismeri-e ezek jelentőségét; a szabványműveleti előírások megléte vagy hiánya közvetlenül összefügg a vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok rutinműveleteinek szakszerűségével.

2. A GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

2.1. a vizsgálóhely minden részlegében közvetlenül hozzáférhetőek-e a szabványműveleti előírásoknak a vonatkozó, hiteles példányai;

2.2. kidolgozták-e ezen előírások felülvizsgálatának és korszerűsítésének módszereit;

2.3. az előírások módosítását ellátták-e a módosító személy aláírásával és feltüntették-e a változtatás dátumát;

2.4. hosszú időre visszamenőleg archiválják-e a korábban használatos szabványműveleti előírásokat;

2.5. dolgoztak-e ki szabványműveleti előírásokat különösen az alábbi tevékenységekre:

2.5.1. kísérleti és összehasonlító anyagok átvétele, azonosítása, tisztaságának, összetételének és stabilitásának meghatározása, jelölése, kezelése, mintavételezése, felhasználása és eltartása,

2.5.2. mérőeszközök és környezetvédelmi berendezések karbantartása, tisztítása és hitelesítése,

2.5.3. a reagensek és adagolható gyógyszerformák előállítás,

2.5.4. nyilvántartások vezetése, jelentések készítése, feljegyzések és jelentések tárolása, illetve visszakeresése,

2.5.5. a vizsgálati rendszerek elhelyezésére szánt helyiségek előkészítése és környezetvédelmi óvórendszabályok alkalmazása,

2.5.6. vizsgálati rendszerek átvétele, szállítása, elhelyezése, leírása, azonosítása és ápolása,

2.5.7. vizsgálati rendszerek kezelése a vizsgálatok elkezdése előtt, közben és befejezését követően,

2.5.8. kísérleti rendszerek megsemmisítése,

2.5.9. kártevők elleni védekezés és tisztítószerek használata,

2.5.10. minőségbiztosítási eljárások.

XII. A vizsgálatok kivitelezése

1. Cél: ellenőrizni kell, hogy írásban rögzített tervek alapján végzik-e a vizsgálatokat, illetve a tervek és a vizsgálat kivitelezésének jellemzői nem sértik-e a GLP elveit.

2. A GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

2.1. aláírta-e a vizsgálatvezető a vizsgálati tervet;

2.2. a vizsgálati terv módosítása esetében ellenjegyezték- és dátumozták-e a módosítás(ok)at;

2.3. a vizsgálati terv megbízó általi jóváhagyásának dátumát — ha van ilyen;

2.4. a vizsgálati tervnek, illetve a vonatkozó szabvány-műveleti előírásoknak megfelelően végezték-e a méréseket, megfigyeléseket és vizsgálatokat;

2.5. a vizsgálatban résztvevő azonnal, pontosan és olvashatóan rögzítette-e a mérések, megfigyelések és vizsgálatok eredményeit, továbbá ellátta-e dátummal és aláírásával (vagy legalább nevének kezdőbetűivel) a bejegyzéseit;

2.6. a nyers adatok megváltoztatása — ideértve a számítógépen tárolt adatokat is — oly módon történhet, hogy a korábbi bejegyzések is láthatóak maradnak és ezeket az arra jogosult egyértelműen, dátummal és aláírásával ellátva végezte el, indokolva a változtatás okát;

2.7. számítógéppel generált vagy azon tárolt adatokat megfelelően azonosították-e, és az alkalmazott adatvédelmi eljárások eleve kizárják-e az illetéktelenek általi módosítás vagy az adatvesztés lehetőségét;

2.8. a vizsgálat során alkalmazott számítógépes rendszer megbízható, pontos és hitelesíthető;

2.9. a nyers adatok rögzítésekor feljegyzett, előre nem látható eseményeket megfelelően kivizsgálták és értékelték;

2.10. a vizsgálatról készült (ideiglenes vagy végleges) jelentésekben módszeresen és teljeskörűen ismertetik-e az eredményeket, amelyek közvetlenül tükrözik a nyers adatokat.

XIII. A vizsgálati eredményekről szóló zárójelentés

1. Cél: eldöntendő, hogy a vizsgálati eredményekről szóló zárójelentés elkészítésekor betartották-e a GLP követelményeit.

2. A befejezett vizsgálatokról készült zárójelentés ellenőrzésekor a GLP felügyelőnek az alábbiakat kell ellenőriznie:

2.1. hitelesítette-e a vizsgálatvezető vagy más vezető beosztású vizsgáló kézjegyével és az ellenjegyzés dátumának feltüntetésével a jelentést;

2.2. adott-e a vizsgálatvezető aláírásával hitelesített nyilatkozatot arról, hogy teljes mértékben vállalja a felelősséget a vizsgálat során nyert adatok hitelességéért, ugyanakkor nyilatkozik arról is, hogy a GLP szabályainak betartásával végezték a vizsgálatokat;

2.3. csatoltak-e ellenjegyzett, dátummal ellátott minőségbiztosítási nyilatkozatot a jelentéshez;

2.4. kizárólag az arra illetékes személyek módosították-e a jelentést;

2.5. szerepel-e a jelentésben az anyagok, minták és nyers adatok tárolási helye.

XIV. A jegyzőkönyvek megőrzése és tárolása

1. Cél: ellenőrizni kell, hogy a vizsgálatok során a vizsgálóhely készítette-e megfelelő feljegyzéseket és jelen-

teseket, illetve gondoskodott-e azok, valamint az anyagok biztonságos tárolásáról és megőrzéséről.

2. A GLP felügyelőnek a következőket kell ellenőriznie:

2.1. van-e a tárolásért (archiválásért) felelős személy;

2.2. a vizsgálóhelynek a vizsgálati tervek, nyers adatok, a zárójelentések, a minták és a vizsgálati minták, valamint a személyzet alap- és továbbképzésére vonatkozó feljegyzések tárolására alkalmas helyiségét (helyiségeit);

2.3. az archivált anyagok előkeresésére alkalmazott módszereket;

2.4. az archívum hozzáférhetőségét kizárólag az erre feljogosított személyekre korlátozzák-e, továbbá nyilvántartják-e a személyzet nyers adatokhoz, szövettani metszetekhez hozzáférő tagjait;

2.5. vezetnek-e nyilvántartást az archívumból kiemelt, illetve oda visszajuttatott anyagokról;

2.6. az archívumban lévő feljegyzéseket és anyagokat az előírt és elegendően hosszú ideig őrzik-e meg, óvják-e azokat a tűz vagy környezeti hatások stb. okozta károsodástól.

XV. A vizsgálóhelyen végzett vizsgálatok utólagos felülvizsgálata

1. A vizsgálóhely helyszíni ellenőrzése során rendszerint korlátozott mértékben felülvizsgálják annak korábbi tevékenységét is. Erre a célra az éppen folyamatban lévő vagy már befejezett vizsgálatok egyaránt alkalmasak. Abban az esetben, ha az engedélyező hatóságok pontosan meghatározott szempontok alapján végzendő felülvizsgálatot igényelnek részletesen értékelni kell ezen vizsgálatok végrehajtását és eredményeik továbbítását. A felülvizsgálat tárgyául választható vizsgálatok széles skálájára tekintettel e fejezet csak általános irányelveket tartalmaz. A GLP felügyelőnek és a felülvizsgálat további résztvevőinek gondosan ügyelniük kell arra, hogy helyesen szabják meg vizsgálódásaik jellegét és hatókörét. A vizsgálati terv, a vonatkozó szabványműveleti előírások, a nyers adatok és más archivált anyagok alapján kell megpróbálniuk rekonstruálni a vizsgálat menetét.

2. A hatékony felülvizsgálat olykor csupán szakértők segítségével lehetséges, például ha szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata szükséges.

3. A vizsgálóhelyen elvégzett vizsgálat utólagos felülvizsgálatakor a GLP felügyelőnek

3.1. össze kell gyűjtenie az értékelt vizsgálat(ok)ban részt vett személyek (pl. vizsgálatvezető és a magasabb

beosztású vizsgálók) nevét, beosztását, a képzettségüket és szakmai tapasztalataikat tükröző adatokat;

3.2. meg kell győződnie arról, hogy a vizsgálohelyen elegendő-e az elvállalt vizsgálatok szakszerű lebonyolításához szükséges képzettségű személyzet létszáma;

3.3. ellenőriznie kell a vizsgálat során használt készülék vagy készülékek, eszközök hitelesítését, karbantartásának szakszerűségét, és azt is, hogy a készülék milyen gyakran szorult javításra;

3.4. át kell vizsgálnia a kísérleti anyagok, készítmények stabilitásával kapcsolatos, az elvégzett analitikai vizsgálatokról készült vagy a takarmány összetételét tükröző feljegyzéseket;

3.5. lehetőleg személyes beszélgetés során kell megtudakolnia a vizsgálat résztvevőitől, hogy pontosan melyik műveleteket végeztek, és meg kell próbálnia felmérni, hogy az illetőknek lehetett-e idejük a vizsgálati tervben vagy jelentésben megjelölt feladatok ellátására;

3.6. be kell szereznie az alkalmazott ellenőrző eljárások dokumentációját, továbbá a vizsgálat alapvető fontosságú okmányait, így többek között:

3.6.1. a vizsgálati tervet,

3.6.2. a vizsgálat lefolytatásakor érvényes szabványműveleti előírásokat,

3.6.3. jegyzőkönyveket, vizsgálohelyi jegyzettömböket, kartotékokat, munkalapokat, számítógépes adatok nyomtatott listáit stb.,

3.6.4. a vizsgálat lezárását követően készült zárójelentést.

4. Azon vizsgálatok esetében, amelyekben állatokat (pl. rágcsálókat vagy más emlősöket) használtak, a GLP felügyelőnek vizsgálnia kell az állatok meghatározott százalékanak az útját a vizsgálohelyre való megérkezéstől a boncolásig. Különös figyelmet kell fordítani a következők dokumentálására:

4.1. az állatok testtömege, táp-/italfogyasztás, a kísérleti anyag adagjának formulálása és beadása stb.;

4.2. gyógyászati megfigyelések és boncolási eredmények;

4.3. klinikai kémia;

4.4. patológia.

XVI. A helyszíni ellenőrzés vagy a felülvizsgálat lezárása

1. A vizsgálohely ellenőrzésének, illetve az általa folytatott tevékenység felülvizsgálatának befejezését követően a GLP felügyelőnek meg kell vitatnia tapasztalatait az ellenőrzött vizsgálohely képviselőivel, illetve el kell készítenie írásos jelentését.

2. Nagyobb vizsgálohelyek ellenőrzése általában apróbb hiányosságokat tár fel a GLP követelmények betartása terén, ezek súlyossága azonban rendszerint nem indokolja a vizsgálohelyről származó adatok hitelességének kétségbe vonását. Ebben az esetben a GLP felügyelő helyesen teszi, ha úgy foglal állást, hogy az ellenőrzött vizsgálohely teljesíti a követelményeket. Figyelmeztetnie kell azonban a vizsgálohely személyzetét a feltárt hiányosságokra és hibákra, továbbá fel kell hívnia a vezetőséget — határidő kitűzésével —, hogy megfelelő intézkedésekkel számolja fel azokat. Előfordulhat, hogy a GLP felügyelőnek újabb látogatáson kell meggyőződnie a javító intézkedések megtételéről.

3. Abban az esetben, ha a helyszíni ellenőrzés vagy a vizsgálat utólagos felülvizsgálata a GLP súlyos mértékű áthágását tárta fel, amelyek a GLP felügyelő megítélése szerint befolyásolhatták a felülvizsgált vagy más vizsgálatok eredményeit, tapasztalatait jelentenie kell az engedélyező hatóságnak.

4. Abban az esetben, ha engedélyező hatóság igényelte a helyszíni ellenőrzést vagy a vizsgálat utólagos felülvizsgálatát, az ellenőrzés eredményeiről részletes jelentést kell készíteni, és azt az illetékes ellenőrző hatóságon keresztül meg kell küldeni a vizsgálatot igénylő engedélyező hatóságnak.

3. számú melléklet

a 9/2001. (III. 30.) EüM—FVM együttes rendelethez

A GLP felügyelői tevékenység végzésének szakmai követelményei

GLP felügyelői tevékenységet az a személy láthat el, aki

1. az alábbi felsőfokú képesítések valamelyikével rendelkezik:

a) biológus,

b) gyógyszerész,

c) orvos,

d) vegyész,

e) vegyészmérnök; és

2. valamely magyarországi egyetem által szervezett, a helyes laboratóriumi gyakorlatról szóló tanfolyamot eredményesen elvégzett; és

3. legalább három alkalommal részt vett a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) GLP munkacsoportja által szervezett szemináriumon, konszenzus-konferencián, illetve az Európai Unió vagy az OECD valamely tagországában tevékenykedő GLP ellenőrrel közös GLP ellenőrzésen.

**A gazdasági miniszter
8/2001. (III. 30.) GM
rendelete**

**a Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei
Szabályzat hatálybaléptetéséről**

A többször módosított, villamos energia termeléséről, szállításáról és szolgáltatásáról szóló 1994. évi XLVIII. törvény (VET) 57. §-ának (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

A rendelet hatálya kiterjed a villamos energia termeléséről, szállításról és szolgáltatásról szóló 1994. évi XLVIII. törvény hatálya alá tartozó villamos energia termelő, szállító és szolgáltató villamosművekre.

2. §

(1) E rendelet *melléklete* tartalmazza a Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei Szabályzatot (a továbbiakban: Szabályzat).

(2) A villamosmű engedélyese a Szabályzatban foglaltak alapján köteles kialakítani a villamosművi műszaki-biztonsági követelmények teljesüléséhez szükséges további részletes szabályokat.

3. §

A Szabályzatban foglalt műszaki-biztonsági rendelkezések felügyeletét első fokon a területi műszaki biztonsági felügyelet, másodfokon a Műszaki Biztonsági Főfelügyelet (a továbbiakban: MBF) látja el.

4. §

Az MBF ellenőrzési hatásköre kiterjed:

- a) a villamosmű egyes létesítményei és berendezései tervezésének, kivitelezésének, üzembe helyezésének és üzemeltetésének műszaki-biztonsági felülvizsgálatára és a belső felülvizsgálatok dokumentumainak ellenőrzésére,
- b) a villamosmű engedélyesének fogyasztókat érintő intézkedései műszaki-biztonság szempontból történő felülvizsgálatára,
- c) a jogszabályokban és szabályzatokban előírt műszaki-biztonsági felülvizsgálatok elvégzésének ellenőrzésére,
- d) a villamosmű üzemi személyzetére vonatkozó képzési és feljogosítási előírások betartásának ellenőrzésére.

5. §

Az MBF az eljárásai során jogosult:

- a) a feltárt műszaki-biztonsági hiányosságok megszüntetését, illetve a hiba kijavítását megfelelő határidő meghatározása mellett elrendelni,
- b) a villamosmű vagy annak berendezése működését — közvetlen veszélyhelyzetet vagy balesetet előidéző hibája esetén — azonnali hatállyal véglegesen vagy a veszélyhelyzet megszüntetéséig ideiglenesen megtiltani,
- c) a jogszabályokban, műszaki-biztonsági előírásokban foglaltaknak nem megfelelő berendezések üzemeltetését megtiltani,
- d) az előírt dokumentumok és a műszaki-biztonsági megfelelést igazoló tanúsítványok hiánya esetén azok pótlását vagy ismételt minősítési eljárás lefolytatását elrendelni,
- e) baleset esetén annak műszaki okait kivizsgálni és a hasonló balesetek megelőzésére műszaki intézkedések megtételét elrendelni,
- f) a villamosműhöz csatlakozó berendezések életveszélyt okozó hibái esetén azoknak a villamosműről való lekapcsolását elrendelni.

6. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 90. napon lép hatályba.

Dr. Matolcsy György s. k.,
gazdasági miniszter

Melléklet

a 8/2001. (III. 30.) GM rendelethez

**Villamosmű Műszaki-Biztonsági Követelményei
Szabályzat**

1. A Szabályzat tárgya és hatálya

1.1. A Szabályzat tárgya

A szabályzat tárgya:

- a) a villamosmű műszaki-biztonsági követelményeihez kapcsolódó biztonsági szabályozások,
- b) a biztonságos munkavégzés személyi feltételei (egészségügyi alkalmasság, szakképzettség, feljogosítások, egyszemélyi felelősség),
- c) a villamosmű főfolyamatainak biztonságot meghatározó tevékenységei (tervezés, létesítés, üzembe helyezés, üzemeltetés, megszüntetés).

1.2. A Szabályzat hatálya

1.2.1. A Szabályzat hatálya kiterjed a villamos energia termelésről, szállításról és szolgáltatásról szóló — több-

ször módosított — 1994. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: VET) hatálya alá tartozó villamos energia termelő, szállító és szolgáltató villamosművekre. Előírásait alkalmazni kell a villamosmű tervezésekor, létesítésekor, üzemeltetésekor (üzemviteli műveletek, kapcsolások, karbantartások stb. végzésekor) és megszüntetésekor.

1.2.2. A feszültség alatt álló villamos berendezésen feszültség alatt — meghatározott feltételek között — végzett különleges munka (FAM munka) esetében, amelyet erre a célra kifejlesztett speciális szerszámokkal, a FAM technológiára kioktatott és felkészített szakemberek végeznek, jelen Szabályzat rendelkezésein kívül a FAM munkára vonatkozó jogszabályok előírásait is figyelembe kell venni.

1.2.3. E Szabályzat létesítésre vonatkozó előírásai csak a berendezések, villamos szerkezetek alkalmazásával foglalkozik (a megfelelő berendezés, villamos szerkezet kiválasztásával, felszerelésével, azok összekapcsolásával, bekötésével, védelmével, elhelyezésével, helyi adottságokra vonatkozó felirataival stb.). A berendezések, villamos szerkezetek kialakítását szabályozó műszaki-biztonsági előírásokra külön jogszabály vagy szabvány vonatkozik.

1.2.4. Nem vonatkoznak e Szabályzat létesítési előírásai a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 44. § (1) bekezdésében felsorolt tevékenységekhez szükséges, valamint a külön jogszabályokban meghatározott, a bányafelügyelet hatáskörébe utalt tevékenységek során használt villamos berendezésekre. Az atomerőmű tekintetében e Szabályzat előírásait az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény és az annak alapján kiadott jogszabályokkal összhangban kell alkalmazni.

1.2.5. E Szabályzat hatálybalépése előtt készült berendezésekre — feltéve, hogy azok megfelelnek a létesítésük idején érvényben volt műszaki-biztonsági előírásoknak — e Szabályzat létesítési előírásai csak abban az esetben vonatkoznak, ha a berendezés lényeges felújításra vagy lényeges változtatással átépítésre kerül.

1.2.6. E Szabályzat hatálybalépésének időpontjától új tervek csak e Szabályzat előírásai szerint készülhetnek.

2. Fogalom meghatározások

E Szabályzatban említett fogalmak meghatározását adjuk meg ebben a fejezetben ábécé sorrendben. A felsorolt fogalmak csak e Szabályzat alkalmazási körében érvényesek.

— A —

2.1. Alaphálózat [VET 3. § g)]

Az a nagyfeszültségű vezetékrendszer — beleértve a tartószerkezeteket is — a hozzá tartozó átalakító- és kapcsoló-berendezésekkel, amely a villamos energia szállítására szolgál.

2.2. Alállomás [MSZ IEC 60050—601; 601—03—02]

A villamos rendszer azon része, amely meghatározott területen fekszik, főleg alaphálózati vagy elosztóhálózati távvezetékek végződéseit, villamos kapcsoló- és vezénylőberendezést, épületeket és transzformátorokat tartalmaz. Az alállomás általában biztonsági és vezérlőkészülékeket (például védelem) is magában foglal.

— B —

2.3. Berendezés

A létesítés helyén felállított beépített, felszerelt önálló, vagy helyszínen végzett szerelési és egyéb tevékenység során egymással összekapcsolt, összeszerelt stb. villamos szerkezetek összessége.

— E —

2.4. Elektromágneses összeférhetőség (EMC) [MSZ IEC 50(161) 161—01—07]

Valamely berendezésnek vagy rendszernek az a képessége, hogy a saját elektromágneses környezetében kielégítően működik anélkül, hogy környezetében bármi számára elviselhetetlen elektromágneses zavarást idézne elő.

2.5. Elosztóhálózat [VET 3. § h)]

Az a vezetékrendszer — beleértve a tartószerkezeteket is — a hozzá tartozó átalakító- és kapcsolóberendezésekkel, amely a villamos energiának a fogyasztási körzetben való elosztására és a csatlakozó berendezésekhez való eljuttatására szolgál.

2.6. Elzárt villamos berendezés

Elzárt az a villamos berendezés, amely szilárd falakkal, vagy azzal egyenértékű szilárd anyagból készült határoló elemekkel van a kezelők által is használt terektől elválasztva, így a kezelők a berendezés meghibásodása esetén is teljes védelmet élveznek, és oda csak zárható ajtón át lehet bejutni.

2.7. Elzárt villamos kezelőtér

Elzárt villamos kezelőtér, kezelőhelyiség vagy elzárt szabadtéri villamos kezelőtér az a helyiség vagy körülhatárolt terület, amelyben a villamos berendezéseket csak alkalmoszerűen vagy rendszeresen, de ritkán oda belépő villamos szempontból legalább kioktatott személyek üzemeltetik.

2.8. Engedélyes [VET 3. § d)]

A villamos energia termelője, szállítója és szolgáltatója.

2.9. Erőmű [VET 3. § e)]

Az olyan energiaátalakító létesítmény, amely valamely energiahordozó (szén, gáz, olaj, hasadóanyag, megújuló energia stb.) felhasználásával villamos energiát termel.

— F —

2.10. Feljogosító személy

Olyan személy, aki a villamosmű Szervezeti és Működési Szabályzata (SZMSZ) alapján az arra alkalmas személyeknek a feljogosítást a munkafolyamat elvégzésére, irányítására, ellenőrzésére, felelősséggel megadhatja.

2.11. Feljogosított személy

Olyan személy, aki személyre szóló, helyhez, időhöz és feladatkörhöz kötött írásbeli megbízással (felhatalmazással) rendelkezik egy bizonyos munkafolyamat elvégzésére, irányítására, ellenőrzésére. Meghatározott körben önálló döntési és irányítási jogkörrel rendelkezik.

2.12. Feszültség alatt álló villamos berendezés

E Szabályzat szempontjából feszültség alatt álló a villamos berendezés az első üzembe helyezés időpontjától kezdődően mindenkor, ha rajta a 2.16. pont szerint meghatározott feszültségmentesítést nem hajtották maradéktalanul végre.

2.13. Feszültség alatti munkavégzés [MSZ EN 50110—1 3.4.4. szakasz]

Minden olyan munka, amelynek során a munkát végző személy testrészeivel, szerszámmal, szerkezettel, védő- vagy segédeszközzel feszültség alatt álló részeket érint, vagy veszélyes övezetbe hatol.

2.14. Feszültség közeli munkavégzés [MSZ EN 50110—1 3.4.5. szakasz]

Minden olyan munka, amelynek során a munkát végző személy a testrészével, szerszámmal vagy más tárggyal a veszélyes övezet érintése nélkül behatol a közelítési övezetbe.

2.15. Feszültségmentes állapot

Az erősáramú villamos berendezés olyan állapota, amelyben a berendezés kapcsolata bármely lehetséges energiaforrással meg van szakítva, és rajta a felsorolt műveleteket a következő — fel nem cserélhető — sorrendben maradéktalanul elvégezték:

1. A feszültségmentesítendő rész kikapcsolása, leválasztása.
2. Letiltás, a visszakapcsolás megakadályozása.
3. A feszültségmentesség ellenőrzése.
4. A fennmaradó töltések kisütése, földelés, rövidrezárás.
5. A feszültségmentesített rész körülhatárolása.

2.16. Feszültségmentes munkavégzés [MSZ EN 50110—1 3.4.8. szakasz]

A villamos veszély elhárítására szolgáló minden intézkedés végrehajtása után a feszültségmentes és kisütött villamos berendezésen végzett munka.

2.17. Főberendezés

A villamos- és hőenergia-termelés, -szállítás, -szolgáltatás technológiai főfolyamatában az energia átalakítást, jellemzőinek megváltoztatását, szállítását végző berendezés. A főberendezések a következők lehetnek:

a) Hálózati főberendezések: a vonali főberendezés és az alállomási főberendezés

aa) vonali főberendezések: a távvezetékek és a kábelek,

ab) alállomási főberendezések: a transzformátorok, gyújtósínek, valamint a vonali és alállomási főberendezések kapcsolóberendezései.

b) Erőművi főberendezések:

ba) kazánok,

bb) turbinák,

bc) generátorok,

bd) főtranszformátorok, blokktranszformátorok.

2.18. Főelosztóhálózat

Az elosztóhálózat 132 kV-os feszültségű rész.

— H —

2.19. Hatóság

Az engedélyes tekintetében hatáskörrel rendelkező országos vagy helyi államigazgatási szerv.

— I —

2.20. Idegen vállalkozó

Az a vállalkozó, amelyik az üzemeltető hatáskörébe tartozó berendezéseken, létesítményeken megbízás alapján állandó vagy alkalmi munkát végez, és dolgozói nem tartoznak az üzemeltető saját személyi állományába.

2.21. Ideiglenes berendezés

(A létesítés szempontjából)

Ideiglenes az a berendezés, amely korlátozott időtartamú, de legfeljebb másfél éves használatra készült, továbbá az a végleges berendezésrész, amelyet a teljes, végleges berendezés elkészülte előtt valamilyen kényszerítő ok (célszerűség) miatt átmenetileg feszültség alá, illetve üzembe helyeznek.

— K —

2.22. Karbantartás

A berendezések tervszerű, megelőző állagmegóvása, javítása, tisztítása, a szükséges cserék és pótlások elvégzése, esetenként az üzemi hiba elhárítása (üzemzavart megelőző karbantartás), de nem jelenti a berendezés élettartamának vagy kapacitásának számottevő bővítését.

2.23. Karbantartó személyzet

Azon — az üzemeltető munkajogi állományába tartozó — személyek összessége, akik a villamosművi berendezések állagának megóvásával, javításával, cseréjével, pótlásával kapcsolatos munkát rendszeresen (műhely, laboratórium) vagy alkalmilag (összevont vagy nagy karbantartás idején stb.) végzik.

2.24. Kezelési útmutató (üzemeltetési vagy üzemviteli utasítás)

Az üzemeltető által az üzemi személyzet részére kiadott utasítás, amely a személyzet teendőire vonatkozó részletes szerelési, kezelési, üzemi és személybiztonsági előírásokat tartalmaz.

2.25. Képzetlen személy [MSZ EN 50110—1 3.2.5. szakasz]

Az a személy, aki nem tartozik sem a szakképzett (2.38.), sem a kioktatott (2.29.) személyek csoportjába.

2.26. Kijárat utak biztonsági világítása [MSZ 9620—9 845—09—11]

A helyiség menekülési útvonalának felismerhetősége és használhatósága érdekében létesített tartalékvilágítás.

2.27. Kijáratjelző irányfény

A menekülési irányt, illetve a kijárat ajtó helyét jelző világítót, amely sem az utat, sem az ajtót nem világítja meg.

2.28. Kioktatott személy [MSZ EN 50110—1 3.2.4. szakasz]

Az a személy, akit szakképzett személy a villamosság által előidézett veszélyhelyzetek elkerülésére megfelelően kioktatott.

2.29. Környezeti hatásvizsgálat

Az az előkészítő és részletes vizsgálati szakaszból álló eljárás, amelynek célja, hogy egy megvalósítani kívánt létesítmény, beruházás, eljárás vagy tevékenység tényleges megvalósításának megkezdése előtt annak várható környezeti hatásait előzetes környezeti tanulmányban és részletes környezeti hatástanulmányban felmérje, azokat lehetőség szerint meghatározza, értékelje, és annak alapján befolyásoló tényezője legyen a megvalósítást engedélyező vagy elutasító döntésnek.

2.30. Közelítési övezet [MSZ EN 50110—1 3.3.2. szakasz]

A veszélyes övezetet körülvevő, meghatározott nagyságú tér.

— L —

2.31. Létesítés

A villamosmű és berendezéseinek tervezése, kivitelezése, átalakítása vagy bővítése és az ehhez kapcsolódó hatósági eljárások lefolytatása.

— M —

2.32. Megszüntetés

A villamosmű és berendezései végleges üzemén kívül helyezése utáni leszerelése, lebontása, a terület újraháznosításának lehetővé tétele, és az ehhez kapcsolódó hatósági eljárások lefolytatása.

2.33. Munkahelyek biztonsági világítása [MSZ 9620—9 845—09—12]

A veszélyes munkát végző személyek szükséges látási feltételeinek biztosítására létesített tartalékvilágítás.

2.34. Munkavédelmi üzembe helyezés [1993. évi XCIII. törvény 87. § 7. pont]

Az a munkavédelmi eljárás, amelynek során az üzemeltető meggyőződik arról, hogy az adott létesítmény, munkahely, technológia, munkaeszköz a munkavédelmi követelményeket kielégíti, és üzemeltetését elrendeli.

2.35. Munkavezető [MSZ EN 50110—1 3.2.1. szakasz]

A munkavezetés irányításával megbízott (feljogosított — 2.11.) és azért közvetlen felelősséggel tartozó személy.

Ezen felelősségi kör egyes részei szükség esetén más személyekre átruházhatók.

— P —

2.36. Próbaüzem

Az üzemállapot, amikor az üzembe helyezés során vagy karbantartást követően a villamos berendezéseket, vagy azok önállóan üzemeltethető részeit előre meghatározott próbaüzemi program alapján üzemeltetik. A próbaüzem annak igazolására szolgál, hogy a létesítmény berendezései külön-külön és együttesen is megfelelnek a szerződésben kikötött feltételek szerinti folyamatos és rendeltetésszerű üzemeltetés követelményeinek.

— Sz —

2.37. Szakképzett személy [MSZ EN 50110—1 3.2.3. szakasz]

Az a személy, aki az adott munkaterületre vonatkozó szakmai képesítéssel és megfelelő gyakorlattal rendelkezik a villamosság által előidézett veszélyhelyzetek elkerülésére.

2.38. Szükségvilágítás [MSZ 9620—9 845—09—13]

A szokásos tevékenység folytatásához szükséges látási feltételek biztosítására létesített tartalékvilágítás.

— T —

2.39. Tartalékvilágítás [MSZ 9620—9 845—09—10]

Az üzemi világítás (2.52.) kimaradása esetére létesített mesterséges világítás.

2.40. Termelő [VET 3. § a)]

Aki az erőmű működtetésére, illetőleg villamos energia termelésére engedélyt kapott.

— Ü —

2.41. Üzembe helyezés

Új vagy nagyobb átalakításon átesett villamos berendezés (ide nem értve a fogyasztói berendezést) meghatározott — erőmű esetén hatósági engedélyezési — eljárási folyamat szerinti csatlakoztatása az együttműködő villamos energia-rendszerhez.

2.42. Üzembe helyezés egyszemélyi felelőse

Az újonnan szerelt, átszerelt, átrendezett stb. berendezés üzembe helyezési munkáinak összehangolására és irányítására megbízott (feljogosított) személy.

2.43. Üzembe helyezési engedély

A munkavédelmi, munkabiztonsági, jogi és más rendelkezések, szabványok, műszaki előírások, szabályzatok teljesülése (és a szükséges hatósági engedélyek megléte) esetén az üzemeltető illetékes, felelős vezetője által kiadott engedély.

2.44. Üzembe helyezési program

Az üzembe helyezési program (próbaüzemi program) új vagy nagyobb átalakításon átesett villamos berendezés üzembe helyezési munkáinak lépéseit tartalmazza, amellyel csatlakozik az együttműködő villamosenergia-rendszerhez.

2.45. Üzemeltetés

A berendezések üzem közbeni kezelése, gondozása, ellenőrzése, felügyelete és az üzemi hiba elhárítása.

E Szabályzat szempontjából üzemeltetésnek (próbaüzemeltetésnek) minősül a Szabályzat hatálya alá tartozó berendezések villamosenergia-rendszerrel való együttműködésének teljes időtartama alatt (első üzembe helyezéstől, azok megszüntetéséig terjedően) minden olyan tevékenység, amely a berendezéseknek indítására, üzemben tartására, kezelésére, karbantartására, leállítására, valamint az üzemzavarok elhárítására irányul. Üzemeltetésnek minősül a berendezések tartalékban állásának időtartama alatt végzett minden olyan tevékenység, amely a berendezések előírt paraméterek szerinti üzemképességének megőrzését és az üzemirányító által elrendelt üzemállapot-változás feltételeinek biztosítását szolgálja.

2.46. Üzemeltető

Az engedélyes, illetve az általa megbízott természetes vagy jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki egy pontosan meghatározott villamos berendezést vagy berendezéscsoportot, illetve körülhatárolható berendezésrészt — a tulajdonjogtól függetlenül — saját hatáskörben állandó jelleggel vagy meghatározott időre üzemelteti (kezeli). Egy bizonyos konkrét munka vagy művelet elvégzésére adott megbízás jelenti az üzemeltetői szerep (jogok és kötelezettségek) átadását. Egy berendezésnek (berendezésrésznek) azonos időben csak egyetlen üzemeltetője lehet.

2.47. Üzemi berendezés [MSZ 1585 2.2.2. szakasz]

Az első üzembe helyezés időpontjától kezdődően minden olyan erőszármú berendezés, ami nem tartozik az épületvillamossági berendezéshez, valamint olyan háztartási vagy hasonló jellegű fogyasztókészülék, ami nem épületvillamossági berendezésre van kapcsolva.

2.48. Üzemi munka [MSZ EN 50110—1 3.4.1. szakasz]

Minden olyan villamos és nem villamos tevékenység, amely során fennáll a villamos veszély lehetősége.

2.49. Üzemi próba

Az első üzembe helyezést megelőző, vagy az üzemben volt berendezéseken később szükségessé váló olyan műveletek, amelyek a berendezések részleges vagy teljes üzembevételével járnak, de nem céljuk a berendezésnek vagy berendezésrésznek a termelési célú üzembevétele, hanem csupán azok kipróbálása.

2.50. Üzemirányító személy

Az a szakképzett és megbízott (feljogosított) személy, aki felügyeli és szabályozza a termelő-, szállító- és elosztó-berendezések, kábel- és szabadvezeték-rendszerek, és az

ezekhez csatlakozó állomások egészének vagy egy kijelölt részének üzemállapotát, utasítást ad, illetve engedélyezi az üzemzavar vagy a tervszerű munkák miatt szükségessé váló beavatkozásokat és egyéb munkákat, valamint felel a rábízott berendezés(ek) folyamatos üzeméért.

2.51. Üzemi személyzet

Azon személyek köre, akiket az üzemeltető az üzemi munkák ellátásával állandóan vagy esetenként megbíz, és akik az üzemeltető személyi állományába tartoznak. Az üzemi személyzet körébe tartozhat szakképzett személy és kioktatott személy.

Az üzemi személyzet magában foglalja az üzemeltető üzemviteli személyzetét (kezelő, irányító, kapcsolási utasításokat adó személyeket), a hálózatra kijáró és ott munkát végző személyzetét, és az üzemi szolgáltató munkát (szerelést, karbantartást, beszabályozást stb.) végző és irányító személyzetét.

2.52. Üzemi világítás

Üzemi világítás az a mesterséges világítás, amelynek célja, hogy nem kielégítő természetes világítás esetén a hely rendeltetésének megfelelő látási viszonyokat hozzon létre.

2.53. Üzemviteli irányító személy

Az üzemeltető által megbízott személy, aki meghatározott berendezések üzemének folytonossága, üzemvitelének biztonsága és gazdaságossága érdekében a normál üzemállapotot meghatározza, illetve jogosult az üzemállapot megváltoztatására, az alája rendelt szolgálati helyek személyzetének szükség szerint utasítást adhat.

2.54. Üzemviteli szolgálattevő személyzet

Azon üzemi személyek összessége, akik a villamosművek üzemén belül szolgálati vagy egyéb utasításban meghatározott módon a villamos- és hőenergia-termelést, a villamosenergia-szállítást és -szolgáltatást közvetlenül biztosítják, az ezzel kapcsolatos berendezések üzemét irányítják, azokra felügyelnek, továbbá azok, akik a berendezéseket kezelik, gondozzák, ellenőrzik.

2.55. Üzemviteli vezető

Az üzemeltető által megbízott személy, aki meghatározott berendezések üzemének folytonossága, üzemvitelének biztonsága és gazdaságossága érdekében az üzemállapot megváltoztatására az alája rendelt szolgálati helyek személyzetének szükség szerint utasítást adhat.

— V —

2.56. Veszélyes övezet [MSZ EN 50110—1 3.3.3. szakasz]

A feszültség alatt álló részek körüli olyan térség, amelyben a villamos veszély megelőzését szolgáló szigetelési szint nincs biztosítva, amikor oda a munkát végző személy védelmi intézkedések nélkül behatolhat.

2.57. Villamos berendezést kezelő személy (berendezés-felelős)

A villamos berendezés kezelésével, illetve annak irányításával megbízott (feljogosított) és azért közvetlen felelősséggel tartozó személy. Ezen felelősségi kör egyes részei szükség esetén más személyekre átruházhatók.

2.58. Villamosmű [VET 3. § i)]

Az erőmű, az alaphálózat és az elosztóhálózat.

2.59. Villamos szerkezet [MSZ 2364—200 2.7.1. szakasz]

Mindenféle olyan szerkezet, amelyet a villamos energia fejlesztésére, átalakítására, szállítására, elosztására vagy felhasználására alkalmaznak, mint pl. forgógépek, transzformátorok, kapcsoló- és vezérlőkészülékek, mérőkészülékek, védelmi eszközök, vezetékrendszerek szerkezetei, fogyasztókészülékek.

2.60. Villamos túlfeszültség-védelem

A villamos berendezések és hálózatok üzemeltetésekor a névleges üzemi feszültséget meghaladó valamennyi külső és belső eredetű (légköri, kapcsolási, üzemi frekvenciájú) túlfeszültség elleni védelmi módok összessége.

3. Biztonsági követelményeket meghatározó szabályozások

3.1. Általános szabályok

E szabályzat tételes előírásaival együtt figyelembe kell venni a törvényekre épülő kormány- és miniszteri szintű rendeleteket és jogszabályokat. A szabványok tekintetében a 3.2. pontban foglaltak szerint kell eljárni. Az előbbieken túlmenő kiegészítő előírásokat a villamosmű engedélyesének a belső szabályzataiban kell megadnia.

3.2. Szabványok alkalmazása

3.2.1. A Szabályzat által megkövetelt biztonsági szint szempontjából a közzétett nemzeti szabványok biztonsági előírásai a mértékadók.

3.2.2. El lehet térni a nemzeti szabványok előírásaitól, ha ugyanazt a műszaki-biztonságot más módon is lehet biztosítani.

3.2.3. A tervezés vagy a kivitelezés során a nemzeti szabványtól való eltérésekre a szerződő felek egyetértő megállapodása szükséges.

3.2.4. A jogszabállyal kötelezővé tett nemzeti szabványoktól eltérést csak a jogszabályt kiadó miniszter engedélyezhet.

3.3. A villamosmű belső szabályzatai

3.3.1. A villamosmű engedélyesének saját hatáskörben az 5. fejezetben felsorolt főfolyamatokra a helyi körülményeknek és sajátos adottságoknak megfelelően szabályzatokat és utasításokat kell készíteni. Ezek összeállítása so-

rán a 3.1. és 3.2. pontokban említett jogszabályokat és szabványokat, valamint e Szabályzat követelményeit kell figyelembe venni.

3.3.2. A villamosmű belső szabályzatainak tartalmaznia kell a működéséhez szükséges alapelőírásokat (szervezeti felépítés, vezetési és belső irányítási rendszer, munkavégzés szabályai, feladatkörök meghatározása és ezek ellátására kijelölt személyek feladat- és hatásköre, jogállása és felelőssége, döntési és hatásköri jegyzék stb.), továbbá a biztonságos munkavégzés érdekében a főfolyamatokhoz kapcsolódó műszaki-biztonsági előírásokat, a feljogosító személyeket, a feljogosítások szükségességét, a feljogosító és a feljogosítottak felelősségét.

3.3.3. A villamosmű belső szabályzatai nem lehetnek ellentmondásban e Szabályzattal, és indokolt esetekben a fokozott üzembiztonság, illetve az élet- és vagyonbiztonság érdekében e Szabályzat előírásainál szigorúbb követelményeket is tartalmazhatnak.

4. A biztonságos munkavégzés személyi feltételei

4.1. Alapvető személyi feltételek

A biztonságos munkavégzés alapvető személyi feltétele, hogy a villamosmű engedélyese üzemi munkára kizárólag csak olyan munkavállalót alkalmazhat, aki

a) egészségileg alkalmas,

b) rendelkezik az ellátandó feladatkörhöz szükséges szakmai ismeretekkel (alap-, közép- és felsőfokú végzettség, villamosművi speciális képesítések, helyismeret),

c) rendelkezik tűzvédelmi, munkavédelmi, környezetvédelmi és elsősegély-nyújtási ismeretekkel,

d) ha nem magyar anyanyelvű személy, akkor bizonyítottan érti a magyar nyelvet, és magyar nyelven a szakkifejezéseket (ennek megítélése az őt alkalmazó üzemviteli vezető feladata).

4.2. Egészségügyi alkalmasság

4.2.1. A villamosmű üzemi területén és/vagy berendezésén üzemi munkát, illetve ezt irányító tevékenységet kizárólag az a személy végezhet, aki egészségileg alkalmas az adott feladat elvégzésére. Az egészségi alkalmasságot orvosi vizsgálatokkal kell megállapítani. A munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatának célja annak orvosi elbírálása, hogy a munkavállaló egészségügyi szempontból alkalmas-e az adott munkakör felelősséggel való ellátására, illetve egészségének vagy testi épségének előre látható károsodása nélküli munkavégzésre.

4.2.2. A villamosmű engedélyesének az előzetes, az időszakos és a rendkívüli munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatokat, valamint a kötelezően előírt foglalkozás-egészségügyi ellátást minden esetben a vonatkozó hatályos jogszabályok és előírások alapján, ezek figyelembevételével kell megszerveznie, illetve belső szabályzatban előírnia.

4.3. Szakképzettség

4.3.1. A villamosműnél műszaki-biztonsági szempontból az egyes munkaköröket szakmai képesítés és gyakorlat alapján kell betölteni. A villamosműnél kizárólag csak olyan munkavállaló foglalkoztatható, aki rendelkezik az elvégzendő feladatkörhöz szükséges szakmai ismeretekkel és gyakorlattal.

4.3.2. A villamosmű engedélyesének a mindenkor hatályos vonatkozó jogszabályi előírások alapján részletesen ki kell dolgoznia és belső szabályzatban elő kell írnia a szakképzettségi követelményeket, a szakmai oktatási és továbbképzési, illetve a munkavédelmi oktatási rendszerét.

4.3.3. A belső szabályzatban elő kell írni, hogy a különféle műszaki, gazdasági és kiegészítő-kisegítő munkakörökre milyen szakirányú, milyen fokú, milyen speciális képzettségű, milyen nyelvismerettel rendelkező, és milyen szakmai gyakorlatú munkatársak alkalmazhatók, illetve jogosíthatók fel az egyes feladatkörök önálló ellátására. Ugyancsak meg kell határozni az egyes munkakörökhöz szükséges speciális továbbképzési előírásokat, továbbá azt, hogy melyik munkakörhöz szükséges munkavédelmi, környezetvédelmi, helyismereti és elsősegélynyújtó, illetve tűzvédelmi képzés és vizsga, valamint a továbbképzési oklevelek érvényességi idejét.

4.4. Tervezői jogosultság

4.4.1. A villamosművekre és berendezésekre vonatkozó villamos, építészeti műszaki és mérnöki műszaki tervezést csak az a magánszemély végezhet, aki a Magyar Mérnöki Kamara tervezői névjegyzékében az erre vonatkozó szakirányú jogosultsággal rendelkezik.

4.4.2. Jogi személy körben a 4.4.1. pont szerinti tervezési tevékenységre akkor jogosult, ha alapító okirata szerinti tevékenységi körben ezen tervezési tevékenység szerepel, és a tervezői feladat ellátására a Magyar Mérnöki Kamara tervezői névjegyzékébe erre vonatkozó szakirányú jogosultsággal bejegyzett taggal vagy alkalmazottal rendelkezik.

4.5. Feljogosítások meghatározása

4.5.1. A villamosmű területén a különféle szakmai-szakági munkát önállóan végző, illetve irányító munkatársakat írásban kell feljogosítani az adott munkakör (szakterület) ellátására.

4.5.2. A villamosmű berendezéseinek műveleteket az arra feljogosított természetes személyek végezhetnek.

4.5.3. Feljogosítás csak a villamosmű állományába tartozó vagy kirendeléssel (lásd a Munka Törvénykönyve 105., 106. §) munkát végző személy, illetve meghatározott körülmények között idegen üzemeltető munkatársa részére adható, ha az rendelkezik a feljogosítási fokozathoz szükséges szakirányú alap- és speciális képzettséggel, szakmai gyakorlati idővel, helyismerettel, munkavédelmi ismeretekkel és igazolt egészségügyi alkalmassággal.

4.5.4. A feljogosított személyeknek a munkájukat magas színvonalon, önállóan és felelősséggel kell ellátniuk. Munkájukat a szakmai szabályok: szabványok, szabályzatok, műszaki előírások, a vonatkozó munka-, tűz-, környezet- és egészségvédelmi, biztonságtechnikai előírások, illetve a kapcsolódó jogszabályok előírásainak figyelembevételével kell végezniük.

4.5.5. A feljogosítás szólhat meghatározott időtartamra, de szólhat egy adott időpontra és munkára is.

4.5.6. A kiadott feljogosításokat rendszeresen felül kell vizsgálni, és szükség szerint meg kell hosszabbítani, illetve ideiglenesen vagy véglegesen vissza kell vonni azokat, vagy pedig újakat kell kiadni.

4.5.7. A feljogosítandó személyeket az egyes szakterületek vezetőinek kell kijelölni és felkészíteni az adott feladatra. A feljogosított személyekről a szakterületek vezetőinek nyilvántartást kell vezetniük.

4.6. Az egyszemélyi felelősség biztosításának követelménye és megvalósulása

4.6.1. A villamosműben végzett különféle műszaki munkák végzése során minden esetben érvényesülnie kell az egyszemélyi felelősség elvének, azaz: mindenki, teljes mértékben felelős az általa elvégzett, vezetett, irányított munkáért, és a munkavégzése során elmulasztott, illetve hozott döntéseiért, utasításaiért és ezek szakszerűségéért.

4.6.2. Az egyes folyamatok, műveletek vezetésére a biztonságos végrehajtás érdekében egyszemélyi felelős vezetőt kell kijelölni.

4.6.3. Az adott feladatkör elvégzésére és/vagy irányítására kijelölt (feljogosított) személy felelőssége csak akkor áll fenn, ha dokumentumokkal bizonyítottan rendelkezik mindazon ismeretekkel (szakmai, helyi és speciális ismeretek, tájékozottság) és feltételekkel (egészségügyi alkalmasság stb.), amelyek az adott feladat ellátásához szükségesek, erről nyilatkozott, és a feladatra felhatalmazást kapott.

4.6.4. Ha hiányos ismeretek és kielégítetlen feltételek ellenére kap feljogosítást egy személy, akkor a teljes felelősséget az őt feljogosító személy viseli. Felhatalmazás, illetve feljogosítás nélkül elvégzett munka esetében a teljes felelősséget a munkát végző személy viseli.

4.6.5. A villamosmű minden egyes berendezését szervezileg meghatározott üzemirányító egység alá kell rendelni, azzal a feltétellel, hogy egy berendezés csak egyetlen üzemirányító szervezet (illetve ennek vezetője) hatáskörébe tartozik. Ez az üzemirányító szervezet (illetve vezetője) a hozzá rendelt, saját kezelésében lévő berendezésért teljes (egyszemélyi) felelősséggel tartozik. Felelős annak helyes üzemeltetéséért, a berendezéseken végzett műveletek szakszerűségéért és biztonságos végrehajtásáért. Ha nem az üzemirányító kezeli a berendezést, akkor az üzemeltetőnek kell viselnie a felelősséget.

4.7. Munkavégzési feltételek

4.7.1. A villamosmű üzemeltetésével kapcsolatos munkavégzéskor mindig figyelembe kell venni a munkát végző személyek szakképzettségét: a képesítést, a kioktatottságot és a gyakorlatot. Ezért, és a felelősségkörök pontos meghatározása érdekében, a villamosmű üzemeltetőjének belső szabályzatban kell előírnia a munkavégzési feltételeket, a feljogosítási fokozatokat és a fokozatokhoz szükséges képzettséget és kioktatottságot. Az egyes feljogosítási fokozatokhoz elő kell írni az adott fokozatban elvégezhető munkákat. Így részletezni kell, hogy az egyes feljogosítási fokozatokba tartozó személyek pl. milyen kapcsolási, karbantartási vagy szerelési műveletet végezhetnek el, milyen nem villamos, illetve villamos munkát végezhetnek feszültség alatt, és milyen feszültség szinten, feszültség közelében vagy feszültségmentes állapotú berendezésen, mikor dolgozhatnak egyedül vagy kísérettel, mikor vezethetnek vagy irányíthatnak villamos jellegű munkákat, és milyen írásos dokumentációkat kell biztosítani a dolgozóknak a biztonságos munkavégzés érdekében (munkaköri leírások, műveleti utasítások, technológiai utasítások, szabványok, szabályzatok, rajzdokumentációk stb.).

4.7.2. A belső szabályzatban elő kell írni, hogy kinek a feladata a feszültségmentesítés, és ki adja át a feszültségmentesített munkaterületet. Elő kell írni, hogy az adott munka esetén biztonságos munkavégzés érdekében milyen munkaeszközök, szerszámok, ruházat, védőeszközök, figyelmeztető, jelzőeszközök stb. használata, illetve alkalmazása kötelező vagy szükséges.

4.7.3. A belső szabályzatban elő kell írni a munkavégzés befejezése utáni teendőket is, például az eredeti üzemmódot visszaállítása, visszakapcsolások, ideiglenes kötések, földelések lebontása, kihelyezett jelölések, jelzések eltávolítása, készrejelentés, naplózások, ügyelet értesítése. Ki kell térni arra is, hogy ezzel kapcsolatban kinek mi a feladata.

5. Villamosmű és berendezéseinek létesítése, üzemeltetése és megszüntetése

5.1. Létesítés

5.1.1 Tervezés

5.1.1.1. Általános követelmény

A villamosművekre és berendezéseire vonatkozó terveket a törvényi, jogszabályi, a létesítést engedélyező, a műszaki-biztonságra vonatkozó hatósági [erőművek létesítésénél: a Magyar Energia Hivatal (MEH), az Országos Atomerőmű Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatósága (OAH.NBI) és az építésügyi; a hálózati létesítményeknél: az építésügyi és vezetékjogi], továbbá a létesítéshez hozzájáruló szakhatósági előírásokkal, a megalapozott műszaki követelményekkel, továbbá a szerződő felek által a szerződésbe foglalt közzétett nemzeti szabványokkal és egyéb

előírásokkal összhangban kell elkészíteni. A terveknek biztosítaniuk kell munka-, tűz- és vagyon-, valamint a környezetvédelem feltételeinek megvalósíthatóságát.

A tervdokumentációnak — egyebek között — tartalmaznia kell:

- a felhasznált berendezésekre, villamos szerkezetekre vonatkozó dokumentumokat, vagy azokra való pontos hivatkozást,

- a kivitelezés folyamán végrehajtandó vizsgálatokra és ellenőrzésekre vonatkozó tervezői előírást.

A villamos művekre és berendezésekre vonatkozó terveket csak a 4.4. pontban meghatározott jogosultsággal rendelkező személyek és gazdálkodó szervezetek készíthetnek.

5.1.1.2. Munkavédelem

A felelős tervezőnek írásban kell nyilatkoznia, hogy az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés törvényben előírt követelményeit betartotta.

A nyilatkozat alapja a tervezés során alkalmazott és kötelezően betartandó előírások összegzése: a munkavédelmi tervfejezet. A tervfejezetben a különböző tervfázisok sajátosságainak megfelelően tételesen kell hivatkozni a figyelembe vett előírásokra. Amennyiben valamely előírás nem volt betartható, úgy azt indokolni kell, és csatolni kell az attól való eltérésre vonatkozó engedélyt.

A munkavédelmi tervfejezetnek a műszaki-biztonságra vonatkozó hatósági egyeztetések másolatát is tartalmaznia kell.

5.1.1.3. Tűz- és vagyonvédelem

A felelős tervezőnek írásban kell nyilatkoznia, hogy a terv az alkalmazandó előírásokban foglalt tűzvédelmi követelményeknek megfelel. A nyilatkozat alapja: a tűz- és vagyonvédelmi tervfejezet. A tervfejezetben a különböző tervfázisok sajátosságainak megfelelően tételesen kell hivatkozni a figyelembe vett előírásokra. Amennyiben valamely előírás nem volt betartható, úgy azt indokolni kell, és csatolni kell az attól való eltérésre vonatkozó engedélyt.

A tervfejezetnek a tűzvédelmi hatósági egyeztetések másolatát is tartalmaznia kell. A terveknek tartalmazniuk kell az alkalmazandó előírásokban foglalt, a vagyonvédelemmel összefüggő követelmények kielégítését is.

5.1.1.4. Környezetvédelem

A villamosmű és berendezései tervezésének, illetve létesítésének megkezdése előtt — a 152/1995. (XII. 12.) Korm. rendelet 1. számú mellékletében meghatározott villamosenergia létesítmények esetén — környezeti hatásvizsgálatot kell végezni. A vizsgálat feltárja a létesítmény várható környezeti hatásait, azokat lehetőség szerint meghatározza, értékeli és annak alapján megalapozza a megvalósítás engedélyezéséről szóló döntést.

A nem hatásvizsgálat-köteles villamosművet is úgy kell tervezni, hogy annak a környezetre gyakorolt hatása a létesítés, üzemeltetés és megszüntetés során az érintett terület lakosságának és a létesítő, üzemeltető, karbantartó személyzetnek az egészségét ne veszélyeztesse, a természeti

környezetet és tájképi értékeket a lehető legkisebb mértékben változtassa meg.

5.1.2. Kivitelezés

5.1.2.1. Alapkövetelmény

A villamosműveket és azok berendezés(rész)eit csak elfogadott tervdokumentáció alapján szabad létesíteni, úgy, hogy azok üzemeltetése során a testi épséget, életet veszélyeztető balesetek, vagyoni károk megelőzhetőek legyenek, illetve tűzveszély, robbanásveszély, túlfeszültségek, túláramok, feszültségcsökkenés és egyéb hatások következményeként keletkező veszélyek megelőzhetőek és elháríthatók legyenek.

5.1.2.2. Berendezés létesítése

5.1.2.2.1. Berendezések létesítéséhez csak az alkalmazásnak és igénybevételnek megfelelő olyan anyagot, készüléket, gépet, villamos szerkezetet stb. szabad felhasználni, amely a vonatkozó műszaki-biztonsági követelményeknek megfelel.

5.1.2.2.2. A műszaki-biztonsági követelmények teljesítése érdekében a beépítés és a felhasználás tekintetében a létesítési előírásokat kell alkalmazni.

5.1.2.2.3. Az egyes berendezéseket, szerelési anyagokat, jelzőberendezéseket, a berendezések különféle részeit a rájuk vonatkozó szerelési utasítások betartásával úgy kell elhelyezni és felszerelni, hogy üzemük, kezelésük, karbantartásuk, javításuk és a közelükben való tartózkodás, illetve a velük kapcsolatos és a környezetükben folyó tevékenység — feltételezve az egyéb előírások (kezelési és karbantartási utasítások) betartását és berendezések szabályos működését — veszélytelen legyen.

A veszélytelenség a meg nem engedett melegedés, tűz, vegyi hatások, zaj, mechanikai hatások, elektromágneses és egyéb sugárzások, áramütés és villamos ív következtében előálló veszélyek elhárítására is vonatkozik.

5.1.2.2.4. A berendezéseket úgy kell létesíteni, hogy a várható mechanikai, villamos, hőmérsékleti, vegyi, nedvesítő és egyéb külső és belső helyi hatásoknak tartósan ellenálljanak.

5.1.2.3. Ideiglenes berendezések létesítése

Ideiglenes berendezést biztonsági szempontból az állandó berendezésekre előírt szabályoknak megfelelően kell létesíteni. Megengedhető azonban a berendezés üzemidejének megfelelően kisebb élettartamú készülékek, anyagok, gépek, feliratok alkalmazása, továbbá a kezelési kényelem szempontjából eltérő kivitel. Az ideiglenes berendezés megengedett élettartam lejárta után a berendezés üzemeltetését csak megismételt üzembehelyezési eljárás elvégzésével és annak sikeressége esetén lehet folytatni. Állandó üzemeltetésre engedély csak akkor adható, ha a berendezés ideiglenes jellegét megszüntették, és az minden vonatkozó előírásnak eleget tesz. Veszélyes munkaeszköz, technológia, annak munkavédelmi üzembe helyezése nélkül legfeljebb 180 naptári napig üzemeltethető.

5.1.2.4. Baleset elleni védelem

5.1.2.4.1. Ha valamely berendezés elhelyezése olyan, hogy az illetéktelenek által való hozzáférés nincs megakadályozva, akkor a berendezést úgy kell elhelyezni, szerelni, létesíteni, hogy a berendezésnek csak azon része legyen könnyen hozzáférhető, amely kezelése a nem szakképzett személyek számára is megengedett. Ezeknek a villamos berendezéseknek az üzemszerűen áramot vezető és/vagy feszültség alatti részei a környezetben rendszeresen használt segédeszközökkel véletlenül, segédeszköz nélkül pedig még szándékosan se legyenek érinthetőek.

5.1.2.4.2. Ha valamely berendezést elzárt helyiségben vagy elzárt szabadtéren helyeznek el annak érdekében, hogy az illetéktelen személyek hozzáférését megakadályozzák, akkor a megfelelő üzemviteli utasítások betartása mellett a szükséges biztonságot biztonsági zárral felszerelt ajtók, feliratok, behatolás ellen védett szellőzőnyílások és ablakok, a veszélyes berendezésektől megfelelő távolságban elhelyezett, megfelelő magasságú kerítések elhelyezésével kell megvalósítani.

5.1.2.4.3. 1000 V-nál nagyobb feszültségű villamos berendezés(rész)t, amely a többi rész üzemének zavarása nélkül — kapcsolókészülékkel — kikapcsolható, külön nagyfeszültségű leválasztási lehetőséggel (szakaszolóval, kihúzható kocsiszerkezettel stb.) is el kell látni, hogy az így kikapcsolt rész a berendezés(rész)en végzendő munkák céljára feszültségmentesíthető is legyen.

5.1.2.4.4. Távvezérelt vagy önműködő vezérlésű berendezéshez, továbbá ha az indítás helyéről a berendezés nem látható, a berendezés közelében olyan kezelőszervet kell felszerelni, amellyel a berendezés nem kívánatos indítása megakadályozható.

5.1.2.4.5. Tartalékvilágítást kell létesíteni a következő szempontok szerint:

— szükségvilágítást kell létesíteni minden olyan helyen, ahol az üzemi világítás zavara esetén is elengedhetetlen a világítás, vagy ahol a munkavégzés hirtelen leállása biztonsági szempontból nem engedhető meg;

— biztonsági világítást és irányfényeket kell létesíteni minden olyan helyen és helyiségben, amelyre azt jogszabály előírja.

5.1.2.5. Tűz- és robbanásveszély elleni védelem

5.1.2.5.1. A berendezéseket úgy kell létesíteni, hogy üzemszerű vagy meghibásodás folytán bekövetkező melegedésük vagy a bennük lezajló folyamat (égés, villamos ív stb.) a környezetben tűz- vagy robbanásveszélyt ne okozzon. A berendezésekben az üzemszerűen keletkező hőmennyiség elvezetéséről gondoskodni kell.

5.1.2.5.2. Belső tűzvédelmi szabályzatok megalkotása és alkalmazása céljából az anyagokat, technológiákat, tevékenységeket, továbbá a veszélyességi övezeteket, a helyiségeket, a szabadtereket, a tűzszakaszokat, az épületeket, a műtárgyakat, az építményeket és a létesítményeket tűzve-

szélyességi osztályba kell sorolni, az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról szóló 35/1996. (XII. 29.) BM rendelet előírása szerint.

5.1.2.5.3. Az építményekben a tűz terjedésének megakadályozása céljából tűzszakaszokat kell kialakítani.

Az építményt vagy annak tűzszakaszát a tűzveszélyességi osztályba sorolásnak megfelelő tűzállósági fokozatokkal összefüggő követelmények szerint kell kialakítani.

Kábel- és közműalagútban, közműfolyosóban tűzszakaszokként legalább két helyen biztosítani kell az oltóanyagok bejuttatásának a lehetőségét.

5.1.2.5.4. A tűzoltóság vonulása és működése céljára az építményekhez olyan utat, illetőleg közterületet kell biztosítani, amely lehetővé teszi a tűzoltó gépjárművek hozzáférését és működését.

5.1.2.5.5. A külső és belső villámvédelmi berendezés létesítésénél a vonatkozó nemzeti szabványok a mértékadók.

5.1.2.5.6. Azoknál az épületeknél, szabadtereknél, technológiai folyamatoknál, illetve berendezéseknél, ahol a sztatikus feltöltődés személyi sérülést, tüzet vagy robbanást okozhat, a megfelelő védelemről gondoskodni kell.

5.1.2.5.7. A villamosmű egyes létesítményeiben, építményeiben és berendezéseiben a tűzvédelemmel foglalkozó előírások szerinti elhelyezésű, darabszámú és követelményeket kielégítő tűzoltó berendezés(ek)et kell elhelyezni.

5.1.2.6. Túlfeszültségvédelem

Azokban a berendezésekben, amelyekben légköri jelenségek vagy kapcsolási kísérőjelenségek következtében vagy egyéb okból veszélyes túlfeszültségek keletkezhetnek, ezek káros hatásai ellen túlfeszültségvédelmet kell alkalmazni (koordináló szikraköz, védővezető, túlfeszültséglevezető/korlátozó stb.).

5.1.2.7. Túlláramvédelem

A villamos berendezéseket zárlat elleni és — ahol a berendezés túlterhelhetőségének a lehetősége fennáll — túlterhelés elleni védelemmel kell ellátni.

5.1.2.8. Elektromágneses összeférhetőség (EMC)

A villamos berendezéseknek vagy rendszereknek a saját elektromágneses környezetükben kielégítően kell működni, ugyanakkor környezetükben nem szabad olyan elektromágneses zavarást előidézniük, amely más készülékek vagy berendezések rendeltetésszerű működését nem teszi lehetővé.

5.1.2.9. Műszaki-biztonságtechnikai vizsgálatok

A műszaki-biztonságtechnikai vizsgálatok a kivitelezés részét képezik. Célja annak megállapítása, hogy a tervek szerint készült-e a berendezés, és alkalmas-e a próbaüzemre. Az üzembe helyezés előtt a kivitelező köteles elvégezni az előírt műszaki-biztonságtechnikai vizsgálatokat. Nem megfelelő eredmény esetén a hibák kijavítása után újabb vizsgálatot kell végezni. Az üzembe helyezési eljárást csak akkor szabad megkezdeni, ha a műszaki-biztonságtechni-

kai vizsgálatok megfelelő eredményt mutatnak. A vizsgálatokról szóló, megfelelő minősítést tartalmazó jegyzőkönyveket, nyilatkozatot és minősítő iratokat az üzemeltetőnek át kell adni, aki azokat a műszaki dokumentáció részeként köteles megőrizni.

5.1.2.10. Gáz- és olajtüzelésű, gázturbinás erőművek, gépegységek létesítése során a gáz- és olajiparra vonatkozó műszaki biztonsági előírásokat is figyelembe kell venni.

5.1.2.11. Atomerőmű létesítése alkalmával a nukleáris biztonságtechnikára vonatkozó jogszabály előírásait is figyelembe kell venni.

5.1.3. Üzembe helyezés

5.1.3.1. Alapelvek

5.1.3.1.1. A villamosmű engedélyese belső üzembe helyezési szabályzatot köteles készíteni, amelyben e Szabályzat előírásainak figyelembevételével egyértelműen le kell írnia az üzembe helyezés vezetőjének és az üzembe helyezésben résztvevők feladatait és felelősségét, valamint az élet- és iparbiztonság fenntartása érdekében szükséges intézkedéseket az üzembe helyezés teljes folyamatára.

5.1.3.1.2. Üzembe helyezni csak olyan villamosművi berendezést szabad, amely megfelel a létesítés idején érvényben lévő, a villamosműre és üzemi berendezéseire vonatkozó kötelezően betartandó jogszabályok, továbbá közzétett magyar nemzeti szabványok biztonsági előírásainak. A szabványoktól eltérni csak a jelen szabályzat 3.2.2. 3.2.3., és 5.1.2.2.2. pontjaiban meghatározott módon lehet.

A munkahelynek, munkaeszköznek, technológiának a munkavédelmi üzembe helyezés időpontjában érvényben lévő munkavédelmi előírásokat kell kielégíteni.

5.1.3.1.3. Főberendezést üzembe helyezni üzembe helyezési program alapján, üzembe helyezési eljárás során szabad. Ennek keretében ellenőrizni kell a berendezésre vonatkozó biztonsági előírások betartását.

Az üzembe helyezési próbák megkezdésének feltétele, hogy a berendezés rendelkezzen

- a) üzembe helyezési programmal,
- b) szükséges szakhatósági hozzájárulással,
- c) munkavédelmi üzembe helyezéssel,
- d) az üzembe helyezési állapotot tükröző, a kivitelezés során módosított, kiegészített tervdokumentációval, továbbá
- e) ha a főberendezés üzemeltetését az üzemeltető írásban elrendelte.

5.1.3.1.4. A próbákhoz szükséges feszültséget az idegen vállalatnak írásban kell kérnie az üzemeltetőtől, a körülmények (időpont, időtartam, teljesítményfelvétel stb.) pontos megjelölésével.

5.1.3.1.5. Az üzembe helyezési munkákra az üzembe helyezés felelős vezetőjének minden esetben külön programot kell készítenie. A programot egyeztetni kell az üzemvezetővel, illetve valamennyi az üzembe helyezés folyamatában részt vevő féllel.

5.1.3.1.6. A villamosművi üzemi berendezés végleges feszültség alá helyezése és az ezzel kapcsolatos biztonsági intézkedések megtétele az engedélyes, illetve megbízása alapján az üzemeltető feladata (a továbbiakban együtt: üzemeltető), függetlenül a berendezés tulajdonjától.

5.1.3.2. Közhírtétel

5.1.3.2.1. Új erőmű, alállomás, távvezeték, kábel, illetve ezek új nyomvonalának feszültség alá helyezését az érintett városokban és községekben legalább 48 órával előbb közhírré kell tenni. A közhírtételről az üzemeltetőnek kell gondoskodni.

5.1.3.2.2. A közhírtételben megjelölt időponttól a berendezést feszültség alatt állónak kell tekinteni.

5.1.3.3. Megállapodási kötelezettségek teljesítése

5.1.3.3.1. A villamosművi főberendezés első üzembe helyezésekor vagy az átadás-átvételi eljárásakor a beruházónak az üzemeltető számára át kell adni:

a) a villamosmű kezeléséhez, karbantartásához, biztonságos üzemeltetéséhez, javításához és hibakereséséhez szükséges mélységű terveket,

b) az üzemeltetéshez szükséges előzetes kezelési utasításokat,

c) a tervező és kivitelező nyilatkozatát arról, hogy az üzemi berendezés és annak biztonsága mindenben megfelel az érvényben lévő jogszabályoknak és a közzétett magyar nemzeti szabványok biztonsági előírásainak, vagy e helyett a beruházónak a műszaki-biztonságot felügyelő hatóság által jóváhagyott nyilatkozatát arról, hogy a berendezés élet- és vagyonbiztonsági szempontból legalább a szabványokkal egyenértékű biztonságot nyújt.

5.1.3.3.2. A beruházónak és/vagy a kivitelezőnek — az üzemeltető irányításával — gondoskodnia kell az üzemi személyzet kioktatásáról biztonságtechnikai szempontból is.

5.1.3.3.3. Az üzembe helyezési eljárásra a beruházó az üzembe helyezési szabályzatban előírt hatóságokon, illetve intézményeken túlmenően köteles meghívni:

a) azokat a hatóságokat, amelyek műszaki-biztonsággal kapcsolatos határozatot, szakhatósági hozzájárulást adtak ki,

b) a villamosmű munkavédelmi szervezetének vezetőjét,

c) mindazokat, akiket az üzembe helyezést engedélyező a műszaki biztonság szempontjából szükségesnek tart.

5.1.3.3.4. Azon üzemeltetőknek, amelyeknek berendezései kapcsolatban vannak egymással, az Üzemi Szabályzat előírásainak megfelelően műszaki-biztonsági szempontból megállapodást kell kötniük. Ezen megállapodásnak tartalmaznia kell a villamosmű üzemeltetésére, karbantartására, javítására vonatkozó megállapodásokon túlmenően a balesetek elkerülése érdekében szükséges intézkedések rendjét, a balesetek, tüzesetek és egyéb katasztrófák bekövetkezésének esetére vonatkozó intézkedések rendjét.

Ha az üzemeltető és az engedélyes azonos, akkor belső előírásban kell rögzíteni a felsoroltakat.

5.1.3.4. A műszaki biztonságot szolgáló berendezések meglétének ellenőrzése

5.1.3.4.1. Minden szükséges munkavédelmi és hatósági bejárás megszervezése és lebonyolítása, valamint az engedélyes rendelkezésre bocsátása a beruházó feladata. A kazánok, nyomás alatt álló berendezések használatbavételi engedélyének kiadására külön előírások vonatkoznak. A használatbavételi engedély beszerzése a kivitelező feladata.

5.1.3.4.2. A berendezést a szerelés befejezése után felül kell vizsgálni abból a szempontból, hogy az megfelel-e az érvényben lévő munka- és egészségvédelmi előírásoknak. A munkavédelmi szemlén köteles részt venni az üzemeltető munkavédelmi vezetője, vagy az általa megbízott személy az üzemeltető megbízottja, a beruházó megbízottja, a tervező megbízottja, a kivitelező megbízottja.

Megfelelőség esetén a munkavédelmi szemle után a résztvevőknek jegyzőkönyvben kell nyilatkozni, hogy a berendezés megfelel az érvényben lévő munka- és egészségvédelmi előírásoknak. Ennek alapján az üzemeltető illetékes üzemviteli vezetője a berendezés üzembe helyezését munkavédelmi szempontból engedélyezheti.

Ha a munkavédelmi szemle során hibákat, nem megfelelő kivitelezést stb. találnak, a résztvevőknek az észrevételeket jegyzőkönyvben kell rögzíteniük, megjelölve a teendő intézkedéseket, az elhárítás határidejét, és azt a tényt, hogy a hiba az üzembe helyezést gátló tényező-e.

5.1.3.4.3. Minden üzembe helyezési eljárás alá kerülő berendezés műszaki-biztonsági vizsgálatát és első üzembevételt megelőzően meg kell tartani a tűzvédelmi szemlét annak megállapítására, hogy a tűzvédelmi előírásoknak eleget tettek-e. A tűzvédelmi szemlén a bizottság tagjai a területileg illetékes tűzvédelmi hatóság megbízottja, az üzemeltető megbízottja, a beruházó műszaki ellenőre és tűzvédelmi megbízottja, a tervező megbízottja, a kivitelező megbízottja.

A szemle eredményét és megállapításait jegyzőkönyvben kell rögzíteni. Ha a szemlén üzembe helyezést gátló kifogás nem merül fel, akkor a berendezés üzembevétele tűzrendészeti szempontból megtörténhet.

5.1.3.4.4. A munkavédelmi és tűzvédelmi szemlét egy időben is meg lehet tartani.

5.1.3.4.5. Az előzetes próbák alkalmával kell elvégezni a szigetelési és érintésvédelmi vizsgálatokat, valamint a túlfeszültségvédelem ellenőrzését.

5.1.3.4.6. A próbaüzem befejezéséig az üzemeltető köteles a létesítmény, illetve az egyes berendezések végleges magyar nyelvű kezelési és karbantartási utasítását elkészíteni az üzembe helyezési tapasztalatok, az előzetes kezelési utasítás és a javított tervdokumentáció alapján.

5.1.3.5. Az üzembe helyezés elrendelése

5.1.3.5.1. A beruházás útján megvalósuló új berendezések üzembe helyezését az előírt hatósági engedélykés és szemle jegyzőkönyvek birtokában az üzemeltető illetékes üzemviteli vezetője üzembe helyezési engedély (2.44.) kiállításával rendeli el.

5.1.3.5.2. Veszélyes berendezés, munkahely, munkaeszköz, technológia üzembe helyezése esetén meg kell győződnie az üzemeltetőnek arról, hogy a felsoroltak a munkavédelmi követelményeket is kielégítik. Az így elvégzett sikeres munkavédelmi üzembe helyezés tényét dokumentálni kell.

5.1.3.5.3. Az időszakosan üzemen kívül helyezett berendezést csak műszaki-biztonsági felülvizsgálat elvégzése és közhírré tétel után lehet ismét üzembe helyezni.

5.1.3.5.4. A villamosmű berendezését munkavédelmi üzembe helyezéséig az üzemeltető ideiglenes engedéllyel próba vagy kísérlet céljából — kizáró jogszabályi rendelkezés hiányában — legfeljebb 180 naptári nap időtartamra üzemeltetheti.

5.1.3.5.5. Amennyiben a tervezés idején hatályban lévő munkavédelmi előírások az üzembe helyezés időpontjáig olyan mértékben szigorodtak, hogy a létesítmény, berendezés új szabályozásának megfelelő átalakítása, átépítése aránytalanul nagy gazdasági terheket jelentene, úgy a műszaki-biztonsági felügyeletét ellátó hatóság az üzembe helyezés előtt az általa meghatározott időtartamra (pl. a legközelebbi felújításig) felmentést adhat, ha az az egészséget és a biztonságos munkavégzést nem veszélyezteti, és ha az más jogi vagy műszaki előírásokkal, szabványokkal nem ellenkezik.

5.2. Üzemeltetés (üzemvitel)

5.2.1. Megvalósított műszaki-biztonság megőrzése

5.2.1.1. A villamosmű belső műszaki-biztonsági szabályzatainak és egyéb dokumentációinak, az érvényben lévő műszaki előírásokat figyelembe véve tartalmazni kell az üzemeltetés során követendő munkavégzési és eljárási rendet, és az azok során elvárt műszaki-biztonsági követelményeket.

5.2.1.2. Az üzemeltetés során a villamosmű teljes élettartamában biztosítani kell a megvalósított műszaki-biztonsági rendszerek üzemképességének megőrzését. Az üzemeltető által meghatározott módon, gyakorisággal és tartalommal ellenőrizni kell az üzembe helyezett biztonságtechnikai eszközök működőképességét.

5.2.1.3. A biztonságtechnikai berendezéseket, állapotukat figyelembe véve, szükség szerint kell karbantartani. Amennyiben karbantartással nem lehet azok megfelelő üzembiztonságát garantálni, az üzemeltetőnek a felújítást kell kezdeményeznie.

5.2.1.4. Amennyiben a szükséges felújítások kellő időben nem kezdhetők meg, akkor más intézkedésekkel kell az előírt műszaki-biztonság fenntartásáról gondoskodni.

5.2.1.5. Ha az üzemeltető nem tudja fenntartani az elvárt műszaki-biztonsági szintet, akkor kötelessége a berendezést kikapcsolatni, és a visszakapcsolás lehetőségét megátolni mindaddig, amíg a megfelelő szintet helyre nem állítják.

5.2.2. Kiegészítő védőrendszerek alkalmazása

5.2.2.1. A villamosművek üzemi berendezéseibe beépített védelmi rendszereknek alkalmasnak kell lenniük a létesítéskor érvényes előírásokban meghatározott — a szokásos kezelési műveletek során szükséges — műszaki-biztonsági követelmények teljesítésére.

5.2.2.2. E Szabályzat szempontjából nem tekintendők az üzemi berendezések részének az idegen személyek által történő megközelítés megakadályozására szolgáló kerítések és vagyonvédelmi eszközök.

5.2.2.3. A kezelési műveleteken kívül szükséges karbantartási, átalakítási, üzemzavar-elhárítási munkák idejére, amikor a beépített védelmi eszközök csak korlátozottan, vagy egyáltalán nem állnak rendelkezésre, kiegészítő védelmi módszereket és eszközöket kell alkalmazni a munkát végző személyek és a berendezés átmeneti védelmére (egyéni védőeszközök, elkerítés, figyelmeztető táblák, földelő rövidrezárások stb.).

5.2.2.4. Biztosítani kell a kiegészítő védelem céljára alkalmazott eszközök — a vonatkozó szabványok szerinti — karbantartását és szükség szerint mérésekkel történő ellenőrzését. Az ellenőrzésekről készült jegyzőkönyvek tartalma feleljen meg az előírt követelményeknek.

5.2.3. Villamos berendezést kezelő üzemi személyzet feljogosításának és szükséges létszámának meghatározása

5.2.3.1. Villamosműben üzemi munkát csak olyan szakképzett személy végezhet, illetve vezethet, aki az üzemeltető által kiadott, az adott villamosmű kezelésére feljogosító képesítéssel rendelkezik.

5.2.3.2. A villamosmű berendezéseinek kezeléséhez szükséges kezelő személyzet létszámát és feljogosítását a berendezés bonyolultsági szintjétől és a beépített védelmi eszközökkel történő ellátottságától függően kell meghatározni, úgy, hogy minden időpillanatban megvalósuljon a munkát végző személy(ek) és a berendezés biztonsága.

5.2.3.3. A egyes üzemi munka műveletekhez szükséges létszámot az 5.2.3.1. pont figyelembe vételével az üzemviteli vezető határozza meg a berendezésre vagy a berendezésrész(ek)re vonatkozóan.

5.2.3.4. Általában meg lehet engedni az egyszemélyes kezelést a villamosmű azon berendezéseinél, ahol a kezelő személy a feszültség alatt álló részekről akaratlanul át nem járható módon el van választva, és a berendezés biztonsá-

gát veszélyeztető téves kezelés reteszelési rendszer(ek) kiépítése következtében nem lehetséges.

5.2.3.5. Minden esetben szükséges második, vagy szükség szerint további kezelő személyek jelenléte azoknál a kezelési műveleteknél, ahol

a) a berendezés feszültség alatti részeinek megközelítése a beépített védelmi rendszer bénítása vagy megbontása nélkül is lehetséges,

b) a berendezésben váratlanul bekövetkező meghibásodás az előírások szerinti kezelés ellenére veszélyhelyzetet teremthet,

c) a berendezés bonyolultsági szintje az üzemeltetés vezetőjének megítélése szerint szükségessé teszi.

5.2.4. Munkahelyi felügyelet szükségességének meghatározása a villamosművekben végzett üzemi munkáknál

5.2.4.1. Minden esetben munkahelyi felügyeletről kell gondoskodni, ha a munkát

a) elzárt villamos kezelő helyiségben, illetve szabadtéri villamos kezelőtérben nem az üzemi személyzethez, hanem idegen vállalkozóhoz tartozó személyek végzik, függetlenül attól, hogy a munka villamos jellegű-e,

b) elzárt villamos kezelő tereken belül helyismerettel nem rendelkező, de az üzemi személyzethez tartozó személyek végzik,

c) a villamos berendezésen vagy hálózatrészen helyismerettel és feljogosítással rendelkező személyzet végzi a munkát, de a tevékenység jellegéből adódóan akaratlan megközelítés miatt fennállhat az áramütés veszélye.

5.2.4.2. A munkahelyi felügyelet szükségességéről minden egyéb esetben az üzemeltető dönt.

5.2.4.3. Az üzemeltetőnek és az üzemi munkát végző személyeknek munkahely átadás-átvételi jegyzőkönyvben írásban kell rögzíteni a veszélyforrásokra vonatkozó kioktatás tényét és az üzemi munkát végző csoport vezetőjének a felügyeletre vonatkozó álláspontját.

5.2.5. Alkalmazott munkamódszer megválasztásának feltételei

5.2.5.1. A villamosmű üzemszerűen feszültség alatt álló üzemi berendezéseinek (vagy berendezésrészeinek) munkát csak megfelelő munkavégzési technológia rendelkezésre állása esetén szabad végezni. A technológia kiválasztásáért a munkát irányító személy felelős, amelynek a következőket kell figyelembe vennie:

- a) a személyzet feljogosítása,
- b) a munka elvégzéséhez szükséges eszközrendszer rendelkezésre állása,
- c) az időjárási és egyéb körülmények,
- d) a munkafeladat bonyolultsága,
- e) a munkahely térbeli kiterjedése és tagoltsága.

5.2.5.2. A villamosmű üzemi berendezéseinek végzett üzemi munkák megkezdése előtt a munkát irányító személy-

nek az üzemeltetővel egyeztetve minden esetben el kell döntenie, hogy a munkát a következő lehetőségek közül melyik munkamódszerrel fogják elvégezni:

- a) feszültségmentes állapotban végzett munka,
- b) feszültség alatti részek közelében végzett munka,
- c) feszültség alatt végzett munka,
- d) FAM technológiával végzett munka.

5.2.5.3. Amennyiben a munkát irányító személy FAM technológia alkalmazása mellett dönt, akkor a továbbiakban a Feszültség Alatti Munkavégzés (FAM) Szabályzat előírásait kell betartania.

5.2.6. Átalakítások, cserék engedélyezésének rendje

5.2.6.1. A villamosmű üzemi berendezéseinek élettartama alatti karbantartások és felújítások alkalmával elvégezhető az egyes üzemi berendezésrészek szükség szerinti olyan átalakítása vagy cseréje, amely a berendezés eredeti funkcióját, rendeltetését nem változtatja meg.

5.2.6.2. Az átalakítás előtt az elvégzendő munkákat meg kell tervez(tet)ni.

Az elkészült tervet az üzemeltetőnek jóvá kell hagynia, abból a szempontból, hogy az megfelel-e az üzemeltetés kitűzött céljainak.

Külön meg kell határozni az átalakítás idejére azokat a szükséges intézkedéseket, amelyek a munkák során biztosítják az üzemelő üzemi berendezések és az ott munkát végző személyek biztonságát.

5.2.6.3. Amennyiben az átalakítás másik villamosművet is érint, úgy erről annak engedélyesét tájékoztatni kell. A villamosművek engedélyeseinek szükség szerint egyeztetni kell az átalakítás terveit az 5.1.3.3.4. pontban említett megállapodásban foglaltak szerint.

5.2.6.4. Az átalakítás után a villamos üzemi berendezés üzemviteli vezetője saját hatáskörében rendeli el az üzemi berendezés újbóli üzembe helyezését (5.1.3.5.).

5.2.6.5. Az újbóli üzembe helyezést tartós üzemszünet esetén (90 naptári nap után), ellenőrző felülvizsgálatnak kell megelőznie.

5.2.6.6. Az átalakítás, csere jellemző műszaki adatait az érintett üzemi berendezés(rész)ek dokumentációiban és a kezelési utasítás(ok)ban az újbóli üzembe helyezést megelőzően át kell vezetni.

5.2.6.7. Az átalakított, cserélt berendezés kezeléséről a személyzet részére ismételt oktatást kell tartani, amelyet dokumentálni kell.

5.2.7. Az üzemeltetési folyamatok ellenőrzése és naplózása

5.2.7.1. A villamosmű üzemi jellemzőiről üzemi naplót kell vezetni. Az üzemi naplónak a tartalmát az üzemviteli vezetőjének kell meghatározni és legalább a következőket kell tartalmaznia:

a) azonosítható módon az egyes üzemi berendezés(rész)ek állandósult ki- vagy bekapcsolt állapotát, és az állapot megváltozásának időpontját, valamint a kapcsolási helyzet létrehozását elrendelő személy nevét,

b) azonosítható módon a villamosmű kezelő személyzetének szolgálatváltási időpontját, és az újonnan szolgálatot teljesítő személy(ek) nevét, valamint az átadáskor érvényes kapcsolási helyzetet,

c) az üzemi berendezés(rész)re előírt megengedett névleges értékeket meghaladó rendkívüli feszültség, terhelési és egyéb értékek bekövetkezésének tényét és lehetőség szerint azok előrelátható időtartamát,

d) az Üzemi Szabályzatban meghatározott rendkívüli eseményeket.

5.2.7.2. Az üzemi napló bejegyzéseit utólag nem szabad megváltoztatni. Az üzemi naplónak olyan kialakításának kell lennie, hogy utólag ne lehessen változtatni rajta.

5.2.7.3. Az együttműködő vagy hierarchikus viszonyban lévő szolgálati helyek üzemi naplói egymásnak megfelelő tethető bejegyzéseket tartalmazzanak.

5.2.8. Villamosmű üzemi berendezéseinek tartós kikapcsolása

5.2.8.1. Az üzemeltető az általa tartósan kikapcsolt berendezések esetében a biztonsági előírások betartásáról az üzemelő berendezésekre vonatkozó előírások szerint köteles gondoskodni.

5.2.8.2. Az üzemeltető által tartósan kikapcsolt, megszüntetésre kijelölt üzemi berendezéseket a környezeti terhelés csökkentését szem előtt tartva az 5.3. Megszüntetés fejezet szerint kell megszüntetni.

5.3. Megszüntetés

5.3.1. Megszüntetés elhatározása, megszüntetési terv.

5.3.1.1. A villamosmű vagy egyes létesítményeinek, berendezéseinek megszüntetését annak engedélyese vagy üzemeltetője kezdeményezheti.

5.3.1.2. A tényleges megszüntetésig a berendezések üzembiztonságát az elvárható szinten kell tartani. Indokolt esetben őrzésről is gondoskodni kell.

A villamosmű vagy egyes létesítményeinek, berendezéseinek megszüntetését engedélyeztetni kell és megszüntetési tervet kell készí(t)etni, amelynek tartalmaznia kell:

a) a villamosmű, létesítmény, berendezés nevét, felszerelési helyét,

b) a létesítményről közvetlen ellátott fogyasztók adatait,

c) az üzemem kívül helyezés tervezett időpontját,

d) az üzemem kívül helyezés okát,

e) a berendezés megszüntetésének, elbontásának tervezett időpontját és időtartamát,

f) a terület rekultiválási, tájrendezési, veszélyeshulladék-kezelési tervét,

g) a megszüntetési munka egyszemélyi felelősére vonatkozó javaslatot,

h) a megszüntetési munka során érintettek adatait és

i) a veszélyes technológiák megszüntetésének ellenőrzését.

5.3.1.3. Az üzemem kívül helyezett és megszüntetésre ítélt üzemi berendezések eltávolításáról, a terület újrahasznosíthatóságának visszaállításáról az engedélyesnek kell gondoskodnia.

5.3.1.4. A megszüntetett üzemi berendezéseket a nyilvántartásból haladéktalanul ki kell vezetni.

5.3.1.5. Amennyiben adott helyen az engedélyes nem kíván újabb létesítményt létrehozni, úgy a megszüntetéssel egyidőben köteles gondoskodni a létesítéskor megszerzett és földhivatalban bejegyzett jogainak törléséről.

5.3.2. Veszélyes technológiák megszüntetésének ellenőrzése

5.3.2.1. A villamosművi üzemi berendezések megszüntetés előtti üzemem kívül helyezését oly módon kell megtenni, hogy nyilvánvaló legyen a szakszerűség és az üzemeltető erre utaló szándéka.

5.3.2.2. A veszélyes technológiákra a figyelmet azok megszüntetéséig jól értelmezhető módon fel kell hívni.

5.3.2.3. Az üzemeltetőnek az üzemem kívül helyezett üzemi berendezéseket a megszüntetésig időszakosan ellenőriznie kell a következő szempontok szerint:

a) mechanikai energiát tároló berendezéseknél ellenőrizni kell a terheletlen állapotot és azok újra terhelését meg kell akadályozni,

b) villamos energiát tárolni képes berendezéseknél ellenőrizni kell a töltésmentes állapotot, és azok újrafeltöltődését meg kell akadályozni.

5.3.2.4. Megszüntetés alkalmával keletkező veszélyes hulladékok esetén — figyelembe véve az országos előírásokat — a villamosmű belső környezetvédelmi szabályzata szerint kell eljárni.

5.3.3. A megszüntetés egyszemélyi felelőse

5.3.3.1. A megszüntetés egyszemélyi felelősének kijelöléséről, illetve indokolt esetben az egyszemélyi felelős jogkörének átruházásáról az engedélyes dönt és intézkedik.

5.3.3.2. Az egyszemélyi felelős feladata folyamatosan biztosítani az üzemem kívül helyezett berendezések előírt ellenőrzését, engedélyezni az egyes elbontási, megszüntetési munkák munkatervét, felügyelni a biztonságos munkavégzés feltételeire.

5.3.3.3. Az egyszemélyi felelős felel a lebontási munkákkal kapcsolatos környezeti károk csökkentéséért és a bontási munkák után a környezet helyreállításáért, továbbá a bontás során keletkező veszélyes hulladékok szakszerű kezeléséért, és az ide vonatkozó előírások betartásáért.

5.3.3.4. Az egyszemélyi felelősnek ismernie kell:

- a) a megszüntetésre ítélt villamosmű műszaki berendezéseit,
- b) a villamosműben lévő veszélyes technológiákat,
- c) a veszélyes anyagokra, hulladékokra vonatkozó előírásokat, és
- d) a villamosműre vonatkozó belső szabályzatokat.

5.3.3.5. A megszüntetési munka egyszemélyi felelősét megbízása alól a megszüntetéssel kapcsolatos munkák befejezése után, a dokumentációk elkészülését és benyújtását követően az engedélyes menti fel.

5.3.4. Megszüntetés tényének bejelentési kötelezettsége

5.3.4.1. Nyomvonalas létesítmények megszüntetési munkáinak befejezésével egy időben a jogi rendezésről (vezetékjog, szolgalmi jog, használati jog, földtulajdon eladás-visszaadás) a megszüntetést engedélyező hatóságot írásban kell tájékoztatni.

5.3.4.2. Engedélyhez kötött megszüntetés esetében a tervben szereplő elbontási időütemezés alapján, de legalább negyedévenként, az elvégzett munkákról tájékoztatni kell az engedélyező hatóságot.

5.3.4.3. A megszüntetési tervben szereplő munkák befejezésekor a maradó létesítmények, technológiák figyelembevételével a végállapot ismertetését tartalmazó dokumentumokat el kell készíteni — beleértve a jogi rendelkezéseket is —, a megszüntetést engedélyező hatóságnak be kell nyújtani és dokumentálni kell.

Melléklet az 5/2001. (III. 30.) NKÖM rendelethez

[4. számú melléklet a 13/1999. (VIII. 27.) NKÖM rendelethez]

A NKÖM felügyelete alá tartozó költségvetési szervek	Szakmai kollégiumok, amelyek az intézményt nem támogathatják
Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár	Zenei Kollégium
Hagyományok Háza	Táncművészeti Kollégium
	Népművészeti Kollégium
	Közművelődési Kollégium
Honvéd Együttes	Táncművészeti Kollégium
	Népművészeti Kollégium
	Közművelődési Kollégium
Iparművészeti Múzeum	Múzeumi Kollégium
	Iparművészeti Kollégium
Károlyi Palota Kulturális Központ	Irodalmi és Könyv Kollégium
	Közművelődési Kollégium
Képző- és Iparművészeti Lektorátus	Képzőművészeti Kollégium
	Iparművészeti Kollégium
Kortárs Művészeti Múzeum — Ludwig Múzeum	Múzeumi Kollégium
	Képzőművészeti Kollégium
Kulturális Intézetek Igazgatósága	valamennyi szakmai kollégium
Kulturális Örökség Igazgatósága	Múzeumi Kollégium
Magyar Állami Operaház	Zenei Kollégium,
	Színházi Kollégium,
	Táncművészeti Kollégium

A nemzeti kulturális örökség miniszterének 5/2001. (III. 30.) NKÖM rendelete

**a Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló
1993. évi XXIII. törvény végrehajtásáról szóló
13/1999. (VIII. 27.) NKÖM rendelet módosításáról**

A Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény 10. §-ának (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény végrehajtásáról szóló 13/1999. (VIII. 27.) NKÖM rendeletet (a továbbiakban: R.) az alábbiak szerint módosítom:

1. §

Az R. 4. számú melléklete helyébe e rendelet *melléklete* lép.

2. §

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

Rockenbauer Zoltán s. k.,
a nemzeti kulturális örökség minisztere

A NKÖM felügyelete alá tartozó költségvetési szervek	Szakmai kollégiumok, amelyek az intézményt nem támogatják
<p>Magyar Nemzeti Filmarchívum Magyar Művelődési Intézet</p> <p>Magyar Nemzeti Galéria Magyar Nemzeti Múzeum Magyar Országos Levéltár Magyar Természettudományi Múzeum Múcsarnok</p> <p>Néprajzi Múzeum</p> <p>Országos Idegennyelvű Könyvtár Országos Műemlékvédelmi Hivatal</p> <p>Országos Műszaki Múzeum Országos Széchényi Könyvtár</p> <p>Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet</p> <p>Pesti Magyar Színház Petőfi Irodalmi Múzeum Szabadtéri Néprajzi Múzeum</p> <p>Szépművészeti Múzeum</p>	<p>Mozgóképek Kollégium Közművelődési Kollégium Népművészeti Kollégium Múzeumi Kollégium Múzeumi Kollégium Levéltári Kollégium Múzeumi Kollégium Képzőművészeti Kollégium Iparművészeti Kollégium Fotóművészeti Kollégium Múzeumi Kollégium Népművészeti Kollégium Könyvtári Kollégium Iparművészeti Kollégium Múzeumi Kollégium Múzeumi Kollégium Könyvtári Kollégium Múzeumi Kollégium Múzeumi Kollégium Színházi Kollégium Színházi Kollégium Múzeumi Kollégium Múzeumi Kollégium Népművészeti Kollégium Múzeumi Kollégium</p>

A NKÖM felügyelete alá tartozó társaságok	Szakmai kollégiumok, amelyek az intézményt nem támogatják
<p>Budapesti Kamaraszínház Kht. Ernst Múzeum Kht.</p> <p>Filharmónia Budapest és Felső-Dunántúli Koncertszervező és Rendező Kht. Filharmónia Dél-Dunántúli Koncertszervező és Rendező Kht. Filharmónia Kelet-Magyarország Koncertszervező és Rendező Kht. Helikon Kastélymúzeum Kht. Játékszín Terézkörúti Színház Kht. Könyvtárellátó Kht.</p> <p>Magyar Cirkusz és Varieté Kht.</p> <p>Neumann János Digitális Könyvtár és Multimédia Központ Kht. Táncfórum Kht. Nemzeti Színház Rt.</p>	<p>Színházi Kollégium Iparművészeti Kollégium Képzőművészeti Kollégium Múzeumi Kollégium Zenei Kollégium Zenei Kollégium Zenei Kollégium Múzeumi Kollégium Színházi Kollégium Irodalmi és Könyv Kollégium Folyóiratkiadási Kollégium Táncművészeti Kollégium Közművelődési Kollégium Könyvtári Kollégium Táncművészeti Kollégium Színházi Kollégium</p>

**A nemzeti kulturális örökség
miniszterének
6/2001. (III. 30.) NKÖM
rendelete**

**a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló
6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet módosításáról**

A világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1985. évi 21. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Egyezmény) 3. §-ával összhangban, és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 56. §-ának (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, figyelemmel e törvény 62. §-a (2) bekezdésének *k*) pontjában foglaltakra — a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszterrel és a környezetvédelmi miniszterrel egyetértésben, valamint a külügyminiszterrel együttműködve — az alábbiakat rendelem el:

1. §

(1) A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 6/1999. (III. 31.) NKÖM rendelet (a továbbiakban: R.) 2. §-ának *ab*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„*ab*) a VÖK-on keresztül tájékoztatja a VÖB-ot az Egyezmény által védett területen végzendő olyan helyreállítási vagy új építési munkálatokról, amelyek kihathatnak a helyszín világörökségi értékére;”

(2) Az R. 2. §-ának *f*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„*f*) részt vesz a központi költségvetési előirányzatból a világörökségi helyszínek megóvását, bemutatását, egyetemes értékük fejlesztését, illetve helyreállítását célzó pályázatok szakmai elbírálásában;”

2. §

(1) Az R. 3. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Bizottság elnökből, ügyvezető elnökből, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium — az épített környezet alakításaért és védelméért felelős — helyettes államtitkárából, a Környezetvédelmi Minisztérium — a természetvédelmi feladatok ellátásáért felelős — helyettes államtitkárából, a Külügyminisztérium — e feladatra kijelölt — helyettes államtitkárából, a miniszter által a (4) bekezdés szerint kinevezett két tagból, valamint

további 11, azaz összesen 18, szavazati joggal rendelkező bizottsági tagból (a továbbiakban: tagok) és tanácskozási joggal rendelkező állandó meghívottakból (a továbbiakban: meghívottak) áll.”

(2) Az R. 3. §-ának (3)—(4) bekezdései helyébe az következő rendelkezések lépnek:

„(3) A Bizottság ügyvezető elnöke és egyben a VÖB képviselője az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elnöke.

(4) A Bizottság két tagját a miniszter közvetlenül, további tagjait az (5) bekezdésben, meghívottait a (6) bekezdésben felsoroltak javaslatai alapján nevezi ki, illetve hívja meg hatéves időtartamra. A miniszter dönt az általa közvetlenül, illetve az (5)—(6) bekezdésben felsoroltak által javasolt tagok, illetve meghívottak visszahívásáról is, amelyre ugyancsak az (5)—(6) bekezdés szerint jogosultak tehetnek javaslatot.”

3. §

Az R. 4. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Bizottság munkáját az ügyvezető elnök szervezi és koordinálja a Bizottság által jóváhagyott ügyrend és munkaterv szerint.”

4. §

Az R. 5. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Bizottság működésével kapcsolatos kiadásokat a NKÖM költségvetésében a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Örökségvédelmi intézmények címen kell biztosítani. A Bizottság működésével kapcsolatos titkársági feladatokat az Országos Műemlékvédelmi Hivatal látja el.”

5. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 5. napon lép hatályba, ezzel egyidejűleg hatályát veszti az R. 3. § (5) bekezdésének *d*) pontjából a „hírközlési” szövegrész.

Rockenbauer Zoltán s. k.,
a nemzeti kulturális örökség minisztere

**A nemzeti kulturális örökség
miniszterének
7/2001. (III. 30.) NKÖM
rendelete**

**Ráckeve város területén műemléki jelentőségű terület
védté nyilvánításáról és műemléki környezetének
kijelöléséről**

A műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 60. §-a (2) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) A Pest megyei Ráckeve város területén

a) műemléki jelentőségű területté nyilvánítom a (2) bekezdésben leírt határon belül az *1. számú mellékletben* felsorolt és a *3. számú mellékleten* jelölt ingatlanokat,

b) műemléki környezetté nyilvánítom, mint az a) pont közvetlen környezetét, a *2. számú mellékletben* felsorolt és a *3. számú mellékleten* jelölt ingatlanokat.

(2) A műemléki jelentőségű terület határa:

Keleten az 55 hrsz. út csatlakozási pontjától a Dunapart vonala D-re az 567 hrsz. D-i határáig, majd ezen Ny-ra a 715 hrsz. DK-i sarkáig, innen É-ra a Szent János tér páros oldalának utcavonalán a Móricz Zsigmond utca páratlan oldalának utcavonalán a Gábor Áron utcáig — itt a 2503 hrsz. telek utcavonalán É-ra a Hunyadi János utcáig —, majd a 294—297 hrsz.-ú telkek hátsó határán a Keve utcáig. A 285 hrsz. utcavonalán, majd a 304, 307, 308, 310 hrsz.-ok É-i határán az Ady Endre utcáig — ennek páros oldali

utcavonalán a 345—360 hrsz.-ig —, innen É-ra tovább az Ady Endre u. páros oldalának hátsó telekhatárain a 260 hrsz.-ú telektől a 83/1 hrsz.-ú telek ÉK-i sarkáig — innen a 83/1 hrsz.-ú telek É-i határa mentén az Erzsébet térig —, ezen át É-ra a Gárdonyi Géza sorig, majd annak Ny-i oldalán a 2940/2 hrsz.-ig, K-re fordulva a 2954/3 hrsz. telek É-i és K-i határán a 67. hrsz. telek ÉNy-i sarkáig, innen D-re a 68 hrsz. Ny-i és D-i határán a Kossuth Lajos utcáig, végül az 55 hrsz.-ú út É-i határán a Dunáig.

(3) A védté nyilvánított közterületeken a védelem nem korlátozza az illetékes közúti hatóságoknak és kezelő szervezeteknek a fenntartással, üzemeltetéssel kapcsolatos tevékenységét.

2. §

A műemléki jelentőségű terület kijelölésének célja, hogy a város fejlődése és rehabilitációja egységes, értékvédő szemlélettel történjen, a középkori sajátosan vízparti városszerkezet, a középkori eredetű rác kereskedőváros tovább élő épületállománya, valamint a J. L. Hildebrandt építette Savoyai-kastély védelme és a város szerves harmóniája megvalósuljon.

3. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Rockenbauer Zoltán s. k.,
a nemzeti kulturális örökség minisztere

1. számú melléklet a 7/2001. (III. 30.) NKÖM rendelethez

Ráckeve műemléki környezetének ingatlanjegyzéke, helyrajzi számok szerint

1	16		34
2/1	17		35
2/2	18		36
3	19	út	37
4	20		38
5	21		39
6	22		40
7	23		41
8/1	24		42
8/2	25		43
9	26		44
10	27	park	45
11	28		46
12	29		47
13	30		48
14	31		49
15/1	32		50
15/2	33		51

52		143		329	
53		144		330	
54		145		331	út a 310 hrsz.-tól délre
55	út a Kossuth u.-tól a Dunáig	146		332	
62	út az 56 hrsz. déli vonalától	147		333	
69		148		334	
70		149		335	
71		150		336	út
72		151		337	
73		152		338	út
74		153		339	
75		154		340	
76/1	közterület	155		341	
76/2	út	156		342	
77/1		157	út	343	
77/2		158	út a 159 és 160 hrsz. előtt	344	
78		159		345	
79		160		346	
80		163		347	
81		165		348	
82	út	167		349	
85		170		350	
86		171		351	
87		172		352	
88/1		173		353	
88/2		176		354	
93		177		355	
94		178		356	
95		257	Petőfi út az Eötvös u.-tól az Ady u.-ig	357	
100				358	
101		294		359	
102		295		361	
105		296		362	
106		297		363	
107		298	út	368	
108		299		369	
112		300		375	
113		301		376/1	
114		302		376/2	
118	út a 178 hrsz. előtt	303		377	
119		304		378	
120		305		379	
121		306		380	
122		307		381	
123		308		382	út
124		309		383	
125		310		384	
126		312		385	
127		313		386	
128		314		387	
129		315		388	
130		316		389	
131		317		390	
132		318		391	
133		319		392	
134		320		393	
135		321		394	
136		322		395/1	tér
137	út	323		395/2	út
138		324		396	
139		325		397	
140		326		398	
141		327		399	
142		328		400	

401		446		544	
402		447		545	
403		448		546	
404		449		547	
405		450		548	
406		451		549	
407		452		550	
408		453		551	
409		454		552	út az 597 hrsz.-ig
410		456		553	
411		457		554	
412	út	458		555	
413/1		459		556	
413/2		460/1		557	
414		460/2	út	558	
415		461		559	
416		462		560	
417		463		561	út
418		464		562	
419		465		563	
420		466		564	
421		467		565	
422/1		468		566	
422/2		469		567	
423		470		568	út
424		471		569	
425		472		570	
426	út	473	út	571	
427		474	út a 2503 hrsz.-tól az Ady u.-ig	572	
428				573	
429		526		574	
430	út	527		575	
431		528		576	
432		529		577	
433		530		578	út
434		531		579	
435		532		580	
436		533		581	
437		534		582	
438		535		583	
439		536		584	
440		537		585	út
441		538		652/1	tér
442		539		2954/1	
443/1		540/1		2954/3	tó
443/2		540/2		2975	közterület a 2954/3 hrsz. északi határáig
444/1		541	tér		
444/2		542			
445		543			

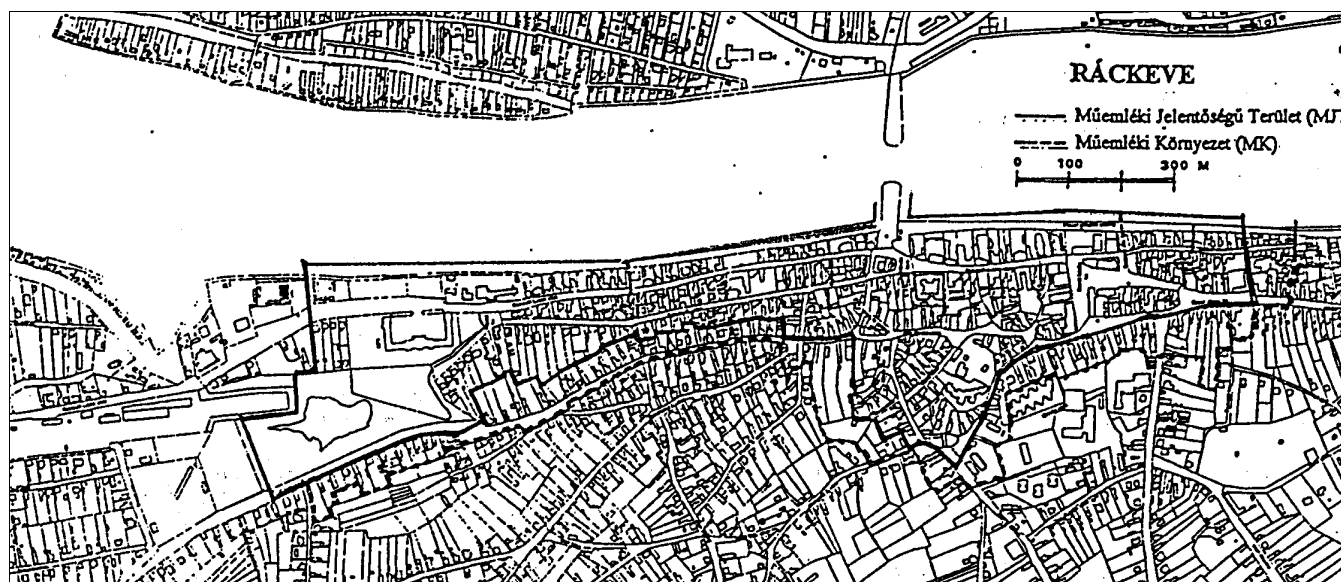
2. számú melléklet a 7/2001. (III. 30.) NKÖM rendelethez

Ráckeve műemléki környezetének ingatlanjegyzéke, helyrajzi számok szerint

83/1	97	111	
83/2	98	115	
84	99	116	
89	103	117	
91	104	118	út a 116 és 117 hrsz. előtt
92	109	158	út a 161 és 162 hrsz. előtt
96	110	161	

162		500		601	
164		501/3		602	
168		502/2		603	
169		503/2		715	
174/1		504/2		718	út a 721 hrsz. hosszán
174/2		505/2		721	
175		506/2		722	
179		506/3	út az 507 hrsz. hátsó határáig	723	
180				724	
181		507/1		725	
207		508/1		726	
208	út a 207 hrsz. előtt	509/2		727	
210		511		728	
211		512		729	
212		513		2267	út a 723 és 725 hrsz. előtt
257	út az Ady E. u.-tól a 213 hrsz.-ig	514	közterület a Móricz Zs. úttól az 514 hrsz. hátsó határáig	2502	
281		515		2503	
282		516		2504	
283		517		2761	út a 2760 hrsz.-ig
284		523		2800	
285		524		2801	
289		525		2802	
290		552	út az 597—603 hrsz.-ig	2803	
291		586		2804	
293		587		2805	
360		588		2806	
364		589		2808	
365		590		2809	
366		591		2823	út
367		592		2824	
370		593		2825	
371		594		2826	
372		595		2827	
474	út a 2500—2502 hrsz. előtt	596		2829	
475/1		597		2830	
475/2		598			Vörösmarty utca az 586, 587, 588 hrsz. előtt
498		599			
499		600			

3. számú melléklet a 7/2001. (III. 30.) NKÖM rendelethez

**A nemzeti kulturális örökség
miniszterének
8/2001. (III. 30.) NKÖM
rendelete**

**egyes ingatlanok műemlékké nyilvánításáról,
illetőleg műemléki védetség megszüntetéséről**

A műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 60. §-a (2) bekezdésének c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest XI. kerületi 4987/A/1—24 hrsz.-ú, Bartók Béla út 40. szám alatti műtermes lakóépületet. A műemléki védelem az ingatlan teljes területére kiterjed.

(2) Műemléki környezetként a Budapest XI. kerületi 4986 és a 4988 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1898—99-ben Lechner Ödön tervei szerint épült szecessziós stílusú lakóépület városképi, építészeti és belsőépítészeti értékeinek megőrzése.

2. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Budapest XIV. kerületi 32541/A/1—11 hrsz.-ú, Gizella utca 12. szám alatti lakóépületet. A műemléki védelem kiterjed az ingatlan teljes területére, az öntöttvas kerítésre, az udvari öntöttvas oszlopos, faszalus tornácra és egyéb tartozékokra.

(2) Műemléki környezetként a Budapest XIV. kerületi Gizella u. 4. sz. 32548 és az Egressy út 14. sz. 32542 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Az épületen reklám csak a műemlékvédelmi hatóság előzetes engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1887-ben épült lakóépület építészeti, iparművészeti értékeinek megőrzése.

3. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Baranya megyei Pécs városban a 40504/1, 40504/3, 40504/4, 40511 hrsz.-ú,

Zsolnay Vilmos u. 69—73. sz. és Felsővámház u. 72. sz. alatti Zsolnay gyár területén a mellékleten jelölt és az alábbiakban felsorolt épületeket, építményeket:

a) a 40504/3 hrsz.-ú ingatlanon

É8, É9, É10 sz. épületek (raktárak, porta, bemutatótermek, irodák),

É12, É13, É14, É15, É17, É19 sz. épületek (Zsolnay család lakása, tanácsterem, eozin és egyéb műhelyek, formaöntőde, múzeumi bemutatóterem);

b) a 40504/4 hrsz.-ú ingatlanon

É24. sz. épület (lakó- és műteremház),

É26. sz. épület (eredetileg „spódiumgyár” ma pirogránit üzem a benne lévő KK12 sz. körkemencével),

É28 sz. épület pirogránit üzem épülete, benne KK17 sz. sómázás kemence,

K13 és K15 sz. kémények,

Mi 13. sz. jégverem és „minaret”,

É48 sz. épület (üvegház, felette teniszpálya lelátó, kerti pavilon),

É80* sz. támfal és ülőpad a teniszpályához;

c) a 40504/1 ingatlanon

É30 sz. épület lakó- és műteremház, ún. Zöld ház;

d) a 40511 hrsz.-ú ingatlanon

É32 sz. (kőgyurma, majd csőgyár, ma raktár),

K17 sz. kémény.

(2) Műemléki környezetként a pécsi 40504/1, 40504/3, 40504/4, és a 40511 hrsz.-ú ingatlanok többi részét jelölöm ki.

(3) Az épületeken és az ingatlanaikon reklám csak a műemlékvédelmi hatóság engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából az (1) bekezdés c) pont alatti Zöld házat II., míg a többi műemléket III. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1853-as alapítású gyár 1860 és 1924 között épített, kívül és belül gazdagon díszített lakó- és üzemi épületeinek, építményeinek, berendezéseinek, kéményeinek és kemencéinek megőrzése, a Zsolnay Vilmos és örökösei által létrehozott értékek fennmaradásának biztosítása.

4. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Győr-Moson-Sopron megyei, Gönyű helység 830 hrsz.-ú, Kossuth utca mentén elhelyezkedő r. k. templomot. A védelem kiterjed az ingatlan teljes területére, a tartozékokra, valamint a templom teljes berendezésére.

(2) Műemléki környezetként a gönyűi 829/4, 829/5, 832/5 hrsz.-ú ingatlanokat, valamint a 68 hrsz.-ú közterületnek, a Kossuth Lajos utcának az (1) és (2) bekezdésben jelölt ingatlanok előtti szakaszát jelölöm ki.

(3) A védett épületen és ingatlanán reklám nem helyezhető el.

(4) A műemléki bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket II. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja a Fellner Jakab által tervezett, 1774—1786 között épült barokk, majd klasszicista stílusban átépített templom építészeti, belsőépítészeti értékeinek megőrzése.

5. §

(1) Műemlékké nyilvánítom a Hajdú-Bihar megye, Sárretudvari település, 8 hrsz.-ú, Kossuth u. 90. szám alatti református templomot. A műemléki védelem kiterjed az ingatlan egészére, a tartozékokra, valamint a templom teljes berendezésére.

(2) Műemléki környezetként Sárretudvari 7 hrsz.-ú, 9 hrsz.-ú, 341/1 hrsz.-ú, 341/2 hrsz.-ú, 340 hrsz.-ú, valamint 339 hrsz.-ú ingatlanokat jelölöm ki.

(3) Reklám a védett épületen nem, ingatlanán csak a műemlékvédelmi hatóság engedélyével helyezhető el.

(4) A műemlékvédelmi bírság megállapításának alapjául szolgáló érték szempontjából a műemléket II. kategóriába sorolom.

(5) A védetté nyilvánítás célja az 1764—1789-ben épült református templom építészeti, településtörténeti értékének megőrzése, berendezéseinek belsőépítészeti értékvédelme.

6. §

(1) Megszüntetem a Fejér megyei Székesfehérvár város 371/1 hrsz.-ú, Kossuth u. 9—11. sz. alatti ingatlan műemléki védettségét.

(2) A 371/1 hrsz.-ú ingatlan telekosztás folytán a védett, 367 és 371 hrsz.-ú műemléki védelem alatt álló ingatlanokból keletkezett, azok eredetileg beépítetlen utcafronti része. Az így kialakított ingatlanon új társasház épült, emiatt ezen a területen a műemléki védettség fenntartása indokolatlan.

(3) A Kossuth u. 9. (hrsz.: 371/2; műemléki tsz: 10326) és a Kossuth u. 11. (hrsz.: 367; műemléki tsz: 10327) ingatlanokon a műemléki védettség továbbra is fennmarad.

7. §

Az e rendeletben műemléki védettség alá helyezett építmények fenntartásáról, jó karban tartásáról a műemlék

tulajdonosa, vagyongazdálkodója, illetve a tulajdonosi jogok gyakorlója, továbbá jogszabályban meghatározott esetekben ingyenes használója a műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény szerint köteles gondoskodni.

8. §

Ez a rendelet a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba.

Rockenbauer Zoltán s. k.,
a nemzeti kulturális örökség minisztere

III. rész HATÁROZATOK

Az Országgyűlés határozatai

Az Országgyűlés 19/2001. (III. 30.) OGY határozata

az Európai Közösség és a Magyar Köztársaság közötti közúti árufuvarozás meghatározott feltételeinek kialakításáról és a kombinált fuvarozás elősegítéséről szóló megállapodás megerősítéséről*

Az Országgyűlés

1. megerősíti az Európai Közösség és a Magyar Köztársaság közötti közúti árufuvarozás meghatározott feltételeinek kialakításáról és a kombinált fuvarozás elősegítéséről szóló megállapodást;

2. felkéri a köztársasági elnököt a megerősítésről szóló okirat kiállítására;

3. felkéri a külügyminisztert, hogy a megerősítésről diplomáciai úton tájékoztassa az Európai Bizottságot;

4. felhívja a Kormányt, hogy a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 16. §-ának (1) bekezdése alapján terjessze az Országgyűlés elé a megállapodás kihirdetéséről szóló törvényjavaslatot.

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Dr. Juhászné
Lévai Katalin s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

* A határozatot az Országgyűlés a 2001. március 27-i ülésnapján fogadta el.

Az Országgyűlés 20/2001. (III. 30.) OGY határozata

a munkavédelem országos programjáról*

1. Az Országgyűlés megtárgyalta és elfogadta az országgyűlési határozat *mellékletét* képező munkavédelem országos programját (a továbbiakban: Program).

2. A Kormány a Program alapján, annak teljes tartamára évenkénti bontásban, első ízben legkésőbb a nemzetgazdaság 2001. évi munkavédelmi helyzetéről szóló tájékoztató jelentés megtárgyalásakor — a munkavállalók és a munkáltatók érdekképviselői szerveivel együttműködve —, a központi költségvetés helyzetének lehetőségeire figyelemmel, a Program megvalósítására részletes intézkedési és ütemtervet dolgoz ki a feladatok, a felelősök és a szükséges eszközök, források meghatározásával.

3. A Kormány a Program teljesítéséről — időtartamának lejártát követően fél éven belül — az Országgyűlés részére tájékoztatót készít.

4. Az Országgyűlés e határozatával felkéri

a) a munkáltatókat és munkavállalókat, hogy tegyenek meg mindent a Programban megfogalmazott célok megvalósulásáért;

b) a tömegtájékoztató szervek vezetőit és munkatársait, hogy vállaljanak részt a Program megismertetésében és a munkavédelemre, egészségvédelemre, egészségfejlesztésre vonatkozó ismeretek terjesztésében;

c) a társadalmi és érdekképviselői szerveket és az állampolgárokat, hogy lehetőségeik szerint működjenek közre a Program céljainak megvalósításában.

5. Ez a határozat a közzététele napján lép hatályba.

Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke

Dr. Juhászné
Lévai Katalin s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője

Melléklet

a 20/2001. (III. 30.) OGY határozathoz

A munkavédelem országos programja

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény az állam feladatává teszi, hogy — a munkavállalók és a munkáltatók érdekképviselői szerveivel egyeztetve — kialakítsa az egészség, a munkavégző képesség megóvására, a munkabiztonságra és a munkakörnyezetre vonatkozó országos programját, amelynek megvalósulását időszakonként

felülvizsgálja. Ez a munkavédelem országos programja, amelynek — középtávú, öt évre szóló cselekvési rendszerként — célja a jelen munkavédelmi problémáinak megoldása és a jövő problémáinak megelőzése.

1. A munkavédelem tartalma

1.1. Az ipari fejlődés eredményezte az elmúlt században azt a felismerést, hogy a munkáltatónak fontos gazdasági érdeke fűződik a munkavállaló egészségének, biztonságának megóvásához. A műszaki és társadalmi fejlődéssel a dolgozót fenyegető kockázatok nem csökkentek, hanem éppenséggel sokasodtak, miközben a gazdaságilag fejlett országokban az ember egyre többre értékeli az egészségét, biztonságát, jó közérzetét.

A munkakörnyezet a legveszélyesebb emberi környezet, amelynek károsító kockázata 1—3 nagyságrenddel magasabb más környezetekénél. A kockázatok különféle formákban jelennek meg, a veszélyes gépektől kezdve a veszélyes anyagokon át egészen a munkakörnyezet lelki és szociális tényezőiig, ideértve a rossz munkaszervezést, a szociális és higiénés ellátás hiányosságait, a munkahely emberi tényezőit is.

1.2. Napjainkban az Európai Unió területén évente mintegy 10 millió munkabaleset következik be, a halálesetek száma pedig meghaladja a tízezret. (A halálos munkabalesetek 100 000 dolgozóra vetített gyakorisági mutatója északról délre haladva fokozatosan emelkedik 2-től 10-ig. A férfiak baleseti aránya háromszorosa a nőkének, halálozási arányuk pedig tízszerese.)

A foglalkozási megbetegedések okozta halálozásokról világszerte nincs megfelelő pontosságú statisztika (a világon évente 60—150 millió új foglalkozási megbetegedést regisztrálnak). Ennek oka — egyebek között —, hogy a betegségek egy része hosszú, esetenként több évtizedes lappangási idő után jelentkezik és nem derül ki annak foglalkozási eredete. Ezzel együtt a legmértéktartóbb becslések szerint a halálos kimenetelű daganatos betegségek 4%-a foglalkozási eredetű. Ez évente a világon több száz ezer, Magyarországon mintegy 1200—1400 munkavállaló halálát jelenti.

A foglalkozási betegségek csoportjain túl ismeretesek a foglalkozással összefüggő betegségek, amelyek számos előidéző tényezője közül egy a munkakörnyezet, vagyis a munkakörnyezet bizonyos elemei az érintetteknek növelik az adott megbetegedés kockázatát. E megbetegedések száma — mértékadó becslések szerint — a foglalkozási megbetegedésekénél két nagyságrenddel nagyobb.

A munkakiesés egy táppénzes napra vetített kára 100 ezer forint körül van. Ez is jelzi, hogy a hatékony munkavédelem a humánus szempontokon túlmenően mind az állam, mind a vállalkozások szempontjából hosszabb távon is hasznos befektetés.

1.3. A modern munkavédelem nem korlátozódik a munkahelyi balesetek és egészségkárosodások megelőzésére. Helye és szerepe van már a munkaeszközök és munka-

* A határozatot az Országgyűlés a 2001. március 27-i ülésnapján fogadta el.

helyek megtervezésénél, kialakításánál. Másfelől kiterjed általánosságban a dolgozó ember jó közérzetére: életünk jelentős részét munkahelyen töltjük, ezért a munkavégzéssel összefüggő testi és lelki közérzet alapvető jelentőségű.

A modern munkavédelem a munkakörnyezet humanizálását és az emberi tényezők messzemenő figyelembevételét igényli. Ez a felfogás összhangban van a munkáltató és az állam gazdasági érdekeivel, a munkavállaló és családja érdekeivel, végső soron az egész társadalom érdekeivel.

A modern munkavédelem szempontjából meghatározó jelentőségű az egészségügyi és környezetvédelmi miniszterek 1999. évi londoni konferenciája, amelynek ajánlásait Magyarország is elfogadta. Ezen áttekintették a környezet, a munkaegészségügy és a munkabiztonság területén alkalmazott gyakorlatot, és nemzeti szinten olyan mechanizmusok és feltételek kialakítását javasolták, amelyek képesek folyamatosan elősegíteni az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtését a nemzetgazdaság egyes szereplőinek aktív közreműködésével, felhasználva a multidiszciplinaritás, illetve a környezeti kóroki tényezők minimalizálásának elvét is.

A modern munkavédelem a következő területeket fogja át:

a) *A munkahely kialakítása és állapota, ideértve a munkahelyi higiéné követelményeit is.* A munkahely nemcsak a munkavégzés színtere, hanem élettér is, amelynek minősége egész életminőségünk meghatározó eleme.

b) *Munkaeszközök.* Gépek, szerszámok, műszaki berendezések, minden eszköz, amelyet a munkavégzés során használnak.

c) *Veszélyes anyagok és készítmények.* Több tízezerre tehető azoknak a vegyi anyagoknak a száma, amelyeket különféle technológiákban használnak. Ezek az anyagok sokszor már egészen kicsiny mennyiségben is a legkülönfélébb veszélyekkel és ártalmakkal fenyegetnek, a maró vagy mérgező hatástól egészen az alattomos rákkeltő vagy magzatkárosító hatásokig.

d) *A munkaszervezés és a munkaidő.* A dolgozó a munkavégzés során sokféle testi és lelki igénybevételnek van kitéve. A munkaidő átgondolt szabályozása, a veszélyek és ártalmak között eltöltött idő megfelelő korlátozása a közvetlen terhelés csökkentésével fokozza a biztonságot, segíti az egészség megőrzését. A munkaszervezés általánosabb munkavédelmi szerepének jelentőségét az utóbbi évtizedekben ismerték fel. A pszichoszociális tényezők hatása, a rossz munkahelyi közérzet ugyanúgy egészségkárosodáshoz vezethet, mint a közvetlen veszélyek.

e) *Kiemelt csoportok védelme.* Munkát terhes és szoptató anyák, valamint fiatalok is végeznek, sőt a munkáltatók egyre nagyobb számban alkalmaznak „megváltozott munkaképességűeket”. E csoportokat nem kirekeszteni kell a munka világából, hanem sajátos körülményeiket, toleranciájukat és képességeiket kell messzemenően figyelembe venni.

f) *A munkavédelmi szervezet.* A munkáltató érdeke, hogy megfelelő képesítéssel és ismeretekkel rendelkező munkavédelmi szakembereket foglalkoztasson. Ennél még

fontosabb azonban, hogy a munkavédelem ne elkülönült feladatként jelentkezzen, hanem a biztonság és egészség védelme, a jó testi-lelki közérzet biztosítása szervesen beépüljön a munkáltató egész belső szervezési, irányítási rendszerébe.

2. A munkavédelem helyzete Magyarországon

2.1. A gazdasági és társadalmi közeg

a) Magyarországon az 1990-es politikai és gazdasági rendszerváltozás előtt 15—17 ezer, döntően állami munkáltató foglalkoztatott mintegy 4,5 millió munkavállalót. A végbement változások következtében 1998-ban közel 800 ezer volt a vállalkozások száma.

Közel egymillió munkáltató van hazánkban, de ebből csak mintegy hatezren foglalkoztatnak ötvennél több munkavállalót és 25 ezren 10 főnél többet. A munkáltatók száma tehát majdnem két nagyságrenddel növekedett, ezzel egy időben a munkahelyek mérete és létszáma meredeken csökkent.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a munkavédelmi jogi szabályozás Magyarországon a szervezett munkavégzés keretében foglalkoztatottakra vonatkozik, holott a nem szervezett munkavégzés keretében dolgozó munkahelyi egészségének és biztonságának védelme, egészségének és munkavégző képességének megőrzése ugyanilyen fontos. Ez a populáció (egyéni vállalkozók, családtagok) jelentős létszámot képvisel. E csoportban is kiemelendők — a tennivalók fontosságát és sürgősségét tekintve — a mezőgazdasági kistermelők, családi gazdaságok és őstermelők.

b) Az állami szerepvállalás megváltozott: a tulajdonosi funkció helyett a gazdasági szervező, illetve közhatalmi funkció került előtérbe. Többéves jogalkotási folyamat és érdekegyeztetés után a munkavédelem jogi szabályozását új alapokra helyezte a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, és fokozatosan megvalósul a hazai jogszabályoknak, előírásoknak az Európai Unió követelményeivel való összehangolása.

A munkavédelmi szabályozás a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szakmai területet egyaránt átfogja. A munkával kapcsolatos egészségügyi követelmények meghatározása, valamint az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés és munkakörülmények biztosításában való közreműködés a munkaegészségügy hatáskörébe tartozik. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény szerint a munkaegészségügy a munkahigiéné és a foglalkozás-egészségügy két szakterületét foglalja magában.

A munkavédelemben a legátfogóbb jellegű szolgáltató tevékenységet a foglalkozás-egészségügyi szolgálat nyújtja, mivel a munkavédelmi törvény szerint a szolgáltatás biztosítása valamennyi szervezett munkavégzésben foglalkoztatott számára kötelező. 1998 végére a szervezett munkavégzésben dolgozók 94%-a részére volt biztosított a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás.

c) A munkáltatókra és a munkavállalókra ugyanakkor súlyos gazdasági terhek nehezednek a tőkehiány, a munka-

nélküliség fenyegetése, a kényszerűen magas társadalombiztosítási és adóterhek miatt. Vonzó a feketegazdaság, ahol a munkavédelmi garanciák még kevésbé érvényesülhetnek. Fennáll a veszély, hogy a munkavállalók nem egészséges és biztonságos munkakörülményeket, hanem elsősorban magasabb béreket akarnak; munkáltatók és munkavállalók között rossz érdekközösség alakulhat ki, amely a munkavédelmet a gazdaságosság kerékkötőjének tekinti.

2.2. A munkavégzés tárgyi tényezőinek állapota

2.2.1. A munkaeszközök biztonsági állapota

Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség (OMMF) 1996-ban reprezentatív, minden szektorra kiterjedő országos felmérésében több mint 280 ezer munkaeszköz biztonsági állapotát vizsgálta meg. A felmérés alapján a következőket lehetett megállapítani:

a) A munkaeszközök életkora 1996-ban átlagosan 12,1 év volt, és a tapasztalatok szerint ez az adat azóta sem változott lényegesen. A tőkeszegény vállalkozások a volt szocialista nagyipar gépeit használják tovább, de nagy számban megtalálhatók külföldről behozott használt gépek is, amelyek életkora meghaladja az országos átlagot.

b) A munkaeszközök 48% -a hazai gyártású. Ezek életkora 3,5 évvel haladta meg az importból származókat.

c) A munkaeszközök 30% -a minősült jogszabály vagy más előírás alapján veszélyesnek. A munkáltatók körében nagyfokú tájékozatlanság volt tapasztalható a munkaeszközök, technológiák veszélyességi besorolásával kapcsolatosan.

d) Az időszakos biztonságtechnikai vizsgálatra kötelezett munkaeszközök 25% -ánál nem végeztették el az ellenőrzést. Az elvégzett vizsgálatok jelentős része formális volt. A karbantartásnál a fő cél a termelőképesség megőrzése, a biztonság nem elsődleges szempont.

e) A munkaeszközök biztonsági állapota 14% -ban nem volt megfelelő, és 8% -ukat találta a vizsgálat kifejezetten veszélyesnek a biztonsági berendezés hiánya, meghibásodása, kiiktatása vagy egyéb ok miatt.

Megjegyzendő eltérő tapasztalatként, hogy a bányafelügyelet ellenőrzései a szilárd ásványbányászat területén visszajelzik ugyan a munkaeszközök nagy részének korszerűtlenségét, ám műszaki, biztonsági állapotuk és munkavédelmi megfelelőségük a rendszeresen végzett karbantartás mellett még kielégíti a vonatkozó követelményeket. A kőolaj- és földgázbányászat, illetve távvezetéki szállítás, valamint a gázelosztás területén korszerű munkaeszközöket alkalmaznak.

2.2.2. A munkavállalók megoszlása foglalkozás-egészségi osztályok alapján

A munkavégzésből eredő megterheléssel és a munkakörnyezetben jelen lévő kóros tényezőkkel összefüggő kockázatok alapján a különböző ágazatok, illetve tevékenységek helyzete eltérő. (A legkedvezőtlenebb az „A” osztályba tartozók helyzete, idetartozik pl. a bányászat és a kohászat.)

A munkavállalók megoszlása a foglalkozás-egészségi osztályba történő besorolásuk szerint 1998 végén (hasonlóan az előző évhez) a következő volt:

Foglalkozás-egészségi osztály	
A osztály	5%
B osztály	26%
C osztály	37%
D osztály	32%

2.3. Személyi tényezők

a) A magyar lakosság egészségi állapota közismerten válságos. A 45—65 életév közötti férfi lakosság halálozási aránya Európában az első helyen álló FÁK országokat követi. A daganatos halálozás esetében a WHO felé jelentő 40 ország közül Magyarország halálozási mutatója a legrosszabb a világon, beleértve a harmadik világ megbízható statisztikai adatokkal rendelkező országait is. A 30 éves életkorban még várható élettartam mindössze 36,7 év. A dolgozó emberre egyrészt a munkavégzésből eredő fizikai, pszichés és mentális megterhelések, másrészt a munkakörnyezetből származó különböző kóros (kockázati) tényezők (fizikai, kémiai, biológiai, ergonómiai, pszichoszociális) hatnak.

A munkáltatók és a munkavállalók értékrendjében az egészség és biztonság sokszor háttérbe szorul. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 1991—1992-ben Magyarországon járt szakértő bizottsága ezt a mai napig is lényegében érvényesnek tekinthető módon fogalmazta meg a jelentésében: „az általános biztonságtudat az országban nem eléggé fejlett. A nyugat-európai lakossággal összehasonlítva, a biztonság... a munka világában... nem szerepel előkelő helyen... A nyugat-európai országokban a dolgozók biztonsággal és egészséggel kapcsolatos tájékozottsága és érdeklődése folyamatosan fejlődött és ma előkelő helyen áll, a magyar dolgozók között viszont az ilyen fejlődésnek a csírát sem sikerült felfedezni. Ma Nyugat-Európában... senkinek, még a munkáltatónak sem jut eszébe, hogy nyíltan megkérdőjelezze az átfogó munkavédelmi intézkedések szükségességét. A jelenlegi magyarországi helyzetben viszont a munkáltatótól egyelőre igen távol áll az ilyen attitűd.”

b) A fentieket lehet elmondani a munkavállalók jelentős részéről is. A dolgozó napjainkban nem a lehető legégségesebb és legbiztonságosabb munkakörülményekért küzd, hanem a lehető legmagasabb bérért. Magyarországon nem került még sor olyan munkavállalói megmozdulásra, amely kifejezetten az egészségtelen vagy veszélyes munkakörülmények felszámolását követelte volna.

c) Emellett mind a munkáltatók, mind a munkavállalók munkavédelmi ismeretei hiányosak. A munkavédelem mint szempont lényegében még nem épült be szervesen sem a gazdálkodó szervezetek irányításába, sem az oktatásba.

2.4. A munkabalesetek alakulása

a) A munkabaleseti adatok alakulása az elmúlt évtizedben látszólag kedvező volt. Az 1980-as évek közepétől a bejelentett munkabalesetek abszolút száma évről évre egyenletesen csökkent. Míg 1989-ben több mint 80 ezer dolgozó szenvedett balesetet, 1998-ban csak 28 688. A csökkenésben közrejátszott a veszélyes nehézipari ágazatokban folyó tevékenység visszaszorulása, a munkanélküliség megjelenése, tehát a foglalkoztatottak és a munkahelyek számának csökkenése, valamint sok munkahelyen a termelés intenzitásának visszaesése. Az utóbbi évek adatai (az OMMF által felügyelt munkáltatóknál) a következők:

Év	Munkabaleset	1000 foglalkoztatottra vonatkozó gyakoriság	Foglalkoztatottak száma**
1992*	45 230	12,27	3 686 300
1993*	40 314	11,79	3 418 800
1994	35 919	10,81	3 323 200
1995	33 471	10,36	3 231 000
1996	30 910	9,68	3 132 000
1997	28 896	9,04	3 196 000
1998	28 688	8,75	3 276 800

* Korrigált adatok (a KSH adatai az úti baleseteket is tartalmazzák).

** KSH évkönyv adatai: alkalmazottak, szövetkezeti tagok, társas vállalkozás tagjai.

Ugyanakkor az ellenőrzések tapasztalata szerint a munkahelyek biztonsági állapota romlott. Az 1998. évben először megállt a munkabalesetek számának több mint egy évtizede tartó egyenletes csökkenése. Ez jelzi, hogy a gazdaság élénkülésével a munkahelyi veszélyek és ártalmak fenyegetése fokozottan fog jelentkezni. Az 1000 főre jutó munkabalesetek száma kevésbé változott.

b) A halálos munkabalesetek száma másként alakult: miközben az abszolút szám csökkent, kivéve az 1998. évet, a 100 ezer foglalkoztatottra vetített számadat 1991 óta nagyjából állandó.

c) A balesetek számadatait csak fenntartásokkal tekinthetjük a munkavédelmi helyzet értékmérőjének. 1995-ben az OMMF országos céll ellenőrzés során vizsgálta meg, hogy a munkáltatók bejelentik-e a munkabaleseteket. Azóta is igaz az akkori megállapítás, hogy a balesetek legalább 25%-át nem jelentik be, tehát a munkabalesetek számának látszólagos csökkenése összefügg a bejelentési fegyelem lazulásával is. Az eltitkolás egyik oka a nagy súllyal jelen levő feketegazdaság, az ott bekövetkező balesetekről azonban — egy-egy halálos vagy súlyos balesetet kivéve — még becsült adatok sem állnak rendelkezésre. A munkavállalót nem foglalkoztató egyszemélyes vállalkozásokra jelenleg nem terjed ki a munkavédelmi szabályok hatálya, ezért az őket érő munkabalesetekről egyáltalán nincs információ. A bányafelügyelet ellenőrizte területre nem jellemző a munkabalesetek eltitkolása vagy a bejelentési kötelezettség elmulasztása.

2.5. A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek alakulása

A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek alakulása a munkahelyek egészségkárosító hatásának egyik jellemzője lehet.

A bejelentett, 10 000 alkalmazottra jutó foglalkozási betegségek számának alakulása a következő:

Év	Betegségszám	10 000 alkalmazottra jutó betegség	Alkalmazottak száma*
1996	719	3,0	2 365 000
1997	709	2,9	2 402 000
1998	691	3,0	2 351 000

* Az adatok forrása: KSH.

A 10 000 alkalmazottra jutó bejelentett megbetegedések megoszlása a legfontosabb ipari ágazatok szerint:

Ipari ágazat	1996	1997	1998
Bányászat	28,8	35,8	57,4
Élelmiszeripar	6,0	4,2	4,8
Könnyűipar	1,9	1,5	1,7
Vegyipar	4,6	5,7	7,9
Építőanyag-ipar	6,7	7,0	8,6
Feldolgozó ipar	7,3	8,1	12,0
Gépipar	11,2	10,5	5,1
Villamosenergia-ipar	4,6	6,8	7,1

Ezek a számok az Európai Unió tagországaiban regisztrált gyakoriságokhoz nem hasonlíthatók, ugyanis azokban — az 1996 óta hasonló foglalkozási betegség-lista ellenére is — más a betegségek definíciója, más a bejelentések kivizsgálásának és elfogadásának rendje, és eltérőek a társadalombiztosítási következmények (kártalanítás) is.

A nálunk gyakran bejelentett foglalkozási betegségek közül az EU tagországokban is első helyen áll a zaj okozta halláskárosodás, ezt követik a foglalkozási fertőző, majd a bőrbetegségek; hazánkban viszont ritka a foglalkozási asztma és az ergonómiai tényezőkre visszavezethető mozgásszervi megbetegedések bejelentése. Ennek valószínű oka az, hogy Magyarországon egyik betegség(csoport) sem kártalanítandó.

A foglalkozási megbetegedések egy részének hatékony megelőzési lehetősége a fokozott expozíció vizsgálata. A fokozott expozíció még nem betegség, csak annak lehetőségét jelzi. Amennyiben ebben a szakaszban munkáltatói intézkedés történik, foglalkozási megbetegedés nem alakulhat ki. A fokozott expozíciós esetek bejelentési kötelezettségét 1981-ben a világon először Magyarországon írta elő jogszabály.

A bejelentett, 10 000 alkalmazottra jutó fokozott expozíciós esetek számának alakulása a következő:

Év	Esetszám	10 000 alkalmazottra jutó eset	Alkalmazottak száma*
1996	958	4,0	2 365 000
1997	1161	4,8	2 402 000
1998	1156	4,9	2 351 000

* Az adatok forrása: KSH.

Ez az adatsor az Európai Unió tagországaiban lévő helyzethez nem viszonyítható, ugyanis hasonló bejelentési rendszert a 98/24/EU irányelv csak 2002-re irányoz elő.

2.6. A munkavédelem szabályrendszere

a) A munkavédelem szabály- és intézményrendszerét alapvetően a Magyar Köztársaság Alkotmánya és a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény határozza meg. Emellett kiemelt jelentősége van az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvénynek, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról szóló 1991. évi XI. törvénynek és a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvénynek. Az állam szerepénél és feladatainál fogva meghatározó jelentőségű. Az állami irányítás kettős: egyrészt a nemzetgazdaság egészére kiterjedő funkcionális, másrészt meghatározott körben egy-egy ágazatra vagy tevékenységre vonatkozó ágazati irányítás.

b) A munkavédelmi jogszabályrendszer alapvetően, tartalmilag összhangban van az Európai Unió szabályrendszerével. A jogharmonizáció ütemesen halad, és a teljes jogharmonizáció 2002-ig megvalósul.

c) Magyarország néhány kivétellel ratifikálta a munkavédelemmel összefüggő legtöbb fontos nemzetközi munkaügyi egyezményt.

2.7. A munkavédelem állami intézményrendszere

a) A munkavédelemről szóló törvény alapján az állami feladatok végrehajtásáért felelős az Országgyűlés és a Kormány, a szociális és családügyi miniszter és a felügyelete alatt működő OMMF, az egészségügyi miniszter és a felügyelete alatt működő Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ), a gazdasági miniszter és a felügyelete alatt működő Magyar Bányászati Hivatal (MBH). A munkabiztonság területén jelentős szerepe van a gazdasági miniszter felügyelete alatt működő Műszaki Biztonsági Főfelügyeletnek. A fegyveres erőkre és rendvédelmi szervekre vonatkozóan az irányító jogkört gyakorló miniszter látja el a munkavédelmi hatósági felügyeleti tevékenységet.

b) A jogi szabályozás a klasszikus munkavédelem két fő pillérét, a munkabiztonságot és a munkaegészségügyet egységben kezeli. A munkavédelmet irányító és ellenőrző hatóságok viszont megosztottak. A hatósági ellenőrzés az ÁNTSZ, az OMMF és az MBH keretében, egymástól különálló, három miniszter irányítása alatt működő szervezetekre épül. A hatóságoknak annak függvényében, hogy munkaegészségügyi vagy munkabiztonsági előírások tar-

toznak a hatáskörükbe, szükségképpen eltérőek a prioritásai, ellenőrzési céljai, munkamódszerei.

2.8. A munkavédelmi érdekegyeztetés, érdekképviselő

A munkavédelmi érdekegyeztetés és érdekképviselő intézményrendszere a munkavédelemről szóló törvény hatálybalépése óta mind országos, mind munkahelyi szinten funkcionál. Országos szinten funkcionál a munkavédelmi törvény által létrehozott, széles körű jogokkal felruházott, tripartit összetételű Munkavédelmi Bizottság, amely saját ügyrend szerint működik. Önálló működési forrásait jogszabály jelenleg nem biztosítja. Működésében az utóbbi időben zavarok voltak tapasztalhatóak, néhány jogszabály — részben a felgyorsult jogharmonizációs folyamat miatt is — a Bizottság megkerülésével került kihirdetésre.

Helyi szinten a munkavállalóknak 1994-től kezdve törvény erejénél fogva lehetőségük van munkavédelmi képviselő választására. Ez az intézmény folyamatosan bővült, különösen azokon a munkahelyeken, ahol a szakszervezetek is felkeltették az igényt a munkavédelmi érdekképviselő intézményesítésére. A képviselők megfelelő tevékenységi lehetőségét és védelmét jogszabályok biztosítják.

3. Stratégiai alapelvek

A Program stratégiája egyenrangú, egymással összefüggő alapelvek érvényesítésével valósítható meg, amelyek a következők:

3.1. A fenntartható fejlődés

A modernizáció, a teljesítmények, a termelési és szolgáltatási eredmények fokozása, a fejlődés csak fenntartható módon történhet. A gazdasági fejlődésnek nem szabad olyan módon és mértékben elhasználnia az emberi erőforrásokat, hogy a későbbiekben azok hiánya váljék a fejlődés gátjává. Ezért a munkahelyi biztonság és egészség védelmére, a munkahelyi kockázatok minimalizálására irányuló intézkedések az emberi erőforrások védelmeként a fenntartható fejlődés stratégiai elemei.

3.2. Az elővigyázatosság elve

Az emberi munkatevékenységek bővülésével, az újabb és bonyolultabb termelési rendszerek, technológiák alkalmazásával növekednek és sokasodnak az ezekből eredő kockázatok. A kockázat csökkentése érdekében minden olyan esetben, ahol nem zárható ki a súlyos vagy visszafordíthatatlan egészségkárosodás, az elővigyázatosság elvét kell alkalmazni: bizonytalanság esetén a lehető legkedvezőtlenebb kimenetellel, a legnagyobb elképzelhető kockázattal kell számolni, és annak elhárítására vagy kezelésére felkészülni. Jellemző példa a veszélyes vegyi anyagokkal, a biológiailag aktív készítményekkel, a nukleáris technológiákkal kapcsolatos kockázat.

3.3. A megelőzés elve

A fenntartható fejlődés, a kockázatok társadalmilag elfogadható szintre csökkentése feltételezi a megelőzés mint alapelv érvényesítését: a munkavédelmi tevékenységnek minden téren és minden szinten elsősorban a káros hatások kellő időben történő megelőzésére kell irányulnia, nem pedig utólagos kezelésükre, mert csak így óvható meg

az ember élete, biztonsága, egészsége. Ugyanakkor a munkavédelemnek segítenie kell a technológiai fejlődést, az ember- és környezetbarát termékek elterjesztését is.

3.4. Partneri viszony

A korszerű munkavédelem kialakítása és megvalósítása során partneri viszonyt kell kialakítani az abban érdekelt szereplőkkel: minden résztvevőnek meg kell teremtenie a másik fél számára szükséges feltételeket annak érdekében, hogy az teljesíthesse együttműködési kötelezettségét. Ennek a partneri viszonynak — a felelősségek pontos elhatárolása mellett — ki kell terjednie az állami, közigazgatási szervek, a munkáltatók és a munkavállalók érdekképviseleti szervei, a munkahelyi biztonság és egészségvédelemhez kapcsolódó, a munka világát érintő rokon területek (tűzvédelem, környezetvédelem, műszaki biztonság, közegészségügy, társadalombiztosítás, szabványosítás, termékbiztonság, fogyasztóvédelem stb.) közötti hatékony és folyamatos együttműködésre.

4. Stratégiai fő irányok

4.1. A munkavédelem stratégiai céljaként gondoskodni kell arról, hogy a munkavégzés rövid és hosszú távú kockázatai ne haladják meg a társadalmilag elfogadható mértéket. Ehhez az állami irányítás eszközzrendszerével elő kell segíteni a biztonságos és egészséges munkavégzés feltételeinek megteremtését.

4.2. A stratégiai cél eléréséhez szükséges

- a meglévő kedvezőtlen munkakörülmények felszámolása, illetve hatásának mérséklése;
- a kedvezőtlen munkakörülmények újratermelődésének megakadályozása;
- a műszaki, gazdasági, társadalmi változásokkal a munka világában megjelenő új veszélyek, ártalmak feltárása és megelőzése.

4.3. Fontos nemzetgazdasági érdek

- a munkabalesetek számának és súlyosságának csökkenése;
- a munkavégzésből és a munkakörnyezetből eredő vagy azokkal összefüggésbe hozható egészségkárosodások számának és súlyosságának csökkenése;
- a fizikai és pszichoszociális értelemben is jó közérzetet biztosító munkakörnyezet kialakítása.

5. A célok megvalósítását szolgáló feladatok

5.1. A munkáltatóknak gazdaságilag közvetlenebb módon érdekeltté kell válniuk a munkavédelemben. Ennek érdekében:

- a) el kell különíteni a munkahelyi egészségkárosodások és balesetek biztosítási ágát;
- b) az elkülönített ágon belül differenciált járulérendszerrel kell kialakítani, amelyben megfelelő veszélyességi (kockázati) besorolás alapján a befizetések arányosak a munkavégzés kockázataival, és függenek a bekövetkezett munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések alakulásától.

5.2. Az elkülönített biztosítási ág kialakítása és működésének megindulása után

- a) a munkavédelmi követelményeket és a biztosítási ágat megfelelő differenciálással ki kell terjeszteni az egy-egy személyes vállalkozásokra is;
- b) a foglalkozási betegségek kártalanítási rendszerét meg kell változtatni. Jelenleg a bejelentendő foglalkozási betegségeknek mintegy harmada tartozik a baleseti ellátásra jogot adó betegségek csoportjába. Ez indokolatlan diszkriminációt eredményez a foglalkozási betegségek között (a nem kártalanítandók bejelentése gyakran emiatt is marad el), és szakmai szempontból nem indokolható.

5.3. Meg kell valósítani a munkavédelem területén

- a) a teljes és folyamatos jogharmonizációt az Európai Unióval,
- b) az összhangot a nemzetközi egyezmények és a hazai előírások között,
- c) a hazai jogalkotás munkavédelmen belüli, illetve a munkavédelem és a rokon területek belső összhangját,
- d) a joganyag ötvenkénti felülvizsgálatát és indokolt korrekcióját.

5.4. A munkavállalók egészségének és biztonságának védelme érdekében hosszabb távon

- a) a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok munkájának multidiszciplináris jellegét fokozni, szakmai színvonalát emelni kell; ehhez elsődleges fontosságú a hatásos minőségbiztosítási rendszer kialakítása, a megfelelő színvonalú képzés és átképzés;
- b) ki kell alakítani a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok és a háziorvosok együttműködésének hatékony rendszerét a munkával összefüggő egészségkárosodások feltárása érdekében, és figyelemmel kell kísérni a foglalkozási betegségekben szenvedő vagy fokozott expozíciónak kitett dolgozók további sorsát;
- c) mind az állami munkavédelmi ellenőrző tevékenységnek, mind a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok munkájának elsősorban az akkreditált laboratóriumokra kell támaszkodnia;
- d) a megelőzés hatékonyabbá tétele, a kockázatkezelés felgyorsítása érdekében ki kell alakítani a munkavégzéssel és a munkakörnyezettel kapcsolatos veszélyek, kockázatok országos nyilvántartását;
- e) a munkabiztonsági és munkaegészségügyi kutatások intézményi kapacitását meg kell erősíteni;
- f) figyelembe véve a hazai munkavédelmi helyzet sajátosságait, rendszeresen át kell tekinteni és meg kell határozni azokat a területeket, amelyeken a prioritások kijelölését követően epidemiológiai vizsgálatok szükségesek, és meg kell indítani a foglalkozási betegségek megelőzésére irányuló rövid és középtávú munkavédelmi kutatási programokat;
- g) a munkavállalók megmaradt munkaképességének hasznosítása végett ki kell alakítani a foglalkozási rehabilitáció komplex és hatékony gyakorlatát. A megváltozott munkaképességű munkanélküliek további foglalkoztatásának elősegítése érdekében együttműködést kell létrehozni a foglalkozás-egészségügyi szolgálatok és a munkaügyi központok között.

5.5. Intézkedéseket kell tenni a munkavédelmi (munkabiztonsági és munkaegészségügyi) képzés rendszerének korszerűsítésére. Ennek keretében:

a) át kell tekinteni, hogy a munkavédelmi képzési követelmények hogyan érvényesülnek a felsőoktatás gyakorlatában, és annak alapján megtenni a szükséges intézkedéseket a munkavédelem kellő hangsúlyának biztosítása érdekében,

b) javítani kell a munkaegészségügyi szakemberek képzését, továbbképzését, fejleszteni kell az oktatás módszereit, ideértve a korszerű szakorvosképzést és ápolóképzést, a munkahigiénikus képzést és a munkaegészségügyi felügyelők képzését is,

c) ki kell alakítani a munkavédelmi középfokú, illetve felsőfokú szakemberek iskolai jellegű képzési rendszerét, amely az általános, illetve a középiskola után lehetőséget ad szakirányú graduális végzettség megszerzésére, felülvizsgálva a munkavédelmi ismeretanyagát,

d) változatlanul meg kell hagyni a posztgraduális képzési lehetőségeket, megtisztítva azok profilját, felülvizsgálva a munkavédelmi ismeretanyagát,

e) ki kell alakítani annak lehetőségét, hogy a középfokú végzettséggel és kiemelkedő szakmai tapasztalattal rendelkezők megfelelő követelmények teljesítése esetén felsőfokú szakirányú végzettséget szerezhessenek,

f) támogatni kell a munkavédelmi és a foglalkozás-egészségügyi szakemberek továbbképzését.

5.6. Annak érdekében, hogy a munkavégzés rövid és hosszú távú kockázatai ne haladják meg a társadalmilag elfogadható mértéket:

a) Csökkenteni kell a veszélyes anyagok és készítmények (ideértve a növényvédő szereket is) gyártásával, szállításával, kezelésével, megsemmisítésével járó veszélyeket, elsősorban az információ, az ellenőrzés és ügyvitel (bejelentés, nyilvántartás, veszélyesanyag-kataszter stb.), valamint a kockázatértékelés segítségével.

b) Fokozni kell az elsődleges megelőző tevékenységet, a munkahelyi expozíció csökkentését elsősorban a humán rákkeltők (beleértve az azbesztet és a vinilklorid-monomert), az allergének és a zaj esetében.

c) A foglalkozási betegségek bejelentésével kapcsolatban biztosítani kell az új megbetegedésfajták (optimálistól eltérő igénybevétel, fokozott pszichés terhelés, hát- és deréktáji megbetegedések stb.) bejelentését, kivizsgálását és a megfelelő intézkedések megtételét.

d) A nem fertőző betegségek epidemiológiai nyilvántartása során egyes foglalkozással összefüggő (mindenekelőtt légzőszervi, mozgásszervi, keringési és neuropszichiátriai) betegségek nyilvántartásának megelőzés érdekében prioritást kell biztosítani.

e) Javítani kell a biztonságot az építkezési, szerelőipari, karbantartási munkahelyeken, különösen műszaki intézkedéssel, oktatással-képzéssel, munkaszervezéssel, az ellenőrzés fokozásával, tanácsadással, felvilágosító akciók szervezésével.

f) Fokozni kell a gázmérgezések és a levegőt kiszorító gázok okozta halálos balesetek elleni megelőző tevékenységet.

g) A kisvállalkozások, egyéni vállalkozások, a mezőgazdasági önálló foglalkozás sajátos kockázatait csökkenteni kell:

- képzéssel és oktatással,
- médiaprogramokkal,
- tanácsadói hálózat működtetésével,
- ágazati egészségmegőrző programok kidolgozásával és végrehajtásával.

5.7. Át kell tekinteni a munkahelyi egészséggel és biztonsággal kapcsolatos pótlékok létjogosultságát, és — az érintett munkavállalók jogséremlé nélkül — következetesen érvényesíteni kell azt az elvet, hogy az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató nem adhat pénzbeli vagy egyéb megváltást.

5.8. A Program gyakorlati megvalósításához szükséges

a) a munkavédelem állami tájékoztató rendszerének kialakítása — különös tekintettel a kis- és középvállalkozásokra —, amely gyors, érdemi, szakszerű és olcsó munkavédelmi információt tud adni a munkáltatóknak és a munkavállalóknak;

b) a munkáltatók közép- és felső vezetése részére a megelőzési szempontú komplex, multidiszciplináris munkavédelmi ismeretek biztosítása;

c) a munkavédelmi célú kutatások, fejlesztések állami erőforrásokkal történő támogatása;

d) a költségvetési tervezés során a munkavédelmi feladatok elkülönített megjelenítése a minisztériumok és országos hatáskörű szervek elemi költségvetésében.

5.9. Az állami ellenőrzés szintjének emelése és hatékonyságának javítása érdekében bővíteni kell a munkavédelmi — mind a munkabiztonsági, mind a munkaegészségügyi — ellenőrzési kapacitást, meg kell teremteni a korszerű hatósági ellenőrzéshez szükséges tárgyi feltételeket, ki kell alakítani a munkakörülmények, kockázatok megismerésére és nyomon követésére alkalmas hatósági információs rendszert, valamint javítani kell az ellenőrzést végzők szakmai képzését, továbbképzését és szervezeti együttműködését.

5.10. A Programból adódó teendők finanszírozásába az állami költségvetés mellett be kell vonni

a) a munkaerő-piaci, valamint és az egészség- és nyugdíjbiztosítási alapok meghatározandó részét,

b) a nemzetközi támogatási forrásokat,

c) egyéb hazai céltámogatásokat és pályázat útján elérhető forrásokat,

d) civil támogatásokat.

5.11. Elő kell segíteni a munkavédelmi képviselők választását, biztosítva képzésüket, folyamatos tájékoztatásukat és munkajogi védelmüket. Meg kell vizsgálni, hogy szakmai indokok alátámasztják-e az 50 főnél többet foglalkoztató munkáltatónál a munkavédelmi képviselő(k) választásának kötelezővé tételét.

**Az Országgyűlés
21/2001. (III. 30.) OGY
határozata**

Csurka István mentelmi ügyében*

A Magyar Köztársaság Országgyűlése *Csurka István* országgyűlési képviselő mentelmi jogát a Pesti Központi Kerületi Bíróság 12.B.24.076/2001/2. számú megkeresésével érintett ügyben nem függeszti fel.

*Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke*

*Dr. Juhászné
Lévai Katalin s. k.,
az Országgyűlés jegyzője*

*Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője*

* A határozatot az Országgyűlés a 2001. március 27-i ülésnapján fogadta el.

**Az Országgyűlés
22/2001. (III. 30.) OGY
határozata**

Székely Zoltán mentelmi ügyében*

A Magyar Köztársaság Országgyűlése *Székely Zoltán* országgyűlési képviselő mentelmi jogát a Legfőbb Ügyész NF.4580/2000/17—I. számú megkeresésével érintett ügyben nem függeszti fel.

*Dr. Áder János s. k.,
az Országgyűlés elnöke*

*Dr. Juhászné
Lévai Katalin s. k.,
az Országgyűlés jegyzője*

*Dr. Vidoven Árpád s. k.,
az Országgyűlés jegyzője*

* A határozatot az Országgyűlés a 2001. március 27-i ülésnapján fogadta el.

**V. rész   KÖZLEMÉNYEK,
HIRDETMEÉNYEK**

A nemzeti kulturális örökség miniszterének

k ö z l e m é n y e

**a Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény mellékletében foglalt
— a Kombinált Nomenklatúrának megfelelő — besorolási kódszámokról**

A Nemzeti Kulturális Alapprogramról szóló 1993. évi XXIII. törvény módosításáról szóló 2000. évi CXL. törvény 7. §-ának *b)* pontjában adott felhatalmazás alapján a kulturális járulék fizetésére kötelezett termékek beazonosításához közzétett „besorolási segédletet” — a 2000. január 1-jén hatályos Kereskedelmi Vámtarifa alapját képező Kombinált Nomenklatúra (KN) szerint — a *melléklet* tartalmazza.

*Rockenbauer Zoltán s. k.,
a nemzeti kulturális örökség minisztere*

Melléklet

Fa anyagú dísz tárgyak	20
------------------------	----

4414—4421 *kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):*

- 4414 00 10 Festmény, fénykép, tükör, hasonló tárgyak kerete trópusi fából
- 4414 00 90 Festmény, fénykép, tükör, hasonló tárgyak kerete nem trópusi fából
- 4420 10 11 Kis szobor és más díszműáru trópusi fából
- 4420 10 19 Kis szobor és más díszműáru nem trópusi fából
- 4420 90 10 Intarziás és berakott famunka
- 4420 90 91 Ékszer-, evőeszköz-ládikó, -doboz, hasonló cikkek trópusi fából
- 4420 90 99 Ékszer-, evőeszköz-ládikó, -doboz, hasonló cikkek nem trópusi fából
- 4421 90 91 Képzőművészeti állvány farostlemezről (a máshova nem sorolt faáru csoportból)
- 4421 90 98 Képzőművészeti állvány fából, nem farostlemezről (a máshova nem sorolt faáru csoportból)

Kiadási, nyomtatott és egyéb sokszorosított termékek	22
--	----

4901—4911 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 4901 91 00 Szótár, enciklopédia (sorozataik folytatása is)
- 4901 99 00 Könyv, brosúra, röpirat és hasonló nyomtatvány (szótár és enciklopédia nélkül)
- 4902 10 00 Napilap (hetenként legalább négyszer megjelenő)
- 4902 90 10 Hetenként megjelenő kiadvány
- 4902 90 30 Havonként megjelenő kiadvány
- 4902 90 90 Időszakos (nem hetenként vagy havonként megjelenő) kiadvány, illusztrálva vagy reklámtartalommal is
- 4903 00 00 Gyermekképeskönyv, rajzoló- és kifestőkönyv
- 4905 10 00 Földgömb
- 4905 91 00 Térkép, nyomtatott, könyv alakban
- 4905 99 00 Térkép, nyomtatott, nem könyv alakban (atlasz, helyrajzi és falitérkép is)
- 4908 10 00 Levonómatica, üvegesíthető (porcelánhoz, üveghez, zománchoz is)
- 4908 90 00 Levonómatica, nem üvegesíthető (a kelmenyomáshoz is)
- 4909 00 10 Nyomtatott vagy illusztrált postai képes levelezőlap, borítékkal is
- 4909 00 90 Nyomtatott lapok személyes üdvözlettel, üzenettel, bejelentéssel (díszítve, illusztrálva is), borítékkal is
- 4910 00 00 Bármilyen nyomtatott naptár, beleértve a naptárblokkot is
- 4911 10 10 Kereskedelmi katalógus
- 4911 10 90 Más kereskedelmi reklámanyag (katalógus nélkül)

8524 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8524 10 00 Hanglemez
- 8524 31 00 Lemez adattal, lézerolvasóhoz, hangon vagy képen kívüli jelenségek visszaadására
- 8524 32 00 Felvételt tartalmazó lemez lézerolvasóhoz, csak hang visszaadására
- 8524 39 10 Interaktív lemez lézerolvasóhoz, számítógépen történő használatra (felvételt tartalmaz)
- 8524 39 90 Lemez (az interaktív lemez kivételével) lézerolvasóhoz, számítógépen történő használatra (felvételt tartalmaz)
- 8524 40 00 Mágnesszalag (felvételt tartalmaz) hangon vagy képen kívüli jelenségek visszaadására
- 8524 51 00 Magnetofon- vagy videoszalag (felvételt tartalmaz) hang vagy kép visszaadására, legfeljebb 4 mm szélességben
- 8524 52 00 Magnetofon- vagy videoszalag (felvételt tartalmaz) hang vagy kép visszaadására, több mint 4 mm, de legfeljebb 6,5 mm szélességben
- 8524 53 00 Magnetofon- vagy videoszalag (felvételt tartalmaz) hang vagy kép visszaadására, több mint 6,5 mm szélességben
- 8524 91 00 Mágneslemez hangon, képen kívüli jelek visszaadására (felvételt tartalmaz)
- 8524 99 10 Interaktív mágneslemez, számítógépen történő használatra (felvételt tartalmaz)
- 8524 99 90 Mágneslemez (az interaktív lemez kivételével) hang vagy kép visszaadására (felvételt tartalmaz)

Vegyí termékek (fotokémiai anyagok)	24
-------------------------------------	----

37 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 3701 20 00 Azonnal előhívó síkfilm
- 3701 30 00 Fényérzékeny lemez- és síkfilm, több mint 255 mm oldalszélességgel, nem röntgenhez
- 3701 91 00 Megvilágítatlan polikróm síkfilm, max. 255 mm oldalszélességgel, nem röntgenhez
- 3701 99 00 Megvilágítatlan síkfilm, nem színes fényképezéshez, max. 255 mm oldalszélességgel, nem röntgenhez
- 3702 20 00 Megvilágítatlan azonnal előhívó film tekercsben
- 3702 31 10 Megvilágítatlan nem perforált színes film tekercsben, max. 105 mm és max. 30 m
- 3702 31 91 Megvilágítatlan nem perforált színes film tekercsben, min. 75 mm—max. 105 mm és több mint 30 m

- 3702 31 99 Megvilágítatlan nem perforált színes film tekercsben, <75 mm és több mint 30 m
- 3702 32 11 Mikrofilm, nem színes grafikai film tekercsben, megvilágítatlan ezüst-halogenid emulzióval max. 35 mm széles
- 3702 32 19 Nem színes film tekercsben, megvilágítatlan ezüst-halogenid emulzióval max. 35 mm széles, nem mikrofilm vagy grafikai célú
- 3702 32 31 Mikrofilm tekercsben, nem színes, megvilágítatlan ezüst-halogenid emulzióval, több mint 35 mm széles
- 3702 32 51 Nem színes grafikai film tekercsben, megvilágítatlan ezüst-halogenid emulzióval, több mint 35 mm széles
- 3702 32 90 Nem színes egyéb film tekercsben, ezüst-halogenid emulzióval több mint 35 mm széles
- 3702 39 00 Megvilágítatlan más tekercsfilm (fotófilm, mozifilm, ipari mozifilm stb.), legfeljebb 105 mm széles, perforálás nélkül
- 3702 41 00 Megvilágítatlan színes film tekercsben, több mint 610 mm és több mint 200 m, perforálás nélkül
- 3702 42 00 Megvilágítatlan nem színes film tekercsben, több mint 610 mm és több mint 200 m, perforálás nélkül
- 3702 43 00 Megvilágítatlan film tekercsben, több mint 610 mm és max. 200 m, perforálás nélkül
- 3702 44 00 Megvilágítatlan film tekercsben, több mint 105 mm, max. 610 mm széles, perforálás nélkül
- 3702 51 00 Megvilágítatlan színes film tekercsben, max. 16 mm és max. 14 m
- 3702 52 10 Megvilágítatlan színes film tekercsben, max. 16 mm és több mint 14 m, max. 30 m
- 3702 52 90 Megvilágítatlan színes film tekercsben, max. 16 mm és több mint 30 m
- 3702 53 00 Megvilágítatlan színes film diapozitívhez tekercsben, több mint 16 mm, max. 35 mm és max. 30 m
- 3702 54 10 Megvilágítatlan színes film nem diapozitívhez tekercsben, több mint 16 mm, max. 24 mm és max. 30 m
- 3702 54 90 Megvilágítatlan színes film nem diapozitívhez tekercsben, több mint 24 mm, max. 35 mm és max. 30 m
- 3702 55 00 Megvilágítatlan színes film tekercsben, több mint 16 mm, max. 35 mm és több mint 30 m
- 3702 56 10 Megvilágítatlan színes film tekercsben, több mint 35 mm és max. 30 m
- 3702 56 90 Megvilágítatlan színes film tekercsben, több mint 35 mm és több mint 30 m
- 3702 91 10 Grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm max. 16 mm és max. 14 m
- 3702 91 90 Nem grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm max. 16 mm és max. 14 m
- 3702 92 10 Grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm max. 16 mm és több mint 14 m
- 3702 92 90 Nem grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm max. 16 mm és több mint 14 m
- 3702 93 10 Mikrofilm, grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm több mint 16 mm, max. 35 mm és max. 30 m
- 3702 93 90 Más megvilágítatlan nem színes film, több mint 16 mm, max. 35 mm és max. 30 m
- 3702 94 10 Mikrofilm, grafikai célú megvilágítatlan nem színes tekercsfilm, több mint 16 mm, max. 35 mm és több mint 30 m
- 3702 94 90 Más megvilágítatlan nem színes tekercsfilm, több mint 16 mm, max. 35 mm és több mint 30 m
- 3702 95 00 Megvilágítatlan nem színes egyéb tekercsfilm, több mint 35 mm (nyomdatechnikai célú is)
- 3703 10 00 Fényérzékeny, megvilágítatlan fényképészeti papír, karton és szövet tekercsben, több mint 610 mm széles
- 3703 20 10 Fényérzékeny, megvilágítatlan színes fényképészeti papír, karton és szövet tekercsben, fordítós típusú
- 3703 20 90 Fényérzékeny, megvilágítatlan színes fényképészeti papír, karton és szövet tekercsben, nem fordítós típusú
- 3703 90 10 Ezüst-, platinasóktól fényérzékeny, megvilágítatlan fényképészeti papír, karton és szövet tekercsben
- 3703 90 90 Fényérzékeny, megvilágítatlan fényképészeti papír, karton és szövet tekercsben, nem ezüst-, platinasóval
- 3707 10 00 Fényérzékenyítő emulziók
- 3707 90 11 Előhívók, fixálók filmekhez, lemezekhez színes fényképezéshez
- 3707 90 19 Előhívók és fixálók színes (polikróm) fényképezéshez, nem filmhez, lemezhez
- 3707 90 30 Előhívók és fixálók nem színes (polikróm) fényképezéshez
- 3707 90 90 Fényképészeti célú vegyszerek (emulzió, előhívó és fixáló nélkül)

KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 3926 40 00 Szobor, belső díszítésre szolgáló más tárgy műanyagból

Üveg és kerámia dísz tárgyak	26
------------------------------	----

6913 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 6913 10 00 Szobrocska, dísz tárgy porcelánból vagy kínai porcelánból
- 6913 90 10 Szobrocska és más dísz tárgy közönséges kerámiából
- 6913 90 91 Szobrocska és más dísz tárgy kőagyagból
- 6913 90 93 Szobrocska, dísz tárgy cserépáruból vagy finomkerámiából
- 6913 90 99 Szobrocska és más dísz tárgy porcelánutánzatból

7013 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 7013 10 00 Asztali, konyhai, tisztálkodási, irodai, lakásdíszítési áru üvegkerámiából
- 7013 21 11 Díszített ivópohár ólomkristályból, kézi csiszolással
- 7013 21 91 Díszített ivópohár ólomkristályból, gépi csiszolással
- 7013 31 10 Asztali vagy konyhai üvegáru (kivéve: ivópohár) ólomkristályból, kézi csiszolással
- 7013 31 90 Asztali vagy konyhai üvegáru ólomkristályból, gépi csiszolással
- 7013 39 91 Kézzel csiszolt asztali vagy konyhai üvegáru (kivéve: ivópohár, valamint kivéve az ólomkristályból, illetve a préselt vagy gépi úton fűvott üvegből készült termékeket)
- 7013 39 99 Géppel csiszolt asztali vagy konyhai üvegáru (kivéve: ivópohár, valamint kivéve az ólomkristályból, illetve a préselt vagy gépi úton fűvott üvegből készült termékeket)
- 7013 91 10 Tisztálkodási, irodai, lakásdíszítési áru ólomkristályból, kézi csiszolással
- 7013 91 90 Tisztálkodási, irodai, lakásdíszítési áru ólomkristályból, gépi csiszolással

Fém dísz tárgyak	28
------------------	----

8306 2 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8306 21 00 Kis szobor és más dísz tárgy, nemesfém bevonatú, nem nemesfémből
- 8306 29 10 Kis szobor és más dísz tárgy rézből
- 8306 29 90 Kis szobor és más dísz tárgy más nem nemesfémből

Nyomdatechnikai gép, berendezés	29
---------------------------------	----

8440 10 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8440 10 10 Hajtogató gép, könyvkötészeti
- 8440 10 20 Összehordó, gyűjtőgép, könyvkötészeti
- 8440 10 30 Varró-, fűző- és kötegelőgép, könyvkötészeti
- 8440 10 40 Ragasztó (perfekt) kötőgép, könyvkötészeti
- 8440 10 90 Könyvkikészítő, -vágó, -présgép, más könyvkötőgép

8442 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8442 10 00 Fényszedő és összerakó gép
- 8442 20 10 Betűszedő gép, olvasztással (pl. linotype, monotype, intertype)
- 8442 20 90 Betűszedő vagy összerakó gép, fényszedő és olvasztásos nélkül
- 8442 30 00 Nyomódúc, -lap, -henger, -lemez előállító gép, felszerelés

8443 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8443 11 00 Ofszet nyomógép tekercsadagolóval

8443 12 00	Irodai ofszet rotációs gép ívadagolóval, 4 nyomóművel (ív méret max.. 22 × 36 cm)
8443 19 10	Ofszet nyomógép ívadagolóval (ív méret nagyobb mint 22 × 36 cm), használt
8443 19 31	Ofszet nyomógép ívadagolóval (ív méret >22 × 36 cm, de legfeljebb 52 × 74 cm), új
8443 19 35	Ofszet nyomógép ívadagolóval (ív méret >52 × 74 cm, de legfeljebb 74 × 107 cm), új
8443 19 39	Ofszet nyomógép ívadagolóval (ív méret >74 × 107 cm), új
8443 19 90	Ofszet nyomógép, tekercs- és ívadagolóval felszerelt nélkül
8443 21 00	Magasnyomó gép tekercsadagolással (a flexográfiai nyomógép kivételével)
8443 29 00	Magasnyomó gép nem tekercsadagolással
8443 30 00	Flexográfiai nyomógép
8443 40 00	Mélynyomó gép
8443 51 00	Tintasugaras nyomdaipari nyomtató
8443 59 20	Nyomógép textilanyag nyomtatására (a mély-, magas- és flexográfiai nyomógép nélkül)
8443 59 40	Nyomógép félvezető gyártásához (a mély-, magas- és flexográfiai nyomógép nélkül)
8443 59 70	Nyomdaipari (félvezető gyártásban nem használt) nyomógép (a mély-, magas- és flexográfiai nyomógép nélkül)
8443 60 00	Nyomdaipari segédgép

Írógép, másológép	30
-------------------	----

8469 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

8469 20 00	Elektromos (nem automata) írógép, szövegszerkesztő gép nélkül
8469 30 00	Nem elektromos írógép

9009 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

9009 11 00	Eredeti képet közvetlenül fénymásoló elektrosztatikus készülék
9009 12 00	Eredeti képet közvetetten fénymásoló elektrosztatikus készülék
9009 21 00	Fénymásoló optikai készülék, nem elektrosztatikus
9009 22 00	Fénymásoló kontakt készülék
9009 30 00	Hőmásoló készülék

Híradástechnikai termékek	32
---------------------------	----

8518 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

8518 10 80	Mikrofon és tartószerkezete nem polgári repüléshez
8518 21 90	Egy hangszóró dobozba szerelve nem polgári repüléshez
8518 22 90	Több hangszóró dobozba szerelve nem polgári repüléshez
8518 29 20	Hangszóró, nem dobozba szerelve, telekommunikációs célra, frekvenciatartománya 300 Hz—3,4 kHz közötti, átmérője max. 500 mm, nem polgári repüléshez
8518 29 80	Hangszóró, nem dobozba szerelve, nem telekommunikációs célra, frekvenciatartománya kevesebb mint 300 Hz, vagy több mint 3,4 kHz, nem polgári repüléshez
8518 30 20	Vezetékes telefon kézi beszélője, nem polgári repüléshez
8518 30 80	Fejhallgató, fülhallgató és kombinált mikrofon/hangszóró egység nem polgári repüléshez, a vezetékes telefon kézi beszélője kivételével
8518 40 30	Telefon- és mérés technikai erősítő nem polgári repüléshez
8518 40 91	Egycsatornás hangfrekvenciás elektromos erősítő nem polgári repüléshez
8518 40 99	Többcsatornás hangfrekvenciás elektromos erősítő nem polgári repüléshez
8518 50 90	Elektromos hangerősítő egység nem polgári repüléshez

8519 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8519 10 00 Érme vagy korong bedobására működő lemezjátszó
- 8519 21 00 Lemezjátszó erősítővel hangszóró nélkül
- 8519 29 00 Lemezjátszó erősítővel hangszóróval
- 8519 31 00 Erősítő nélküli lemezjátszó automata lemezcsereelővel
- 8519 39 00 Erősítő nélküli lemezjátszó automata lemezcsereelő nélkül
- 8519 40 00 Szövegismétlő készülék telefonhoz
- 8519 92 00 Zsebméretű kazettalejátszó
- 8519 93 31 Kazettás lejátszó gépjárműhöz, analóg vagy digitális rendszerű
- 8519 93 39 Kazettás lejátszó gépjárműhöz, nem analóg vagy digitális rendszerű
- 8519 93 81 Kazettás lejátszó nem gépjárműhöz, analóg vagy digitális rendszerű
- 8519 93 89 Kazettás lejátszó nem gépjárműhöz, nem analóg vagy digitális rendszerű
- 8519 99 12 Hanglejátszó lézeres olvasóval gépjárműhöz, lemez méret max. 6,5 cm
- 8519 99 18 Hanglejátszó lézeres olvasóval gépjárműhöz, lemez méret több mint 6,5 cm
- 8519 99 90 Más hangvisszaadó készülék hangfelvevő szerkezet nélkül

8520 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8520 10 00 Diktafon, csak külső áramforrással működő
- 8520 20 00 Telefon üzenetrögzítő készülék
- 8520 32 11 Digitális, audió kazettás magnó saját áramforrással, erősítővel, hangszóróval
- 8520 32 19 Digitális audió kazettás magnó külső áramforrással, erősítővel, hangszóróval
- 8520 32 30 Zsebméretű digitális audió kazettás magnó saját áramforrással, erősítővel (max. 170 × 100 × 45 mm)
- 8520 32 50 Digitális audió kazettás magnó (további egységek nélkül)
- 8520 32 91 Digitális audió szalagos magnó, max. 19 cm/sec sebességgel
- 8520 32 99 Digitális audió szalagos magnó, több mint 19 cm/sec sebességgel
- 8520 33 11 Kazettás magnó saját áramforrással, erősítővel, hangszóróval
- 8520 33 19 Kazettás magnó külső áramforrással, erősítővel hangszóróval
- 8520 33 30 Zsebméretű kazettás magnó saját áramforrással, erősítővel, saját áramforrással (max. 170 × 100 × 45 mm)
- 8520 33 90 Kazettás magnó (további egységek nélkül)
- 8520 39 10 Szalagos magnó, max. 19 cm/sec sebességgel
- 8520 39 90 Szalagos magnó, több mint 19 cm/sec sebességgel
- 8520 90 90 Hangfelvevő készülék, lejátszó készülék nélkül, nem polgári repüléshez

8521 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8521 10 30 Mágnesszalagos videomagnó, max. 1,3 cm szalagszélességű, max. 50 mm/sec felvételi vagy lejátszási sebességű
- 8521 10 80 Mágnesszalagos videomagnó, > 1,3 cm szalagszélességű és > 50 mm/sec felvételi vagy lejátszási sebességű
- 8521 90 00 Videomagnó, nem mágnesszalagos

8522 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8522 10 00 Lejátszófej (pick-up)-betét
- 8522 90 30 Hangszedő lemezjátszó tűje drágakőből, féldrágakőből (gyémánt, zafír stb.), szerelve is
- 8522 90 51 Elektronikus egység telefon üzenetrögzítőhöz
- 8522 90 59 Elektronikus egység hang- vagy képfelvevő és -visszaadó készülékekhez, a telefon üzenetrögzítő kivételével
- 8522 90 93 Egykazettás deck összeállítás, max. 53 mm szalagszélességű készülékhez
- 8522 90 98 Alkatrész és tartozék hang- vagy képfelvevő és -visszaadó készülékekhez, a lejátszófej és részei, az elektronikus egységek és az egykazettás deck-készlet kivételével

8525 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8525 10 50 Rádiótelefon rádiótávíró adókészüléke, nem polgári repüléshez
- 8525 10 80 Adókészülék (műsor- és adatátvivő, rádiótelefon, rádiótávíró célú) nem polgári repüléshez, a maroktelefon (végkészülék) nélkül
- 8525 20 91 Rádiótelefon, rádiótávíróadó- és beépített vevőkészülék cellás mobilhálózathoz
- 8525 20 99 Rádiótelefon-, rádiótávíró-adó- és beépített vevőkészülék, nem polgári repülési célú
- 8525 30 10 Televíziós kamera (felvevő) min. 3 kameracsővel
- 8525 30 90 Televíziós kamera (felvevő) legfeljebb 2 kameracsővel

8527 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8527 12 10 Rádiómagnó, saját áramforrással, analóg vagy digitális olvasó rendszerrel, zsebméretű
- 8527 12 90 Rádiómagnó, saját áramforrással, nem analóg vagy digitális olvasó rendszerrel, zsebméretű
- 8527 13 10 Rádió, lézeres felvevő/lejátszó készülékkel (egyéb kiegészítő funkcióval is), saját áramforrással, nem zsebméretű
- 8527 13 91 Rádiómagnó, kazettás analóg vagy digitális olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), saját áramforrással, nem zsebméretű
- 8527 13 99 Rádiómagnó, más olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), saját áramforrással, nem zsebméretű
- 8527 19 00 Rádiókészülék, saját áramforrással, felvevő/lejátszó nélkül (rádiótelefonnal, -távíróval kombinálva is)
- 8527 21 20 Autórádió, külső áramforrással, RDS-vevővel, -dekódolóval, lézeres olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 21 52 Autórádió, külső áramforrással, RDS-vevővel, -dekódolóval, kazettás analóg vagy digitális olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 21 59 Autórádió, külső áramforrással, RDS-vevővel, -dekódolóval, másféle felvevővel/lejátszóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 21 70 Autórádió, külső áramforrással, dekódoló nélkül, lézeres olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 21 92 Autórádió, külső áramforrással, dekódoló nélkül, kazettás analóg vagy digitális olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 21 98 Autórádió, külső áramforrással, dekódoló nélkül, másféle felvevővel/lejátszóval (egyéb kiegészítő funkcióval is)
- 8527 29 00 Autórádió, külső áramforrással, felvevő/lejátszó nélkül (rádiótelefonnal, -távíróval kombinálva is)
- 8527 31 11 Rádiómagnó, kazettás analóg vagy digitális olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), külső áramforrással, min. egy saját hangszóróval
- 8527 31 19 Rádiómagnó, nem kazettás olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), külső áramforrással, min. egy saját hangszóróval
- 8527 31 91 Rádiómagnó, lézeres lejátszó készülékkel (egyéb kiegészítő funkcióval is), külső áramforrással, saját hangszóró nélkül
- 8527 31 93 Rádiómagnó, kazettás analóg vagy digitális olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), külső áramforrással, saját hangszóró nélkül
- 8527 31 98 Rádiómagnó, nem kazettás olvasóval (egyéb kiegészítő funkcióval is), külső áramforrással, saját hangszóró nélkül
- 8527 32 10 Rádióműsor-vevő készülék, magnó nélkül, külső áramforrással, ébresztőórával
- 8527 32 90 Rádióműsor-vevő készülék, magnó nélkül, külső áramforrással, másféle (nem ébresztő-) órával
- 8527 39 20 Hálózatról működő rádióműsor-vevőkészülék, más készülékkel nem kombinálva, beépített erősítő nélkül
- 8527 39 80 Hálózatról működő rádióműsor-vevőkészülék, más készülékkel nem kombinálva, beépített erősítővel
- 8527 90 92 Hordozható személyi hívó
- 8527 90 98 Rádiótelefon, rádiótávíró vevőkészüléke nem polgári repüléshez (mobiltelefon is)

8528 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 8528 12 10 Színes tv-vetítőkészülék
- 8528 12 20 Színes tv-vetítőkészülék videofelvevő vagy -lejátszó készülékkel kombinálva
- 8528 12 52 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1, képernyő átlója max. 42 cm

- 8528 12 54 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1, képernyő átlója nagyobb mint 42 cm, de max. 52 cm
- 8528 12 56 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1, képernyő átlója nagyobb mint 52 cm, de max. 72 cm
- 8528 12 58 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1, képernyő átlója nagyobb mint 72 cm
- 8528 12 62 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1, képernyő átlója max. 75 cm, max. 625 sorletapogatással
- 8528 12 66 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1, képernyő átlója több, mint 75 cm, max. 625 sorletapogatással
- 8528 12 72 Színes tv (képcsővel), a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1, több mint 625 sorletapogatással, függőleges felbontás 700 sornál kisebb
- 8528 12 81 Színes tv (képernyővel), a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1
- 8528 12 89 Színes tv (képernyővel), a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1
- 8528 12 90 Video tuner automatikus adatfeldolgozó gépbe történő beépítésre
- 8528 12 91 Video tuner Internet-csatlakozáshoz
- 8528 12 94 Digitális video tuner, kivéve az automatikus adatfeldolgozó gépbe történő beépítésre szántat és az Internethez csatlakoztathatót
- 8528 12 95 Analóg video tuner, kivéve az automatikus adatfeldolgozó gépbe történő beépítésre szántat és az Internethez csatlakoztathatót
- 8528 12 98 Színes tv (képernyő nélkül), a video tuner kivételével
- 8528 13 00 Fekete-fehér vagy más egyszínű (monokróm) tv
- 8528 21 14 Színes videomonitor katódsugárcsővel, a képernyő szélesség/magasság aránya kisebb mint 1,5:1
- 8528 21 16 Színes videomonitor katódsugárcsővel, a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1, max. 625 sorletapogatással
- 8528 21 18 Színes videomonitor katódsugárcsővel, több mint 625 sorletapogatással, a képernyő szélesség/magasság aránya min. 1,5:1
- 8528 21 90 Színes videomonitor, katódsugárcső nélkül
- 8528 22 00 Fekete-fehér vagy más monokróm videomonitor
- 8528 30 05 Videó vetítőkészülék panel megjelenítővel, számítógéphez
- 8528 30 20 Színes video vetítőkészülék, kivéve a panel megjelenítővel működő, számítógéphez való készüléket

8529 *kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):*

- 8529 10 20 Teleszkóp- és ostorantenna hordozható vagy gépkocsiba szerelt készülékhez
- 8529 10 31 Külső vevőantenna műholdas rádió- vagy televízióadás vételére
- 8529 10 39 Külső vevőantenna rádió- vagy televízióadás vételére, a műholdvevők nélkül
- 8529 10 40 Rádió- vagy televízióadást vevő belső antenna, beépített típusú is
- 8529 10 45 Antenna egyéb célra (a rádió- vagy televízióadás vevőantennái nélkül)
- 8529 10 50 Antenna egyéb célra (a rádió- vagy televízióadás vevőantennái nélkül)
- 8529 10 70 Antennaszűrő és szeparátor
- 8529 10 90 Antenna, antennarefektor más alkatrészei
- 8529 90 72 Elektronikus szerkezetek hang- és képfelvevő vagy -lejátszó berendezéshez, rádióhoz, televízióhoz
- 8529 90 81 Nem elektronikus szerkezetek, aegységek hang- és képfelvevő vagy -lejátszó berendezéshez, rádióhoz, televízióhoz

KIVÉTELEK az Árucsoportból:

- 8518 10 10 Mikrofon és tartószerkezete, polgári repüléshez
- 8518 21 10 Egy hangszóró dobozba szerelve, polgári repüléshez
- 8518 22 10 Több hangszóró egy dobozba szerelve, polgári repüléshez
- 8518 29 10 Hangszóró, nem dobozba szerelve, polgári repüléshez

- 8518 40 10 Hangfrekvenciás elektromos erősítő, polgári repüléshez
 8518 50 10 Elektromos hangerősítő egység, polgári repüléshez
 8520 90 10 Hangfelvevő készülék, nem mágnesszalagos, polgári repüléshez
 8522 90 10 Szerelt egység hangvisszaadó készülékhez, polgári repüléshez
 8525 10 10 Adókészülék (rádiótelefon-, rádiótávíró célú), polgári repüléshez
 8525 20 10 Rádiótelefon-, rádiótávíró-adó- és beépített vevőkészülék, polgári repüléshez

Fényképezési eszközök	33
-----------------------	----

9002 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9002 11 00 Objektív fényképezőgéphez, vetítőgéphez vagy fényképezési nagyítóhoz, kicsinyítőhöz
 9002 19 00 Objektív más optikai termékhez (fényképezőgép, vetítőgép vagy fényképezési nagyító, kicsinyítő nélkül)
 9002 20 00 Optikai szűrő (színszűrő és hasonló) foglalva, szerelve
 9002 90 10 Lencse, prizma, tükör és hasonló optikai szerelt egység, polgári repüléshez, objektív és szűrő nélkül
 9002 90 90 Lencse, prizma, tükör és hasonló optikai szerelt egység, nem polgári repüléshez, objektív és szűrő nélkül

9006 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9006 10 10 Fényképezőgép, fotoreziszt sablonhoz vagy hálózatos nyomólemez-mintához
 9006 10 90 Fényképezőgép, nyomólemez vagy henger készítésére (a fotorezisztos lemezkészítés nélkül)
 9006 30 00 Fényképezőgép, speciális víz alatti, légi, orvosi, kriminológiai felvételre
 9006 40 00 Azonnal előhívó (polaroid) fényképezőgép
 9006 51 00 Fényképezőgép, közvetlen keresővel (tükörreflexes), max. 35 mm-es tekercsfilmhez
 9006 52 00 Fényképezőgép, nem tükörreflexes, max. 35 mm szélességű filmtekercshez
 9006 53 10 Egyszeri használatú fényképezőgép 35 mm széles filmtekercshez
 9006 53 90 Fényképezőgép, 35 mm szélességű filmtekercshez, az egyszeri használatú nélkül
 9006 59 00 Fényképezőgép, síkfilmhez és több mint 35 mm-es tekercsfilmhez
 9006 61 00 Kisülési csővel működő (elektronikus) villanófény-készülék
 9006 62 00 Villanókörte, villanókocka és hasonló
 9006 69 00 Fényképezési villanófény-készülék, nem villanókörte vagy -kocka
 9006 91 10 Fotoreziszt sablont vagy hálózatos nyomólemez-mintát felvevő fényképezőgép alkatrésze és tartozéka
 9006 91 90 Fényképezőgép alkatrésze és tartozéka, kivéve a fotoreziszt sablont vagy hálózatos nyomólemez-mintát felvevő fényképezőgép részeit
 9006 99 00 Fényképezési villanófény-készülék és villanókörte alkatrésze

9007 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9007 11 00 Kamera <16 mm-es vagy super8-as mozgófilmhez
 9007 19 00 Filmkamera, legalább 16 mm-es filmhez
 9007 20 00 Vetítő mozgóképhez
 9007 91 00 Mozgóképfelvevő alkatrésze és tartozéka
 9007 92 00 Mozgóképvetítő alkatrésze és tartozéka

9008 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9008 10 00 Diavetítő
 9008 30 00 Állóképvetítő, a diavetítő és mikroanyag-leolvasó készülék nélkül
 9008 40 00 Fényképezési nagyító és kicsinyítő (nem mozgóképhez)
 9008 90 00 Állóképvetítő, fényképezési nagyító, kicsinyítő alkatrésze

9010 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9010 10 00 Automata előhívó és filmet fotópapírra átvivő készülék
- 9010 50 90 Laboratóriumban használt fényképezési berendezés (mozgóképhez is), negatívkiértékelő (az áramköri rajzolatot készítő nélkül)
- 9010 60 00 Vetítívászon
- 9010 90 90 Fényképezési berendezés, vetítívászon alkatrésze és tartozéka

KIVÉTELEK az Árucsoportból:

- 9006 20 00 Fényképezőgép dokumentumok mikrofilm-, mikrofiche-, más mikrofelvételre
- 9008 20 00 Mikrofilm-, mikrofiche-, más mikroanyag-leolvasó készülék (másolatkészítőkkel együtt)
- 9010 41 00 Közvetlen félvezető-ráírásos készülék (áramköri mintához)
- 9010 42 00 Fotóismétlő készülék (áramköri mintához)
- 9010 49 00 Áramköri mintát vetítő, rajzoló készülék (közvetlen ráírásos és fotóismétlő készülék nélkül)
- 9010 50 10 Laboratóriumban használt fényképezési berendezés, negatívkiértékelő, áramköri rajzolatot készítő

Ékszer, hangszer, játék, szórakoztató tárgy, díszítő termék, műalkotás, gyűjtemény, régiség	36
---	----

6702 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 6702 10 00 Művirág, levél- és gyümölcsutánzat, ezekből készült áru, műanyagból
- 6702 90 00 Művirág, levél- és gyümölcsutánzat, ezekből készült áru, nem műanyagból

7101—7104 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 7101 10 00 Természetes gyöngy, megmunkálva vagy osztályozva is, de nem felfűzve, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7101 21 00 Tenyésztett gyöngy, megmunkálatlanul
- 7101 22 00 Tenyésztett gyöngy, megmunkálva vagy osztályozva, de nem felfűzve, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7102 10 00 Osztályozatlan gyémánt
- 7102 21 00 Megmunkálatlan vagy csak egyszerűen megmunkált ipari gyémánt
- 7102 29 00 Ipari gyémánt, megmunkálva vagy osztályozva, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7102 31 00 Megmunkálatlan vagy csak egyszerűen megmunkált nem ipari gyémánt
- 7102 39 00 Nem ipari gyémánt, megmunkálva vagy osztályozva, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7103 10 00 Drágakő (a gyémánt kivételével) és féldrágakő, megmunkálatlan vagy csak egyszerűen megmunkált formában
- 7103 91 00 Megmunkált rubin, zafír és smaragd, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7103 99 00 Megmunkált drágakő (a gyémánt, rubin, zafír és smaragd kivételével) és féldrágakő, foglalat vagy szerelés nélkül
- 7104 10 00 Piezoelektromos kvarc, megmunkálva vagy osztályozva is, de foglalat vagy szerelés nélkül
- 7104 20 00 Megmunkálatlan vagy csak egyszerűen megmunkált szintetikus vagy rekonstruált drágakő vagy féldrágakő
- 7104 90 00 Megmunkált szintetikus vagy rekonstruált drágakő vagy féldrágakő, foglalat vagy szerelés nélkül

7117—7118 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 7117 11 00 Kézeltőgomb és díszgomb, nemesfémmel lemezelve, bevonva (futtatva is)
- 7117 19 10 Más ékszerutánzat üvegrészekkel, nemesfémmel lemezelve, bevonva
- 7117 19 91 Aranyozott, ezüstözött vagy platínával lemezelt ékszerutánzat
- 7117 19 99 Más ékszerutánzat üvegrészek nélkül
- 7117 90 00 Más ékszerutánzat gipszből, kerámiából, üvegből, műanyagból, kőből és egyéb nem fém anyagból
- 7118 10 10 Ezüstérme, ha nem törvényes fizetőeszköz (numizmatikai gyűjteménydarab nélkül)
- 7118 10 90 Érme nem ezüsből, ha nem törvényes fizetőeszköz (az aranyérme és numizmatikai gyűjteménydarab kivételével)
- 7118 90 00 Pénzérme (törvényes fizetőeszköz)

9201—9209 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9201 10 10 Új pianínó
- 9201 10 90 Használt pianínó
- 9201 20 00 Nagy zongora (automata is)
- 9201 90 00 Csembaló és más húros hangszer billentyűs szerkezettel
- 9202 10 10 Hegedű
- 9202 10 90 Más vonós hangszer
- 9202 90 10 Hárfa
- 9202 90 30 Gitár
- 9202 90 90 Más húros hangszer
- 9203 00 10 Manuális orgona
- 9203 00 90 Harmónium és más hangszer, billentyűvel és szabad fémsípval
- 9204 10 10 Tangóharmonika kevesebb mint 80 basszussal
- 9204 10 90 Tangóharmonika min. 80 basszussal
- 9204 20 00 Szájharmonika
- 9205 10 00 Rézfúvós hangszer
- 9205 90 00 Más fúvós hangszer (pl. klarinét, duda stb.)
- 9206 00 00 Ütőhangszer (dob, xilofon, réztányér, kasztanyetta, marakka és hasonló)
- 9207 10 10 Elektromos orgona
- 9207 10 30 Digitális zongora
- 9207 10 50 Szintetizátor
- 9207 10 80 Más elektromos billentyűs hangszer
- 9207 90 10 Elektromos gitár
- 9207 90 90 Más elektromos hangszer
- 9208 10 00 Zenélődoboz
- 9208 90 00 Kintorna, verkli, éneklő műmadár, zenefűrés és más hangszer
- 9209 10 00 Metronóm, hangvilla és hangolósíp
- 9209 20 00 Mechanikus szerkezet zenélődobozhoz

9503—9505 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9503 90 10 Játék fegyver
- 9504 10 00 Tévéhez kapcsolható videojáték
- 9504 20 10 Biliárdasztal (lábak nélkül is)
- 9504 20 90 Biliárd felszerelése és tartozéka (biliárdasztal nélkül)
- 9504 30 10 Képernyős pénznyerő automaták, más pénzermével vagy koronggal működő játékok
- 9504 30 30 Flipper
- 9504 30 50 Nem képernyős pénznyerő automata, más pénzermével vagy koronggal működő játékok
- 9504 30 90 Pénzermével vagy koronggal működő játék alkatrésze
- 9504 40 00 Kártya
- 9504 90 10 Elektromos autóverseny készlet
- 9504 90 90 Kaszinóban használatos játékok, asztali foci, sakk, dominó és ezek részei
- 9505 10 10 Karácsonyi ünnepre használt cikk, üvegből
- 9505 10 90 Karácsonyi ünnepre használt cikk, más anyagból
- 9505 90 00 Más ünnepi, farsangi és más szórakoztató tárgy

97 kifejtése a KN-tételekkel (szerkesztett szövegek):

- 9701 10 00 Festmény, rajz és pasztellkép, kizárólag kézi alkotás
- 9701 90 00 Részekből összeállított dekoratív kép (kollázs) és dekoratív tábla
- 9702 00 00 Eredeti metszet, nyomtat és litográfia

- 9703 00 00 Eredeti szobrászművészeti alkotás
9704 00 00 Nem forgalomra szánt vagy nem postaszta bélyeg, levelezőlap, boríték és hasonló filatéliai cikk
9705 00 00 Állattani, növénytani, ásványtani, anatómiai, történelmi értékű, archeológiai, paleontológiai, etnográfiai, numizmatikai gyűjtemény vagy gyűjteménydarab
9706 00 00 Száz évnél idősebb régiség

KIVÉTELEK az Árucsoportból:

- 9209 30 00 Hangszerhúr
9209 91 00 Zongoraalkatrész és tartozék
9209 92 00 Húros hangszer (pianínó és zongora nélkül) alkatrésze és tartozéka
9209 93 00 Orgona, harmónium és hasonló hangszer alkatrésze, tartozéka
9209 94 00 Elektromos hangszer alkatrésze és tartozéka
9209 99 10 Tangóharmonika, szájharmonika alkatrészei és tartozékai
9209 99 30 Fúvós hangszer alkatrészei és tartozékai
9209 99 80 Más hangszeralkatrész és tartozék

Helyesbítés: A Magyar Közlöny 2001. évi 16. számában kihirdetett, a környezeti hatásvizsgálatról szóló 20/2001. (II. 14.) Korm. rendelet

- 2. § (5) bekezdése helyesen: „... [Kt. 73. § (2) bekezdés *b*) pontja] ...”
— 19. § (2) bekezdése helyesen: „... az eljárásra a 8. § (3) bekezdés ...”
— 1. számú melléklete „B” fejezetében a 138. rovat helyesen: „... az „A” **fejezetbe** ...”

(Kézirathiba)

- 4. számú mellékletének
= 1. *b*) pontja helyesen: „más természeti erőforrás igénybevételének, illetve használata korlátozásának **nagysága**;
= 1. *f*) pontja helyesen: „baleset, üzemzavar kockázatának **mértéke**, különös ...”

(Nyomdahiba)

TiszteltElőfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra szóló előfizetésüket folyamatosnak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2001. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel).

Azesetlegesmódosítástszíveskedjeneklevélbenvagyfaxonmegküldeni.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízásonfizessékbe.

Készpénzes befizetés kizárólag a Közlönyboltban (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6.) lehetséges. (Levélcím: Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 1085 Budapest, Somogyi B. u. 6. Fax: 318-6668).

A 2001. évi lapárak

Magyar Közlöny	48 720 Ft/év	Nemzeti Kulturális Alapprogram Hírlevele	2 352 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	9 408 Ft/év	Oktatási Közlöny	12 096 Ft/év
Bányászati Közlöny	2 352 Ft/év	Önkormányzatok Közlönye	3 024 Ft/év
Belügyi Közlöny	12 768 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	15 792 Ft/év
Cégek Közlöny	51 408 Ft/év	Pénzügyi Szemle	11 424 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	12 432 Ft/év	Statisztikai Közlöny	6 720 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	9 072 Ft/év	Szociális és Munkavédelmi Közlöny	9 072 Ft/év
Határozatok Tára	11 424 Ft/év	(a Szociális és Munkaügyi Közlöny jogutóda)	
Hivatalos Értesítő	7 392 Ft/év	Turisztikai Értesítő	6 048 Ft/év
Ifjúsági és Sport Értesítő	2 352 Ft/év	Ügyészségi Közlöny	3 696 Ft/év
Igazságügyi Közlöny	8 064 Ft/év	Vízügyi Értesítő	6 384 Ft/év
Gazdasági és Foglalkoztatási Közlöny	12 096 Ft/év	Élet és Tudomány	5 712 Ft/év
(az Ipari és Kereskedelmi Közlöny jogutóda)		Ludové Noviny	1 344 Ft/év
Környezetvédelmi Értesítő	7 056 Ft/év	Neue Zeitung	2 352 Ft/év
Közlekedési és Vízügyi Értesítő	12 096 Ft/év	Természet Világa	3 024 Ft/év
Kulturális Közlöny	9 744 Ft/év	Valóság	3 360 Ft/év
Külgazdasági Értesítő	10 080 Ft/év		
Magyar Közigazgatás	4 704 Ft/év		

Az árak a 12%-os áfát is tartalmazzák.

A **Házi Jogtanácsadó** című lap előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadó címén:

Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. 1394 Bp. 62. Pf. 357 vagy faxon: 318-6668, vagy a www.mhk.hu/hj internetcímen található megrendelőlapon.

Telefon: 266-9290/234, 235 mellék.

Éves előfizetési díja 2352 Ft áfával. A kiadó az előfizetési díj év közbeni emelésének jogát fenntartja.

A CD-JOGÁSZ hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteménye 2001. évi éves előfizetési díjai:

Önálló változat	48 000 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	96 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	64 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	112 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	80 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	128 000 Ft

Egyszeri belépési díj: 6000 Ft. (Áraink az áfát nem tartalmazzák.)

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 1998—2000. évfolyamai jelennek meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően. A halmozott évfolyamok ára 14 000 Ft.

Hatályos jogszabályok online elérése: a 3 naponta frissített adatbázis az interneten keresztül érhető el a www.mhk.hu címen. További információ kérhető a 06 (80) 200-723-as zöldszámon.

Szerkeszti a Miniszterelnöki Hivatal, a szerkesztőbizottság közreműködésével.

A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Bártfai Béla, társelnöke: Nyéki József.

A szerkesztésért felelős: dr. Müller György, Budapest V., Kossuth tér 1—3.

Kiadja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó. Felelős kiadó: dr. Korda Judit vezérigazgató.

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. Telefon: 266-9290.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Hivatalos Közlönykiadónál

Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357, vagy faxon 318-6668.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Hivatalos Közlönykiadó a FAMA Rt. közreműködésével. Telefon/fax: 266-6567.

Információ: tel./fax: 317-9999, 266-9290/245, 357 mellék.

Példányonként megvásárolható a kiadó Budapest VIII., Somogyi B. u. 6. (tel./fax: 267-2780) szám alatti közlönyboltjában, illetve megrendelhető a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

2001. évi éves előfizetési díj: 48 720 Ft. Egy példány ára: 140 Ft 16 oldal terjedelemig, utána + 8 oldalanként + 84 Ft.

A kiadó az előfizetési díj évközbéli emelésének jogát fenntartja.

HU ISSN 0076—2407

01.0537 — Nyomja a Magyar Hivatalos Közlönykiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert.